Vivi, Flicka med melodi

Förord till den elektroniska utgåvan

Detta verk har digitaliserats 2013 av **Göteborgs Universitetsbibliotek** och anpassats för Projekt Runeberg i april 2014 av Ralph E.

VIVI,

FLICKA MED MELODI

AGNES von

KRUSENSTJERNAAGNES von KRUSENSTJERNA

VIVI, FLICKA MED MELODIAGNES von KRUSENSTJERNA

VIVI, FLICKA MED MELODI

STOCKHOLM albert bonniers förlagCopyright. Albert Bonnier rp36.

STOCKHOLM

ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1936G LÖMSKA.

Se, mitt hjärta jag gömde en afton härförleden som ett fågelbo i säden, och därnäst jag glömde

att räkna stegen som ledde fram till min stuga, där träden sig buga och ödmjukt sig beredde

att hylla . . .VIVI, FLICKA MED MELODISommarnöje uthyres.

I.

Så har jag, som längtat så efter att fara över vida hav och se främmande länder och främmande ansikten, hamnat i denna lilla vita stuga vid ett sund i Mälaren i april månad. Jag bor här endast tills vidare. Det är en god vän som lånat mig detta hus och det är meningen att jag skall ta emot folk som komma för att se på det för att möjligen hyra det till sommarnöje åt sig. Så jag är nu bara en tillfällig gäst.

Det finns inte något stängsel omkring gården. En liten smal väg från husets tröskel leder direkt upp till landsvägen, som på ena sidan har skogen intill sig och på den andra åkrarna, vilka just nu börjat plöjas. En rad av krusbärsbuskar växa alldeles där landsvägen begynner, de bilda som en naturlig gärdsgård. Och nu ha små krusiga, ljusgröna blad spruckit ut på dem. De där bladen

äro mera vårlika än något annat. Ännu dröjer en snödriva kvar på sluttningen ned mot sjön. Någon trädgård finns det inte att tala om. På stranden ligger en gammal motorbåt övertäckt med granris. Jag tycker den erinrar litet om en kista. Och jag skulle gärna vilja skjutsa liket i sjön. Det passar inte riktigt i detta landskap som börjar anta vårens färgton.

Fram på förmiddagen börjar solen steka hett mot husets framsida. Då hjälper mig den unga flickan Siv, som lagar

min mat, att flytta en vilstol nedför trappan. Och i stolen placerar jag mig med en filt över benen och låter mig själv badas i solen. Det är härligt efter en lång vinter i staden. Och jag tänker på rakt ingenting där jag ligger i vilstolen. Över mitt huvud flyga vita skyar på det blå. Små skepp som segla över ett hav — kanske de enda skepp och det enda vida hav jag får se i år. Vart fara de? Och så oändlig himlen är! Den slutar inte vid skogstopparna. Den breder sig ju över en hel jord.

På åkrarna spatsera kråkorna och plocka. Ibland bli de plötsligt skrämda och lyfta i en skrikande flock.

Det kan också hända att jag får se ett par harar förfölja varandra över de bruna åkrarna. De komma farande från skogen på andra sidan landsvägen och sätta efter varandra i ojämna skutt. Det är som om själva skogsdunklet släppt lös sina hemligheter, och de små ludna djuren förefalla att vara förvirrade av att ha kommit ut i det starka solskenet. De skynda åter in i skogen och äro försvunna för mig. Sådant där vet man ingenting om i staden där man sitter i ett rum med utsikt mot en husvägg genomskuren av fönster.

Vad jag är lycklig som får vara här i solskenet! Jag skulle vilja ha ut hit alla små förtorkade själar som där inne i staden syssla med sina torftiga bestyr. Jag föreställer mig att här i naturen skulle själarna då börja svälla som en Jerikoros när man lägger den skrumpen och brun i vattnet. Jag fick en sådan där brun Jerikoros en gång som barn till jul. Det var mycket roligt att lägga den i vattnet och se den med ens veckla ut sina blad. Är jag inte för resten själv en sådan där förtorkad blomma från en åldrig stam, som här ute framför skogen och åkrarna och

med den fria blå himlen över mig börjar svälla av krafter? Jag nästan värker av det. Ack Gud, låt inga människor komma hit och förstöra denna blida ro med sina kacklande röster!

Om morgnarna sitter jag vid min frukost i den lilla matsalen. Genom fönstren ser jag då ut till krusbärsbuskarna, och bakom dem skymtar den vita landsvägen. Jag har en förnimmelse av att ha sett de där grönskimrande buskarna och den vita vägen i en dröm. En dröm som blev avbruten som alla nattens drömmar bruka bli, och nu fortsätter den här i dagsljuset. Särskilt älskar jag den där skymten av den vita vägen. Den är som en dag som just börjat — så fri från smuts och avtryck från människofötter. Vad har den väl levat för hemlighetsfullt liv under nattens måne, denna min vita väg ? Kanske några skogens djur stämt möte där och suttit tysta och blickat upp mot stjärnhimlen. Kanske den rentav förvandlats till en smal spång som förenat jord och himmel.

Just där vägen försvinner och kröker, står en ung björk. På inga andra lövträd ha knopparna ännu brustit, men den här björken vid väg-

kanten tyckes vara närmare solen än cle andra. På dess vajande grenar sitta tätt, tätt med gröna blad, ännu så späda att ett enda inte gör någon verkan, men en hel gren av sådana små blad lyser riktigt av grönt. Hjärtat gör ont i mig av glädje när jag ser på den där björken. När sommaren kommer skall den sprida skugga och svalka över den vita vägen. Djupt inne bland löven skola fåglar kvittra och hoppa, glada över att ha funnit en sommarbostad. Men då skola andra människor sitta här i solen och jag är icke längre med för att njuta av trädets skönhet.

Och så är det blåsipporna. Aprils blåsippor! Inne i skogen växa de över tuvorna. De ha en särskild doft av fuktig mossa och skogens svalka. Och fast jag måste plocka buketter av dem finns det ändå lika många kvar. En rikedom av dem! Man känner sig god på något sällsamt vis, när man vart man blickar mötes av dessa ljusblå ögon. Tuvorna bli till ansikten med dessa levande ögon i. Och jag stiger så försiktigt för att inte trampa sönder något.

Då kan plötsligt en fråga stiga upp inom mig. Varför bröt jag med Henri de la Grange? Och

då är min fot nära att snubbla och krossa de blå vårblommorna. Jag är tjugusju år och mina föräldrar äro döda, och utan honom står jag ju nu ensam i livet. Varför bröt jag med honom? Det var efter brytningen jag antog min väns anbud att fara ut hit. Det sägs ju att naturen är en stor läkare. Och jag har ett hjärtesår.

II.

Vänta nu! Så här hände det. Vi voro nära bröllopet och jag hade till och med brudklänningen färdig. Den hänger nu därhemma i ett skåp: ett tomt, vitt skal utan kärna. Så löjligt!

Jag var uppe och hälsade på Henri hemma hos hans föräldrar där han har ett par ostörda rum. Vi sutto och pratade i soffan med fingrarna slingrade i varandra som en oupplöslig kedja. Då ringde det i telefonen, en skarp, skärande signal. Jag vet inte vad som kom åt mig, men jag ryckte med ens mina fingrar ur Henris smeksamma grepp, störtade till apparaten och ropade:

— Hallå!

En ljuv, ja nästan kuttrande kvinnlig röst bad att få tala med Henri. Jag räckte honom telefonluren och gick åter tillbaka till soffan. Det var skymning i rummet och jag lyssnade ivrigt till Henris ord medan jag förgäves sökte urskilja hans ansikte. Men jag tyckte att han log. Det där leendet gav mig ångest. Det var som om jag inte kände igen det — även hans röst lät främmande för mig.

— Ja, jag skall komma, slutade han dröjande.

Så ringde han av.

Jag tyckte att det tog en oändlig tid innan han kom tillbaka till mig i soffan. Nu hade han tänt en cigarrett.

— Vem var det? frågade jag.

Han blåste ut röken.

— Det var den unga damen jag en gång varit förlovad med. Hon ville träffa mig, svarade han.

Han hade verkligen berättat att han hade varit förlovad en gång förut. Men det hade ej gjort mig mycket ont. Han var ju minst tio år äldre än jag, och hans förflutna borde inte väcka min svartsjuka. Nu vred jag på strömbrytaren för att

få se hans ansikte. Skymningen hade med ens blivit outhärdlig.

Var det inte något nytt i detta ansikte, som jag inte förstod? Han satt där lugn och leende och kisade litet mot det elektriska ljuset. Vad jag älskade hans ansikte med de grå ögonen under sin frans av mörka ögonhår!

— Du skulle ju gå och möta henne, sade jag nervöst.

— Jag måste väl, mumlade han. Hon behövde visst mitt råd i någon sak.

Han reste sig och vi togo tyst på oss ytterkläderna. Jag följde honom nedför gatan. Helst hade jag velat ta hans arm och be honom att inte gå. Men jag kunde inte. Han tog adjö i ett gathörn.

— Ja, vi träffas ju i morgon som vanligt, log han. Men vad du ser blek ut!

— Det är väl i skenet från lyktan, svarade jag.

Så vände han och gick. Men jag stod kvar där

under gatlyktan och såg efter honom. Med så raska steg gick han alltså till sin forna älskade. Då reste sig något hätskt inom mig, och utan att veta vad jag gjorde smög jag mig som en skugga

efter honom. Jag var så rädd att han skulle vända sig om. Men han vände sig inte om en enda gång. Han borde väl ändå känt att jag var i hans fotspår.

Under en gatlykta längre fram stod en smärt dam och väntade. Nu tyckte jag att Henri gick från gatlykta till gatlykta, än för att ta farväl av, än för att hälsa på unga damer som älskade honom. Det gav honom tycke av en Don Juan.

Jag stannade en bit ifrån dem och hon sprang emot honom. Med en rörelse som tydde på stor tillgivenhet lade den unga damen sin hand på hans arm. Ack, varför kunde jag inte höra de ord som växlades? Jag var som biten av ett styggt djur, och giftet spred sig snabbt i mitt blod.

Jag måste följa efter dem.

Så väl de gingo tillsammans! Den enes steg rättade sig efter den andras. Henri och jag kommo alltid i otakt. Så smög jag denna kväll efter Henri och hans förra fästmö. Jag såg honom ta hennes arm i sin och jag måste bita mig i läppen för att inte skrika högt. Älskade han henne ännu? Deras kroppar närmade sig

varandra, axlarna snuddade vid varandra. De tycktes ha det varmt och gott. Men jag frös som om all gatans kyla slagit en isring omkring mig. Det var då jag förstod, eller trodde mig förstå, att det var slut mellan oss. Kanske skämdes jag också över att på detta sätt spionera.

Slutligen kommo de till ett hotell, det var väl antagligen där hon bodde. Jag såg att hon bad honom följa med in. Tvekade han? I så fall bara en minut — den stora svängdörren slöt sig om paret. Ett ögonblick såg jag dem skymta innanför glasrutan, så försvunno de uppför en bred trappa. Då grät jag tyst för mig själv. Jag kunde inte slita mig från platsen. Jag ville vänta ut honom.

Nu sutto de i en soffa där uppe på hennes rum med fingrarna slingrade om varandra, oupplösligt hopkedjade — liksom han och jag nyss förut. Skulle han inte ha märken efter mina fingrar på sin hand? De måste ju bränna henne. Men jag var glömd i detta nu. Kanske logo de över min godtrogenhet när deras läppar möttes.

Jag måste gått där utanför porten en timme minst. Slutligen kom han med händerna i

fickorna. Hans mun var blossande röd. Så där röd brukade den vara när han kysst mig. Han stannade häpen när han fick syn på mig. Jag måtte sett ryslig ut, frysande och förgråten.

— Hur har du kommit hit? frågade han bestört.

— Du har varit uppe hos henne, svarade jag.

— Ja, jag skulle hjälpa henne att få en plats, svarade han lugnt. Hon hade ingen annan att vända sig till, och jag känner så många. Jag telefonerade och jag skrev ett par rader på några kort.

Men det svaret brydde jag mig inte om. Jag sade honom att nu trodde jag inte längre på honom. Egentligen var det ju dumt. Jag hade inga bevis. Jag hade bara sett honom gå upp med den där kvinnan på ett hotell. Men det fanns något i hans ansikte, i luften omkring honom, som sade mig att det där inte varit ett vanligt möte. Och hans mun lyste så blossande röd! Jag hatade den. Och jag nästan sprang ifrån honom, för att han ej skulle se att jag på nytt brast i gråt.

Han nöjde sig inte med att jag på detta hastiga, obetänksamma sätt brutit. Han sökte

träffa mig igen. Men det var då jag for ifrår alltsammans hit ut till den lilla vita stugan.

Och nu är jag glad att vara här. Jag försöker skjuta ut bilden av Henri ur mitt hjärta. I stället vill jag ha de klara, sköna bilderna av en knoppande björk, ljusgröna krusbärsbuskar, tuvornas blåsippor där. De skola fylla mitt hjärta med vårens doft och svalka.

Och jag vandrar omkring i skogen, lyssnar till fåglarnas skrik och kvitter och böjer mig efter blåsipporna. Plånas något ut? Läkes ett sår? Jag vet inte.

III.

Nu ha de börjat röja i skogskanten ut mot åkrarna. Om eftermiddagarna tända karlarna stora bål av gammalt ris. När vinden ligger på åt mitt håll, känner jag en ljuvlig doft av bränd skog. Då måste jag ta mig en promenad bortåt eldarna.

Först går jag utmed en bäck som porlar så glatt.

Vattnet är litet gult av jord, men jag ser vita stenar på botten. Utmed bäcken växer tussilago i massor. De trivas väl där. Sälgens hängen sprida sitt frömjöl. Mina skor bli klibbiga av lera. Sedan kommer jag till stigen längs åkerrenen. Här är fullt med små vassa stenar som sticka upp ur barren. De hinna aldrig få någon mossa på sig. Men uppåt skogen äro stenarna mörkgröna av mossa.

Nu kommer en liten aftonvind fylld av rök. Redan på långt håll kan jag höra elden knastra. Så är jag vid bålet. Ett par karlar i höga stövlar arbeta framför elden. De säga ingenting. De lassa kvistar och grenar på elden och sparka ibland till den så att gnistorna dansa högt upp mot den bleka himlen. En fågel flyger förbi och tar en lov för att ej komma för nära. Jag står och ser på lågorna med ögon som tåras av värmen och röken. Och dessa falska tårar komma mig att känna mig som om jag gräte på allvar. Jag tror att jag kastat in Henris hjärta i elden. Se, så rött det brinner under svart ris!

Dumma inbillning! Han gick ju med en annans arm i sin och upp på ett hotellrum. För mig låter

han inte sitt hjärta offras. På hans hjärta behöver jag inte tänka. Men det är något så levande med denna eld — som om jag hade något samband med den. Det är kanske för att jag är så mycket ensam som jag får sådana här tankar.

Då går jag vidare och snart är jag vid en ny eld. Men jag vill inte se flera hjärtan brinna. Kanske är det skogens eget sorgsna vinterhjärta som brinner upp nu när våren kommer. Ute på åkern dra blanka hästar plogen. De sluta med arbetet nu då solen gått ner.

Jag möter befallningsmannen som ler och stannar. Han har uppsyn över herrgårdens folk medan herrskapet är borta. Det är en gammal herrgård, en smula förfallen, som inköpts av en grosshandlare från staden, som sällan är ute. Befallningsmannen är en vänlig man, kuschad av sin hustru. Om jag behöver få något lagat i villan, kommer han strax och hjälper mig. Men vi ha ej mycket att säga varandra.

— Tackar, säger han när han blir bjuden på kaffe.

— Tackar! Tackar! Och han bockar sig ut.

Han är kanske släkt med hararna på åkrarna. Han har öron som se vaksamma ut.

Till herrgården hör också ett drivhus där jag kan få köpa litet grönsaker redan nu. Trädgårdsmästaren har varit i Amerika och pratar och skrattar. Men när jag gått hemåt efter att ha mött både befallningsmannen och trädgårdsmästaren, är jag glad att åter vara för mig själv. Människornas ord bara bubbla i luften. De ha så litet verklighet. Det lilla farande molnet på himlen, månskäran som stiger över skogen, ett hemlighetsfullt prasslande i en buske från ett djur som flyr berättar mera för mig än många ord.

Om aftnarna när Siv somnat nere i sin kammare, en smula rädd för råttor som hon tycker sig höra pipandet av, sitter jag uppe i rummet som har utsikt över Mälarsundet. Då ser jag pråmarna glida förbi över ett mörkt vatten. De ha en röd lykta uppe i masten och deras tunga skrov skymta otydligt. Det är en tystnad, ett lugn som är

obeskrivligt. Bara dessa glidande båtar, och en stjärnrik himmel över dem . . .

Har icke jorden ännu skapats? Är icke allt bara flytande vatten och himmel och rymd där själarna ströva omkring som små skinande lyktor, sökande varandra? Då känner jag mig nära en skönhet som måste vara själva urkällan. Så tyst, så fylld av frid måste den vara.

Men plötsligt störs stillheten av ett skrik från skogen — klagande, utdraget. Det är räven som skriker. Men för mig låter det som ett mänskligt rop fyllt av ångest. Då är friden bruten. Jorden är åter där med klagan och vånda.

Jag kan icke hålla mig stilla längre. Jag går försiktigt nedför trappan och öppnar verandadörren. Jag tar ett steg tillbaka av förvåning. På trappsteget sitter en hare, vänder på huvudet och ger mig en skymt av ett par dunkla gyllene ögon. Så blir han skrämd och far in i mörkret med långa viga skutt.

Men jag står kvar. Nu hör jag rävens skrik närmare, skogen susar, det porlar från vattnet vid stranden. Och en liten skogshare kom till min dörr och vilade sig på min trappa.

IV.

Siv tycker här är så ensamt, och nu har hon fått löfte att bjuda sin fästman till sig över söndagen.

Det kommer en ung, rödblommig man, och hela huset liksom fylls av det unga parets kärlek. Siv sjunger och dansar genom rummen med de mörka ögonen lysande av solsken. Då sticker det i mitt hjärta. Så lycklig kunde jag också ha varit! De sitta nere vid stranden tätt intill varandra. Vad pladdra de? Idel ömma ord naturligtvis. Jag borde inte låtit honom komma, tänker jag, men då måste jag blygas över mig själv.

Men den lilla vita stugan är sig inte lik. Överallt tycker jag mig se en ung man och en ung kvinna med armarna lindade om varandra. När hon äntligen följer honom till båten står jag och ser efter dem. Ett ungt par med en lycklig dag bakom sig! Då längtar jag efter Henri. Jag skulle velat visa honom krusbärsbuskarna, den ljusgröna björken. Nu drar det kallt från sjön. Men det är kanske en kylig vind som stiger upp från mitt eget hjärta.

En dag kommer en hel familj för att titta på stället, om det skulle passa dem att hyra det till sommarnöje. De rulla tätt inpå huset i en bil. En fru, hennes man och två flickungar, som titta sig omkring med glada ögon. Jag måste visa alla rummen. Men herrn som är liten och tjock bryr sig inte ens om att gå med in. Han sätter sig på verandatrappan mot sjön, tar snart upp en pilsner ur rockfickan, tömmer den och sitter sedan under hela besöket och blinkar mot solen. Han förefaller att vara nöjd bara med att ha fått komma ut från staden och lapa litet lantluft. Frun däremot är inte nöjd med någonting. Allt är så trångt och spisen röker säkert in. Flickorna äro försvunna. Sent omsider komma de blåfrusna upp från sjön. De ha badat — ett riktigt sommarbad, försäkra de och få bannor av sin mamma.

Slutligen rulla de bort igen i bilen som hoppar litet mot vägens stenar. En lukt av bensin dröjer kvar en lång stund i luften efter dem. De bestämde sig icke för att hyra stället.

Jag märker till min häpnad att jag var rädd för att de skulle besluta sig för sommarnöjet.

Min vän har just fått en lämplig person att hyra ut stugan! En som är rädd för att folk skola ta den! Men det är väl så, att jag fäst mig vid stället.

En annan dag kommer ett ungt, nygift par. De ha tagit båten och vandra skrattande landsvägen fram arm i arm. De se på den ljusgröna björken och krusbärsbuskarna. Han kan inte släppa hennes arm. Trappan knarrar muntert när de springa uppför den. De bry sig inte om att titta på allting i detalj. De gå ut på balkongen och solen lyser på

deras uppåtvända lyckliga ansikten. Jag står nedanför i backen mot sjön och ser på dem. Och åter sticker det i hjärtat. Jag hör dem tala och planera för sommaren med ömma förtroliga röster. Och jag vänder mig bort. Men inte heller det unga paret kan bestämma sig.

De vandra bort igen och jag ser dem dyka in i skogen för att plocka blåsippor och kyssas.

Så har jag ju andrum en liten tid igen. Solen lyser med allt varmare glans. Det börjar komma upp gröna grässtrån i backen mot sjön. Snödrivan har för länge sedan smält bort.

Då infinner sig en dag en gammal dam. Jag begriper inte varifrån hon dykt upp. En förmiddag då jag stiger ut på trappan står hon framför huset och tittar på det.

V.

Jag tycker hon ser besynnerlig ut. Hon har en grön dräkt, vars färg påminner om frusna löv. Ansiktet är rödlätt och härjat och rynkigt av de många åren, men ögonen förefalla märkvärdigt pigga och skarpa. Skall hon hyra sommarnöje? Ja, det talar hon genast om och räcker mig en mager hand. Vi gå in i salen.

— Det är en vacker utsikt över björken och vägen, säger hon.

Hon har en mild röst, den låter som när en klocka ringer.

Vid fönstret stannar hon försjunken i betraktande av den utsikt jag varje dag njutit av. Jag vet inte varför jag blir förskräckt, då jag dröjer bredvid henne. Har jag blivit gammal denna tid och fått en gammal kvinnas ögon? Har jag

inte suttit här som en liten trött gumma och betraktat just denna björk och den vita vägen medan tiden runnit bort? Vart försvann min ungdom? Dödades den när jag i mörkret som en skugga snokande följde efter Henri och den där unga damen, som så förtroligt gingo arm i arm?

När vi kommit upp i övre våningen, ler hon.

— Här är väl mycket tyst om kvällarna? frågar hon.

— Ja, svarar jag skyggt. Ibland hör man förstås räven skrika.

Hon nickar:

— Ja, det är skönt med lugn och ro på gamla dar.

Då blir jag smått förskräckt igen. Hon har samma smak som jag. Lugn och ro på gamla dar! Men jag är ju inte gammal.

Vi gå ur rum i rum och hon tycks belåten med allt. Skall hon ta stället? Det ser nästan ut så. Men där jag följer efter henne, grips jag av längtan efter det unga paret, ja efter det där herrskapet med flickorna som genast sprungo till sjön för att bada. De pratade och skrattade och frågade. De förde liv med sig. Den här gamla

damen glider fram som en skugga. Har jag inte själv blivit en skugga den här tiden? Jag som drömde om att jag var lik en Jerikoros som vecklade ut sina blad i vattnet och fick nya krafter! Är det inte bara i kontakten med den man älskar som man lever och frodas? Självviskt har jag gömt mig undan med min sorg och saknad. Ingenting har jag vunnit med det. Jag äcklas när jag tänker på mitt liv här.

Nu slår den gamla sig ned just i soffan där jag om kvällarna brukar sitta och se pråmarna dra förbi.

Hon vill tydligen höra mera om stället.

— Om kvällarna ser man pråmarna här från soffan, säger jag försiktigt. De ha alla en röd lykta i toppen på

masten.

Hon nickar igen och åter klingar hennes lilla klocka.

— Jag riktigt tycker mig själv se det, säger hon. Det är vackert och poetiskt.

Ja, så ha mina kvällar gått. Jag har sett svarta pråmar glida förbi med en röd lykta i masttoppen. När jag sträckte ut handen fanns ingen

annan hand där att värma min. Ingen fanns som jag kunde trösta eller som kunde trösta mig. Räven skrek i skogen.

Men plötsligt tittar damen på mig med sina skarpa och nyfikna ögon. Har hon läst mina tankar ?

— Jag tar inte alls det här stället, säger hon. Det är ju ett paradis för ett ungt par. Men två skall man vara, förstår ni. Förlåt att jag säger det, men ni ser så ung och rar ut. Säkert har ni en vän som ni skall gifta er med. Här skola ni bo och vara lyckliga.

Det är som om hon, som kommit hit för att hyra stället, nu ger det till mig. Jag blir helt förvirrad. Jag vill svara att jag alls inte har någon vän. Men i detsamma tycker jag mig se Henris grå ögon skuggade av svarta ögonfransar. Ja, vi skulle suttit här i soffan vi två med fingrarna slingrade om varandra — som vi brukade sitta förr. Då skulle de röda lyktorna på masttopparna blossat och blinkat åt oss som små levande och älskande hjärtan.

Jag vänder mig mot fönstret och ser ut. Tårar av grämelse stiga upp i mina ögon. Vad gjorde

det mig att han gick med den andra? Vi älskade ju varandra över allting och skulle levat tillsammans.

Jag hör inte att den gamla damen går sin väg. Men det var som om någon strukit mig över håret. En ljuv, smeksam fläkt far genom rummet. När jag vänder mig om, är min besökande försvunnen. Då rusar jag nedför trappan för att få tag i henne. Men när jag kommer ut, ser jag henne långt borta på vägen. Så besynnerlig hon var! Vad har hänt? Det var som om hon, så gammal, fört något med sig till mig. En gåva som jag måste ta emot.

VI.

Dagarna gå lika lugnt och stilla som förut. Björkarnas blad veckla ut sig. Gräsmattan lyser grön. Våren är äntligen här på allvar. I skogen blänker det av vitsippor som klä alla stenar och breda ut sig över mossan. Och i mitt hjärta har tänts en förväntan, en längtan som jag har svårt att styra. Något måste hända. Och det händer.

En dag när jag sitter i solskenet rullar åter en bil in på gården. En ny spekulant ? Ja — nej! Jag reser mig darrande, medan hjärtat bultar som om det vill brista. Det är Henri. Han kommer emot mig med långa steg.

— Äntligen fick jag höra vart du tagit vägen, säger han.

— Ja, viskar jag. Äntligen . . .

Och när han tar mig i sina armar, vet jag att vi höra ihop och inte mer skola skiljas.

— Och låt mig nu se på ett sommarnöje åt oss, säger han glatt. Du hyr ju ut den här stugan? Vi gifta oss och flytta hit.

Och för sista gången förevisar jag stället.

Ja, det förstår jag.

I.

På en av Mälarens gröna öar låg en ganska stor herrgård. Den ledde sina anor ända från 1700-talet. Corps de logiet var av denna gulbrända ljusa färg som påminner om stilla solsken över doftande brädgårdar, och på ömse sidor om huvudbyggnaden stodo två paviljonger med toppiga röda tak, också deras väggar av samma solskensfärg.

Bakom grindens stenstolpar bredde väldiga hundraåriga träd ut sina kronor, och mellan ett par prydliga blomrabatter ledde en sandad gång upp till den öppna verandan. På andra sidan corps de logiet låg den stora trädgården med äppleträd och körsbärsträd som mot sensommaren dignade av frukter. Där fanns också ett drivhus för tomater och meloner, en rosengård och framför köksträdgården, skymmande den, rader av luktärter och rabatter med alla sorters blommor.

Generalskan Callerholm som ägde stället lät sälja frukt och jordgubbar och grönsaker till staden.

— Vad skall man också göra med allt? Det bara förfars, brukade hon säga med sin karakteristiska axelryckning.

Men sanningen var att hon alltid inbillade sig ha ont om pengar. Det var ju också dyrt att underhålla denna gamla byggnad, att ha trädgårdsmästare och tjänstfolk. Själva jordbruket hade hon visserligen nu sedan hennes man dött arrenderat ut och fick en viss summa årligen för, men vad hjälpte det? Hon kunde inte släppa tanken på ägorna och de stora ladugårdarna och promenerade var eller varannan dag över till arrendatorn som med sin hustru bodde på en gammal trevlig utgård femton minuters väg från herrgården. I själva verket var det naturligtvis generalskan som fortfarande bestämde över allt på stället: om nya djur skulle köpas in eller ett par kor säljas, om någon statarbostad skulle repareras, strax var det generalskan som fällde det avgörande beslutet. Den ödmjuke arrendatorn visade sin ödmjukhet och sitt beroende genom

ett leende som blottade en väldig massa tänder, vilka liksom fördunklade hans alldagliga ansikte. Han bockade, skrapade med grova kängor i golvet och gick sedan svagt visslande omkring på ägorna, men alltid efter dessa samtal med en förtretad rynka mellan de ljusa ögonbrynen.

Generalskan var avskydd av folket. När hennes magra långa gestalt syntes på vägen om somrarna, alltid klädd i vitt och med en gammaldags stråhatt lastad med blommor på huvudet, hälsade arbetarna motvilligt utan att se henne i ögonen. Hennes man hade fört ett gott regemente, men generalskan själv var snål på ett elakt gnidigt sätt, som ingen kunde försona sig med.

Just efter denna midsommar talades det i stugorna om att hon, då det varit fråga om att folket skulle få hugga sig små björkar för att på midsommaraftonen pryda sina förstukvistar med, utropat med skärande röst:

— Hellre låter jag varenda lusiga stuga brinna upp än jag låter folket stjäla björkar ur min dyra skog.

Det var sant att det fanns ohyra i de gamla kåkarna. De små barnen som vimlade ut om

morgnarna ur den instängda stugluften kliade sig vällustigt och hade röda märken på armar och hals.

— Hon skulle gärna se oss brinna inne, sade någon, om hon bara inte då förlorade billig arbetskraft.

Det var inte säkert att generalskan visste hur hatad hon var. Men varför sov hon då så illa om nätterna? Kanske tyckte hon sig höra som smygande steg i trädgården kring herrgården. Kanske kände hon ändå folkets ovilja, fastän ingen vågade tala ut. När en sten rasslade ute på gången ryckte hon ofta till och såg mot fönstret som vore hon rädd att den kastats mot rutan. Hon vände och knuffade på sin huvudkudde för att söka vila och svalka för sina bultande tinningar, men vilan kom inte.

Denna sommar skulle hon få hein sin son, den unge fänriken, på en tid. Hon gladde sig åt det och räknade dagarna till hans ankomst.

Morgnar och aftnar satt hon tillsammans med sin svägerska, änka efter en högt uppsatt ämbetsman, ute vid trädgårdsbordet och handarbetade. Svägerskan, fru Ahllöf, var trind och med an-

satser till gemytlighet som emellertid kvävdes i sällskap med generalskan. De två damerna sade aldrig du till varandra. Det var en gammal herr-gårdssed att tilltala varandra med förnamnet. Generalskan hette Torborg och hennes svägerska hette Berta. De båda namnen studsade artigt emellan dem som välriktade bollar.

I luften var en doft av grönska och blommor. Förskrämda fjärilar svävade osäkert förbi, humlor surrade, från trädgårdsstolarna såg man en flik av Mälarens blå vatten, och en liten fågel kunde stämma upp en drill i ett av de stora träden och strax få svar på sin sång från det hemlighetsfulla gröna djupet av ett annat träd.

De ha lättare för att uttrycka sig än vi, tänkte då fru Ahllöf med en suck och satte på sig pincenén som knep ihop om trubbnäsan för att se var de vänliga fåglarna kunde gömma sig.

II.

En dag anlände den nya husan Ebon. Den förra husan hade sagt upp sig i ett temperaments-

fullt anfall av vredesmod över att generalskan låste in socker och skorpor och överhuvudtaget alla godbitar som kunde låsas in utan att förstöras. Generalskan hade ryckt på axlarna och låtit henne gå.

— Pigfasoner, sade hon syrligt.

Det temperamentsfulla utbrottet var alldeles bortkastat på henne. Hon fortsatte att skramla med sin nyckelknippa som hon alltid hade fästad vid skärpet.

Så hade hon satt in en annan annons, haft telefonsamtal och nu väntades Ebon, så hade hon sagt att hon hette, från Stockholm.

— En ny näbbgädda naturligtvis, sade generalskan ute vid trädgårdsbordet. Nu skall man börja visa henne hur hon skall duka och uppföra sig. Jag borde egentligen ha betalt för undervisningen.

Och fru Ahllöf skakade beklagande på huvudet och blev förstämd.

Medan de båda damerna konverserade om jungfrur stod den nya husan och väntade på färjan. Hon hade just stigit av bussen och in-

andades den klara dagen med tindrande ögon. Vad här var vackert! Det var ju riktigt som att få komma på sommarnöje. Hon sände en liten medlidsam tanke till sin mor som nu satt med sitt ansträngande arbete, hon var sömmerska, inåt en trång mörk gård i Stockholm.

Nu kom den tunga färjan. Ebon tog ett lätt hopp med sin kappsäck i handen och var ombord. Färjkarlen gav henne en erkännande blick. Men han fick bråttom därför att öns ende chaufför, en gammal man, kom körande och skulle ha med sin lilla löjliga och dammiga Ford på färjan.

Ebon lutade sig mot räcket. Nu sköt färjan ut. Chauffören såg också på henne. Hon visste inte alls att de båda männen funno henne intagande. Hon var en flicka på tjugu år, smärt och späd med ett ansikte ur vilket två mörkblå ögon strålade med en sällsam glans. De uttryckte godhet, en liten smula förundran, och klokhet. Hyn var skär och fin som insidan av ett blomblad. Den lilla munnen vek, näsan rak, och kastanjebrunt hår föll fram under sommarhatten. Det var ett vackert ansikte, men man tänkte icke först på dess skönhet utan på dess älsklighet.

Den gamle chauffören, liten och torr med ett vippande grått hakskägg, muntert plirande ögon och en uråldrig flottig mössa som han både vinter och sommar bar käckt på sned, kunde inte låta bli att inleda ett samtal.

— Fröken ämnar sig över till oss? sade han och den barkade hyn, förut så full av rynkor och veck, blev ännu rynkigare i ett leende.

— Ja, jag har tagit plats hos generalskan Callerholm, svarade Ebon glatt.

— Jaså, hos generalskan!

Leendet hos den gamle upphörde tvärt.

Hon kommer att krossas av den ragatan, tänkte han, med ens ledsen.

Men han ville inte fördystra det vackra unga ansiktet framför sig, därför sade han bara, i det han spanade mot land:

-— Jag kan inte se att herrgårdsskjutsen är nere.

— Jag får väl gå då, sade Ebon.

— Fröken kommer inte att hitta vägen. Fröken kan följa med i min bil, jag tar gärna en omväg.

Inom sig tänkte han förtretad att det var likt

den högfärdiga frun att inte skicka någon att möta vid bryggan.

Ett par småpojkar med metspön i händerna vickade i en båt. Vattnet var lugnt och klarblått. Framför den röda stuga, där färjkarlen och hans familj bodde, vajade nytvättade lakan och linnen på tork. Nedför den breda backen till sjön kommo några bruna kossor sävligt lunkande. I en hage sprang en liten fölunge. Långt bortifrån hördes ljudet av en hästs otåliga gnäggande. En svensk sommarmorgons genomskinliga klarhet omsvepte den unga flickan, när hon steg upp på bryggan. Hon kände riktigt lust att sträcka ut armarna för att sluta något i sin famn, något underbart ljust och skirt väsen som bara längtat efter att förena sig med henne.

Äntligen satt hon så bredvid chauffören. Med ett tag åt den gamla mössan hade han presenterat sig.

— Nygren, sade han kort och såg sig triumferande omkring, ty det namnet kände minsann alla här på ön.

Bilen körde mellan björkhagar och förbi den vita kyrkan och prästgården, från vars gårds-

plan ett par kalkoner struttade ut på landsvägen och, viktiga med blodröda kammar, envisades att hålla sig mitt i hjulspåren. Några får litet längre borta på vägen trippade också fram mot bilen, men de skockade sig samman i en ullig grå hop, varur milda förvånade ögon tittade på den.

— Jag är den ende som har bil här på ön, sade Nygren stolt.

Ebon log och svarade något vänligt. Men hon satt hela tiden och tänkte på herrgården dit hon skulle. Hon hade bara haft ett par platser hos familjer i staden förut. Nu hoppades hon att hon skulle kunna sköta sig till belåtenhet.

Se, här var en grind! Gubben muttrade förargad. Han muttrade alltid när han fick se en grind som om dessa grindar varit en sårande förolämpning mot bilen. Med otrolig kvickhet hoppade han ur Forden och öppnade. Så upp igen och så ur igen för att stänga efter sig. Ebon kunde inte låta bli att småskratta. Det föreföll henne som om ett nytt litet grått djur åter kommit i vägen för bilen, när den gamle med sitt vippande skägg och på magra ben löpte framför vindrutan.

Hon hade lust att fråga honom om generalskan, men drog sig för det, kanske att något i hans blick där på färjan nyss sagt henne att han skulle komma med ogynnsamma underrättelser.

Nygren pekade framför sig.

— Där ha vi herrgården, mumlade han med en grimas.

— O nej se!

Ebon stirrade på den vackra gården som med ens visade sig vid en krök av vägen.

— Så fint, sade hon med uppriktig beundran.

— Hm, svarade gubben och gav henne en orolig blick.

Snart har jag henne här i bilen igen på hemväg, tänkte han. Här hos generalskan Callerholm trivs ingen människa.

Han stannade framför grinden och lyfte ned hennes lilla kappsäck.

— Lycka till då, sade han eftersinnande och långsamt och ville åter föra handen till mössan.

Men Ebon grep hans hand och tryckte den.

— Tack för hjälpen, sade hon, och han märkte till sin häpnad att flickan fick tårar i ögonen. Det var så förfärligt rart av er.

— Å för all del, mumlade han förlägen och förtjust på en gång över att känna det lena flick-hullet mot sin ådriga hand.

Men då han tittade mot byggnaden och fick se generalskan resa sig i hela sin längd, startade han hastigt på nytt och for sin väg.

III.

Generalskan Callerholm vaknade en morgon med en känsla av välbehag. Hon låg alldeles stilla i sängen och kunde inte förstå hur det kom sig att hon kände sig så väl till mods. Det hade inte hänt henne på åratal. I flera timmar hade hon sovit riktigt gott. Hon vände sig och tittade på klockan. Ja, strax skulle Ebon vara här med det varma vattnet. Och när hon tänkte på sin nya huså förstod hon med ens varifrån känslan av välbehag kom.

En vecka hade Ebon nu varit här och hon tycktes ha fört med sig något nytt in i det gamla huset. I början hade generalskan talat till henne befallande och bryskt:

"Här skulle det stå. Så här skulle hon sätta tallrikarna. Dörrarna skulle hon alltid stänga när hon gick ut ur rummet. . ."

På allt vad generalskan sade hade flickan svarat med sin vänliga röst och en liten nig-ning:

— Ja, det förstår jag, generalskan.

Först hade generalskan givit henne en snabb misstänksam blick. "Förstår"? Jo visst. Det skulle man nog snart få se att hon inte gjorde den nippertippan.

Men Ebon talade sanning. Det var en mjukhet i hennes handrörelser, ett glidande i hennes gång, ett vänligt leende i hennes ögon. Generalskan hade sannerligen aldrig haft någon som så precis visste hur hon ville ha det. Vad var det med flickan? Bara hon kom in i ett rum och riktade sina mörkblå ögon på en, kände man sig bättre till mods. Och så hon älskade att hjälpa till i trädgården! Man skulle faktiskt kunna spara in trädgårdsbiträdet.

Generalskan började hastigt göra en beräkning. Ja, hon skulle kunna spara in en lön på det viset. Ingenting gjorde henne vid bättre lynne än när

hon kunde spara några slantar. "Förtjäna" kallade hon det.

Nu knackade det på dörren. Ebon stod på tröskeln med varmvattenskannan. Hon satte ned den och gick med lätta

steg i sin blå bomullsklänning och sitt vita förkläde över golvet och drog upp rullgardinen.

— Det är vackert väder, generalskan, sade hon och kom blygt fram till sängen.

Generalskans torra läppar drogo sig till ett litet stramt leende. Men hon kände sig med ens obehagligt gammal och ovårdad vid åsynen av den strålande ungdomen bredvid sig.

— Då måste Ebon vattna rabatterna i kväll, sade hon. Torkan förstör växterna.

— Ja, det förstår jag, sade Ebon.

Så gick hon ut ur rummet och slöt försiktigt till dörren. Generalskan låg en stund kvar och det strama ovana leendet dröjde på hennes läppar.

"Det förstår jag", tänkte hon.

Det var kanske bara ett uttryck som flickan vant sig vid. Men det låg något uppmuntrande i det. Från hennes röda mun lät det inte banalt.

När solen sjunkit ned i sjön och ännu spred sin guldglans över dess yta gick Ebon och vattnade rabatterna. Det fanns en grön gammal pump i trädgården, och här hämtade hon vattnet. Nu voro blommornas kalkar tillslutna. På förmiddagen hade de lyst i granna färger, utbredda, badande i ljuset. Ebon rörde sig försiktigt mellan rabatterna. Några plantor voro nysatta. Det var egentligen de som behövde vattnet för att frodas.

När hon slutat med sitt arbete måste hon ta sig en tur i rosengården. Här sam en doft i luften. Också rosorna voro slutna som om de varit rädda om sitt innersta hjärta. När Ebon stod där och beundrade dem kommo fru Ahllöf och generalskan promenerande. Generalskans vita kjol svepte förbi rosenraderna och fick dem att böja sig. Hon for aldrig försiktigt fram. Fru Ahllöf däremot hade samlat ihop sina kjolar, och trots sin korpulens snuddade hon inte ens vid blommorna. Generalskan passerade Ebon med en nick, men hennes svägerska stannade. Hon knep fast pincenén på sin näsa och kisade vänligt.

— Ebon tycker visst om blommor, sade hon.

— O ja, fru Ahllöf, svarade Ebon och lyfte sitt ansikte mot henne.

Det var något i detta ansikte som kom fru Ahllöf att känna sig glad till mods. Hon log och gick vidare.

— Jag vet inte vad det är med den där Ebon, sade hon försiktigt till Torborg. Hon liksom gladar upp stället.

— Trivdes inte Berta förut då? sade generalskan vasst.

Då blev den trinda fru Ahllöf förvirrad och orolig. Så hade hon ju inte menat.

Men det var något med Ebon — det låg som ett skimmer i luften över herrgården dessa dagar sedan hon hade kommit. Hennes artighet, som inte bara var artighet utan godhet, värmde. De båda fruarna ertappade sig med att titta efter henne, då hon gick över gården eller serverade vid bordet. De hade visserligen mistat ett viktigt samtalsämne: det att tala illa om jungfrur. Men i stället var det som en vila för dem att få sitta där tysta och liksom få syn på sommarens skönhet. Ebon som kom från en smal Stockholmsgränd hade visat dem dagarnas sol och grönska.

Varje morgon vandrade Ebon till den stora ladugården vid arrendatorns för att hämta mjölk. Hon drog en liten kärra med sig för att sätta mjölkflaskorna på den. En bit bar det av en genväg på en smal stig inne i tallskogen.

Stigen var hal av barr. Ibland flög en tung skogsfågel upp från något gömställe, skrämd av hjulens rassel. Då stannade Ebon och såg förvånad efter fågeln. Det var så hemlighetsfullt. I skuggorna inne under träden bakom doftande enbuskar hade fåglarna sitt familjeliv, om vars seder och bruk hon inte hade en aning. Hon försökte gå så tyst som möjligt för att ej störa — hon, en utomstående som utan lov trängde in i djupa skogen.

När hon kom ut på landsvägen skymtade hon bakom klöverängarna Mälaren. Ibland blåste det och vågtopparna voro vita. I jämförelse med detta vita sågo statarnas stugor förfallna och grådaskiga ut.

Här i ladugården fick nog Ebon höra onda ord om generalskan. Flickorna i ladugården muttrade och svängde med huvudena. När de silade mjölken i hennes flaskor undrade de hur hon stod ut på herrgården. Men Ebon bara log och tyckte att

hon hade det bra. Det svaret gjorde henne misstänkt. Och ladugårdskarlen som hade ett skelande öga och en hög skrattande röst profeterade att hon väl snart skulle få upp ögonen.

Ebon tyckte att det var obehagligt i ladugården. Där var en stämning av hätskhet och förtal. Men, tänkte hon försonande, de ha också ett arbetsamt liv.

När hon gick tillbaka mötte hon ofta en av de unga lantarbetarna, Larsson hette han, som var på väg ut till åkrarna. Han hade fått för vana att hejda henne och stanna för att prata. Hans ögon hade blåklintens färg, men ansiktet var blekt och magert och munnen hård. Han berättade för Ebon om generalskans alla orättvisor mot dem. Och när han talade knöt han händerna om spadskaftet.

— Man borde göra något, sade han och det var som om en vind farit över blåklinten i hans ögon och fick dem att mörkna.

Ebon hörde på med böjt huvud. Ack, hur gärna hon hade velat svara: "Ja, det förstår jag..." Men saken var den att hon alltid fann något gott att hålla av hos varje människa. Var det kanske

ett fel hos henne? Hon tyckte synd om generalskan därför att hon sov så illa och hade ett så grått och härjat ansikte om morgnarna. Men hon tyckte också synd om den unge arbetaren som hatade så starkt. Hon förstod ju att vad han sade delvis måste vara sanning. Om hon bara kunde hjälpa — kanske tala med generalskan, men det vågade hon ju inte. Slutligen sade hon en dag till arbetaren när han började på nytt:

— Hon får ingen sömn och ro om natten -det kanske är därför.

Så drog hon sin mjölkkärra vidare. Men han stod kvar och såg efter henne. Generalskans sömn intresserade honom inte, men vad den unga flickan sett vacker ut när hon sade de där orden! En sådan tös skulle man ha att vaka över ens egen bädd.

IV.

En morgon kom den unge fänriken. Det blev med ens liv i huset. Stövlar slängdes ut för att borstas, det ropades efter rakvatten och starkt

kaffe. Generalskan lyste upp när hennes son Eberhard kom ut i ljus sommarkostym och det mörka håret blankt av briljantin. Han red, han seglade på sjön, hela dagen var han i rörelse. När han kom in i rummen genljödo de av hans höga, en smula viktiga röst.

Ebon fick mer att göra. Den unge herrn fordrade uppassning. Oupphörligt skickade han efter henne: än skulle hon sy i en knapp som lossnat, än skaffa honom något från köket, ibland bara gå in och fråga hur hans mor sovit. Hans ögon tindrade av skrattlust. Han blev snart förtjust i den nya husan. Ett litet äventyr så här på sommaren hörde ju faktiskt till herrgårdslivet.

Eberhard, som aldrig brytt sig om trädgården förut, hjälpte om kvällarna till att vattna. Han bar den tunga vattenkannan och följde snällt efter Ebon. Blicken spelade då den träffade hennes gestalt. Såg han sin mor i något fönster, viftade han glatt och oberört åt henne.

— Hej, mams, jag sköter om dina blommor! ropade han.

Men snart dolde sig generalskan bakom gardiner och blomkrukor för att spionera på sin son.

Hennes ögon fingo en skarp och orolig blick då hon såg honom så nära Ebon. Vad gjorde de nu ? Deras huvuden lutade sig över en blomma. Vad talade de om? Helst hade hon velat öppna fönstret för att lyssna. Detta gick inte an. Hennes son fick inte förälska sig i den här Ebon.

En morgon sade generalskan där hon låg i sängen:

— Ebon behöver inte vattna blommorna mer, det kan trädgårdsmästarens pojke göra.

Där förlorade hon förstås en slant, hon måste betala den där pojkvalpen, sedan hon avskedat biträdet, men det kunde nu ej hjälpas. Hennes son fick inte söka Ebons sällskap på detta sätt om aftnarna.

— Ja, det förstår jag, generalskan, sade Ebon.

For det inte en sky över hennes ansikte ? Hade

hon redan dåligt samvete? Hade hon tillåtit några närmanden ? Men när generalskan frågade sig det, kände hon sig själv lida av dåligt samvete vid det att hon mötte de strålande mörkblå ögonen. Och hon vände sig med en trött suck mot väggen.

Efter detta drog sig Ebon undan från den glade unge herrn.

Men en morgon när hon kom på hemväg genom skogen mötte hon honom. Han vände strax och följde henne. Stigen var smal, och han gick tätt intill henne. Plötsligt stannade han och försökte muntert skrattande fånga henne i sina armar. Ebon släppte den lilla mjölkkärran så att vita mjölkdroppar skvätte ur kannorna och bildade en liten pöl bland barren.

— O nej, sade hon. Inte så.

Hennes ögon blevo svarta. Hon slet för att bli fri. Då prasslade det i skogen och en fågel flög upp ej långt ifrån dem. Eberhard släppte Ebon och stirrade efter fågeln.

— Om jag ändå hade haft min bössa, då kunde jag fällt villebrådet, mumlade han.

Men Ebon fann honom med ens avskyvärd. Han ville fånga henne. Han längtade efter att döda i denna underbara skog där fåglarna lyfte och kuttrade. Hon hade varit nära att fästa sig vid honom och hade tyckt att han var snäll. Nu fann hon att han såg elak ut — ett bortskämt

barn som gått miste om ett dubbelt nöje: det att kyssa och det att döda.

Hon löpte före honom het om kinderna och med mjölkkärran skramlande efter sig. Hon ville med dess ljud skrämma alla sina älskade fåglar att fly som hon.

Från sin utkikspost vid fönstret såg generalskan dem komma tillbaka så — hennes son Eberhard med sänkt huvud och långsamma steg efter Ebon.

— Det här får inte fortsätta, mumlade hon. Flickan måste bort.

Hon skramlade med sin nyckelknippa och ansiktet såg mera fårat ut än eljes. Nu skulle hon ha en ny jungfru igen. Den här flickan som varit den enda i en lång rad som hon trivts med, ja som givit henne en liten, liten känsla av lugn och lycka, skulle åter försvinna.

V.

In i den stora logen föll en skimrande dager. Golvet var rensopat. Hö från fjolåret låg hop-

samlat i en hög på ena sidan för att vila i mellan danserna. Det var lördagskväll och arrendatorn hade lovat folket att få dansa på logen.

I dörren trängdes unga jäntor och pojkar. Även några av de äldre kvinnorna med sina män hade infunnit sig och sågo belåtet på hur barnungarna innan den riktiga dansen började togo sig en klumpig svängom på golvet.

Ladugårdskarlen satt i ett hörn med sitt dragspel. Han var en utmärkt musikant, och nu skulle det bli roligt. Kring sin grova hals hade han bundit en kokett röd yllehalsduk. Den gick precis i färg med hans röda ansikte, där en stor näsa upproriskt stack ut och det ena ögat skelade. Omkring honom stodo en del av statarna och pratade.

På dagen hade det hänt något. Arrendatorn och generalskan hade varit inne i ladugårdskarlens stuga, han hade själv nyss berättat det. Kakelugnen rykte in, spisen rykte in, de måste repareras, det hade även arrendatorn varit ense med honom om. Men si, då hade generalskan lagt sig i saken. I sin vita klänning hade hon gått omkring hos honom. Barnen hade för-

skrämda flytt ut på backen, hans gumma hade velat göra detsamma, men höll sig ändå kvar vid spisen.

-— Folk skall väl inte elda på sommaren, sade generalskan med en blick på kakelugnen.

— Men spisen då? hade ladugårdskarlens hustru viskat.

Och har man sett på maken? Just i samma sekund hade generalskan upptäckt ett par konservburkar på hyllan. Det var ju lördag och de hade köpt hem dem från handelsboden i en olycklig stund.

— Har hon råd att äta konserver behöver hon ju inte elda upp i spisen för tarvligare mat, skrek då generalskan högt i diskanten.

Därpå frasade hon ut, och så var det med det.

— Se ni hur röd jag är i ögonen? Det är röken, sade ladugårdskarlen. Vi måste ju för all del koka litet potatis till kvällsmat.

De andra tittade på hans ögon och sedan på varandra. De svuro över generalskan. Ett par statarhustrur som kommit till fräste över att man inte fick köpa en fattig konservburk ens för den där hyenan.

— Nej, vi borde förstås brännas upp, sade någon och spottade föraktfullt.

Den ende som inte sade något var den unge lantarbetaren Larsson med blåklintsögonen. Han hade just genom logdörren fått syn på Ebon. I den nedgående solens gyllene skimmer kom hon gående på den lilla stigen som ledde genom ängen. Hon hade en ljus klänning på sig, och den fladdrade litet för aftonbrisen. Hatten höll hon i handen. Det fina huvudet var nedböjt som sökte hon något eller funderade över något. En solstråle lyste på hennes kastanjebruna hår.

Hon vill inte höra onda ord, tänkte Larsson då vekt.

Han gick emot henne, och hon lyfte upp huvudet. De mörkblå ögonen voro fyllda av ljus.

— Jag är glad att fröken kom, sade han nästan blygt.

När ladugårdskarlen fick se Ebon lyfte han sin stora näsa vädrande, som tjuren brukade lyfta sin dreglande mule i ladugården, och klämde i med en smekande vals. Han kunde spela, ladugårdskarlen. Barnen fingo maka sig åt väggarna, och hela golvet fylldes med ens av dansande par.

Larsson dansade med Ebon. Han såg på henne och tyckte sig dansa rätt in i en gyllene sol. Snart föll en vit sommarskymning. Men ingen tänkte på att gå hem mer än de äldre som togo barnen med sig och troppade av.

Det blev ett besynnerligt sagolikt skimmer där inne i den svartnade logen, som om dolda lampor varit instuckna under höet och mellan grova bjälkar. Där var en lukt av hö och varma människor. Dammet virvlades upp av de många dansande fötterna och blev ett silverglänsande stoft som duggade genom luften.

Ladugårdskarlen spelade. Det var som om han fått ett mänskligt väsen mellan sina händer som än skrek och skrattade, än trånade och sjöng melankoliskt och älskogskrankt. Ja, ibland lät det som om alla skogens och ladugårdens djur ropat. Då stannade de dansande och höllo skrattande för öronen.

— Tyst, vi bli ju tokiga, skrek en grann flicka som hölls om livet av sin fästman.

Bredvid sig hade ladugårdskarlen en literbutelj som han läskade sig med i pauserna. Andra kommo till och bjödos frikostigt. Snart tog också

en av statarna fram en butelj under rocken. Stämningen slog om och blev hetsig. Ebon ville smyga sig hem, men blev oupphörligt på nytt uppbjuden. Hon hade aldrig varit med om en sådan bal och kunde inte låta bli att finna det roligt.

Hon fick höra talas om generalskans nya elakhet. Försvara henne kunde ju inte Ebon, men hon såg för sig den gamla fruns grå ansikte. Varför tyckte hon synd om henne? Är det inte alltid synd om den som åldras olustigt och blir elak? Ebon hade hon aldrig gjort något ont.

— Ja, jag förstår, viskade Ebon.

Vad förstod hon nu igen? Förstod hon folket eller generalskan? Var det inte trädgården, omgivningen, rummen hon också trivdes med? Det är inte lätt för en ung kvinna att förstå allt.

Hon såg ut över ängen som nu badade i månskenet. Viskade inte blommorna med böjda huvuden om försoning och en allt mildrande hjärtats godhet ? Viskningen gav svar i hennes eget hjärta.

VI.

Äntligen drog ladugårdskarlens dragspel som en sista hjärtskärande suck. De arbetande bäl-garna blåstes ut som lika många ljus. Solen hade redan länge varit uppe. Klockan var snart fyra och korna skulle föras bort till nya betesplatser.

Då ryckte sig Ebon lös och började ensam gå hemåt. Hon ville inte ha sällskap, fastän den unge lantarbetaren bad att få följa med. När hon väl kommit ut i den ljumma luften kände hon det så skönt att hon måste ta en liten omväg och i stället för skogsstigen gå stora landsvägen. Under det att hon långsamt gick framåt, då och då stannande för att se på de vita solstrålarna som lekte i gräsets dagg eller lyssna till den vaknande morgonens ljud, hände det något borta vid ladugården.

De flesta av de unga männen hade följt ladugårdskarlen till hans arbete. Nere på ladugårdsbacken hade mjölkerskorna, vilka tillsammans med vallpojken för länge sedan lämnat dansen för att ta reda på korna som voro ute hela natten, just slutat mjölkningen. Korna började

rårna högt när ladugårdskarlen kom. Han klämde sig in emellan dem och strök några efter sidorna. Han var redan förut berusad, men den välkända lukten från korna ökade hans rus. I det han raglade tillbaka till grinden för att börja fösa ut dem, sade han:

— Vi driva dem rätt på generalskan — in i hennes trädgård, nu innan hon vaknat. Hon skall få för spisar som ryka in och förstöra folks syn.

Först väckte hans ord skratt och oväsen. Men snart trängde de in i omtöcknade hjärnor. Man visste att fänriken var bortrest till en bekant över natten, det hade den där vackra husan sagt. Nu skulle man spela generalskan ett spratt på söndagsmorgonen. Varför inte hämnas alla lidna oförrätter? Vem kunde hjälpa om kossorna kommo lösa i hennes fina trädgård?

— Släpp tjuren på henne också, skrek en, kiknande av skratt.

Snart begav sig hela skaran ned till generalskan, drivande korna framför sig, endast mjöl-kerskorna stannade kvar på platsen. Med ladugårdskarlen vars röda halsduk fladdrade som en

upprorsfana i täten fingo de korna att bölande småspringa.

— Hi hej, raska på där! ropade ladugårdskarlen.

— Hi hej ! upprepade de andra.

Den nyvaknade solen lyste över det underliga tåget. Kalvarna skuttade åt sidan och gjorde krumsprång. Lata kor, som ville ställa sig vid dikeskanten och mumsa gräs, fingo hårda rapp av avbrutna kvistar. I stugorna var det mörkt. Hela nejden låg ännu i vila — men på landsvägen rusade ett demonstrationståg fram med bruna vaggande kroppar och klapprande klövar i spetsen.

Ebon, som på sin långsamma vandring kommit till grinden, ryckte till då hon hörde ropen från människorna och trampen av koflocken. Hon såg dem komma, men fast skrämd och med vitt uppspärrade ögon stod hon ändå modigt kvar. Nu var hjorden alldeles inpå henne, en ko flåsade henne i ansiktet. Men hon sträckte fram en liten hand, vit och genomskinlig i morgonljuset, och strök djuret lugnande över mulen. Nu kom ladugårdskarlen tätt intill henne. Hans ögon, förut

röda av rök, voro nu ännu rödare av sprit och upphetsning. Hon var rädd för honom.

— Öppna den usla grinden, fröken, rosslade han. Korna skola ha sitt bete. Det blir muras för dem att gå i rabatterna.

Ebon blev blek. Rabatterna! Hennes rabatter som hon vattnat med sådan omsorg, dessa blommor som hon skött och älskat — skulle nu de trampas ned? Tårarna kommo henne i ögonen. Hon såg sig omkring. Vart hon såg blickade milda släpande koögon med solens glans rinnande som guld i sig. Ja, djuren voro godare än människorna. De hade då ingen tanke på skadegörelse.

— Ni få inte komma in, sade Ebon bestämt, men rösten darrade.

Det blev ett hotande mummel. Munterheten hade åter slagit om till hat, när dessa ungdomar sågo herrgården och den vackra trädgården ligga prunkande framför sig.

Då grep ladugårdskarlen Ebons hand som skyddande lagt sig över grinden och knuffade den tillbaka för att själv kunna öppna. En tös, hur vacker hon var, skulle inte få hindra honom, när

han var på det här humöret. Men det skulle han aldrig ha gjort. Ett välriktat slag kastade honom rätt in bland de varma djurkropparna. Det var Larsson som trätt till Ebons försvar.

— Rör henne inte, ropade han, vit i ansiktet.

Han ställde sig mot grinden och mötte de

andras upprörda ansikten:

— Det är bäst ni föra djuren vidare. När fröken inte vill, kunna vi inte tränga oss på.

De andra muttrade motvilligt, men de voro rädda för Larsson. Vallpojken var den som först retirerade. Han hade fått syn på generalskans grå ansikte bakom en gardin. Med vana och säkerhet drev han korna nedåt landsvägen. De andra lomade hem.

— O, tack skall ni ha, sade Ebon och tog Larsson i handen.

Då blev han röd i ansiktet, mumlade något och gick också han.

Ebon stod ett ögonblick kvar. Varför försvarade hon detta hus som inte var hennes och där hon vistats så kort? Hon gick uppför gången. Så böjde hon sig framåt och smekte nästan ömt över en blomknopp.

När hon kom in i hallen ropade generalskan på henne. Fru Ahllöfs oformliga gestalt i nattdräkt skymtade i en öppnad dörr. Ebon gick in i generalskans rum. Hon måste förklara vad som hänt.

Generalskan hade velat tacka henne, men hela tiden molade det som en värk inom henne: Den här flickan kan ta min son ifrån mig. Han kommer att berömma hennes mod. Och i stället för att tacka och omfamna flickan där hon stod så mild och ännu blek efter den utståndna förskräckelsen sade hon helt tvärt:

— Jag hade tänkt att Ebon ... att Ebon skulle sluta nu när månaden är till ända. Jag tror jag skall ordna för mig på annat sätt — kanske för resten dra in på en jungfru, räddade hon sig med en liten nödlögn. Det blir nog bättre för mig så.

Åter fylldes de mörkblå ögonen av tårar.

— Å, kunde Ebon bara säga.

Och hon tillade som i tankar:

— Ja, det förstår jag.

Kanske förstår hon ändå att jag är rädd för att min son skall kurtisera henne, tänkte generalskan snabbt.

Men Ebon gick in på sitt rum. Hon lade sig med en sorgsen suck. Snart skulle väckarklockan surra. Hur kunde hon förstå allt? Nyss hade hon räddat trädgården från att trampas ned, nu kördes hon på porten. Då mindes hon djurens vänliga ögon — ja, de hade varit vänliga. Hon tyckte sig smälta in i naturen som var fylld av bruna tåliga guldögon, blommors öppnade kalkar, en smekande doft av grönt gräs och ett ringande ljud från hundraåriga träds kronor. Då mumlade hon ännu i sömnen med ett litet leende: — Jag förstår .. .

VII.

Ebon gick på landsvägen med sin kappsäck. Hon var på väg till färjan för att fara hem. Den gamla Forden hann upp henne.

— Vill fröken åka? sade gubben med det vippande grå skägget.

Ebon tackade. Så satt hon åter i den hoppande bilen och körde förbi bräkande lamm och skrockande kalkoner.

— Bär det redan av tillbaka? sade Nygren missbelåtet. Fröken trivdes förstås inte hos generalskan? Det gör ingen.

— Jo, det gjorde jag nog, sade Ebon långsamt och såg sig om med ett leende. Men generalskan tyckte visst inte jag passade. Och det förstår jag.

— Ja, det förstår jag också, mumlade gamle Nygren.

Där nere låg färjan på det glittrande vattnet.

69Under en vintermåne.

I.

Gudrun Cardell kom långsamt gående i vinterskymningen på en av Östermalmsgatorna. Utanför en blomsterbutik satt en spegel och Gudrun stannade ett ögonblick och granskade fundersamt sin bild. I skenet från de små lamporna innanför fönstren där blommorna doftade och brunno i underbara färger tyckte hon att hon inte riktigt kände igen sig. Munnen blev så stor i detta irrande ljus, men den var röd, det var den, och Gudrun gned läpparna sakta med fingret. Detta var på den tiden då ungdomen ännu inte börjat sminka sig så allmänt. Litet puder på näsan — ja visst, men det var också det enda skönhetsmedlet.

Hon stod där, en ganska lång välbyggd gestalt, och försökte få syn på sitt ansikte som skuggorna lekte med, men det ville inte lyckas. Då suckade

hon lätt och skakade sorgmodigt på sig. Hon visste ju inte hur täck hon såg ut där hon dröjde framför blomsterfönstret, men en ung herre som gick förbi log mot henne. Då fortsatte hon sin väg smått förlägen.

Men hon måste stanna igen framför ett annat fönster, där lätta tunna tyger voro utbredda till beskådande. Där var särskilt ett tyg som i en våg av ljust blått vällde fram ur en kaskad av andra färger.

En sådan klänning, tänkte Gudrun längtande. Som en dröm ... Ack! Ack!

Hennes nittonåriga hjärta greps av ett häftigt begär: att få svepa in sig i detta blå silkeslena och dansa bort över ett parkettgolv ... Men strax bredvid var en livsmedelsbutik, och Gudrun erinrade sig att hon ju egentligen var ute för att köpa mat till middagen. Poesi och prosa! Drömmarnas lätta ljusblå färg försvann någonstädes i fjärran — ett skimrande töcken som dröjde vid känslornas horisont.

När Gudrun köpt det som fordrades till middagen, skulle detta blå töcken åter komma smygande för att på nytt leka en ringdans med

henne. Efter en stund kom hon ut med sin påse och fortsatte hemåt.

Varför hände det aldrig något ? Hon tyckte att dagarna kröpo fram ständigt sig lika. Hon gick på litteraturföreläsningar, hon hjälpte till i hemmet, men en spärrande bom av sten stor som en klippa reste sig ständigt framför henne på vägen, och hon kunde inte sparka undan den. Framtiden — vad dolde väl horisonten där borta för hemligheter? En stor kärlek, en riddare på en bländande vit stridshingst som bidade på att föra henne bort från detta grå Östermalm. Den borde sätta över hustaken denne framtidens vita fåle, och saligt matt av lycka skulle hon sjunka in mot en bred famn.

Ingenting hände. Ingenting! Ungdomen är en väntans tid. Knoppar vilja brista, saven rinner till, det jäser och sjuder i unga hjärtan. Vad skall man göra med all denna kraft? Om ingenting händer, krympa knopparna samman, saven torkar in . .. Det blir kanske höst för evigt.

Gudrun skakade på huvudet. Så tvärstannade hon. Ovanför hustaken steg en nymåne upp. Dess gyllene skära skimrade mot den mörka kvälls-

himlen. Det var vackert — som om himlen velat låta de små människorna på gatorna få en liten aning om en fjärran härlighet, ett under som de borde tro på. Då neg Gudrun hastigt tre gånger för nymånen. Och hennes ögon uttryckte nu en livlig och innerlig önskan om något obeskrivligt som denna nymåne skulle uppfylla åt henne.

Gudrun hörde ända ut i trappan att hennes bror spelade på pianot. Då glömde hon det gyllene hoppfulla märket på himlen nyss för en förtretad känsla. Alltid skulle Arnold sitta där och klinka. Han borde sköta sina studier på Högskolan i stället för att störa hela huset med sitt pianospel. Deras mor, majorskan, nickade litet förebrående åt henne:

— Du kommer bra sent, Gudrun, sade hon.

Jag har nigit för nymånen, tänkte då Gudrun Cardell för sig själv, och åter reste sig en liten hoppfull känsla som ett nytt grönt skott inom henne.

Kanske något ändå skulle hända som plötsligt förändrade allt.

Tram, tram, ljöd det från pianot.

Arnold, hennes bror, hade herrars vanliga sätt

att med alltför stark kraft dunka på tangenterna. Gudrun gick genom den skumma salen som endast upplystes av ljusen på pianot, demonstrativt hållande händerna för öronen.

— Sjåpa dig inte, sade Arnold retsamt. Du borde njuta av att ha en musikalisk bror i stället.

— Jag hatar ditt klink, sade Gudrun sammanbitet.

Men så ångrade hon sig hastigt. Hon gick fram till brodern och strök honom lätt över de långa fingertopparna.

— Om man ändå kunde vara snäll, suckade hon.

— Ja, åtminstone en gång om året, svarade Arnold lakoniskt.

Men Gudrun rusade in i sitt rum, lade huvudet mot bordsskivan och grät häftigt.

Då sipprade några mildare toner ut från salen och smögo sig lent in genom den stängda dörren. Det var Månskenssonaten. Det glittrade en bred strimma månsken över en stilla sjö med allvarsamma mörka träd runtomkring. Var fanns denna sjö och dessa träd? Gudrun längtade hett efter

en ljum sommarkväll och efter att sitta vid stranden av den där sjön. Nyss var hon ond. Nu lyfte hon sitt ansikte som klarnat och kisade upp på den sällsamma månskäran över hustaken. Hennes hjärta var så föränderligt. Än var det tungt som bly och fick henne att gråta. Än slog det och klappade med små muntra ivriga slag, klämtande som en klocka, och kom blodet att rusa genom hennes ådror och skimra framför hennes ögon.

Då blev hon glad på nytt. Kanske fick hon en förnimmelse av att något väntade på henne, att en dag skulle hon med blinda ögon springa emot det, drunkna i en snurrande röd sol av lycka.

Men inne vid matbordet var allt sig likt. Fadern talade om priser som stigit. Arnold trummade mot bordet som om han ännu haft de svartoch-vita tangenterna under sina fingrar. Hennes mor såg med ängslig blick på var och en om maten skulle vara till lags. Ingen talade om något nytt eller roligt.

Gudrun inbillade sig att en stjärna lossnat från himmelens fäste, dött och blivit kall och svart i fallet från den höga höjden och ramlat ned i deras matsal. Den spred kyla och missmod om-

kring sig och fick det elektriska ljuset att lysa matt. Ja, de befunno sig verkligen på en slocknad stjärna. Hon strök helt försiktigt mot bordduken som om hon under den kunnat förnimma den slocknade stjärnans kyla. Utanför på gatan rasslade en spårvagn förbi. Det skulle bli strömbrott och spårvagnen skulle stanna om dess elektriska ledning råkade röra vid den slocknade stjärnan här inne. Gudrun höll sannerligen andan i avvaktan på katastrofen, men ingenting hände, spårvagnen gled förbi och fönsterrutorna klirrade bara litet. Hon föll i drömmar över den tråkiga efterrätten : lingonkräm och mjölk.

— Ryck upp dig, Gudrun, sade hennes bror. Dina ögon se ut som om de skulle trilla ut ur skallen på dig.

— Inte så, Arnold, förmanade deras mor ängsligt.

Varför var hennes röst alltid så ängslig? tänkte Gudrun. För dem kunde hon ju inte vara rädd.

Efter middagen spelade Arnold och majoren ett parti bräde. Gudrun och hennes mor sutto i soffan med sina handarbeten.

Tick-tack, sjöng klockan på kakelugnsfrisen sin entoniga sång för dem.

Gudrun lyfte huvudet och betraktade tankfullt det välbekanta förmaket. Om nu väggarna rämnade, skulle då en strålande värld uppenbara sig väntande därutanför? Eller skulle hon bara blicka in i hundra likadana små förmak och höra ljudet från dunkandet av brädspelets klossar i bordet och vinandet från stramalj nålar som drogos genom handarbeten?

Tick-tack, sjöng klockan. Ja, så enformigt var livet.

Då suckade Gudrun så smått och kastade en blick på sin mor som ju skapat detta hem och dem själva tillsammans med fadern. Moderns närsynta ögon voro tätt intill sömnaden i knäet. Så brått hon hade!

Det behöver inte bli färdigt, ville Gudrun skrika. Ingenting hänger på att vi få en ny lys-duk under lampan till jul.

Men så betraktade hon modern på nytt, nu uppmärksammare. Henne hade det ju dock hänt något. Kanske hade hon en gång, som Gudrun nu, funnit livet trist och händelselöst, och så hade

han, hennes älskade, kommit och tagit henne i sina armar. Och då måste ju världen ha synts henne ny.

Någon vit stridshingst hade han väl ändå inte haft att föra henne bort på. Äventyrets vita fåle! Gudrun log. Nej, nej, hennes far var ju vid infanteriet. Men kanske blev det alltid så här sedan ? Ett litet hem med tusen små grå plikter kilande som möss omkring benen på en, tal om höjda priser, ständiga bekymmer för att få pengarna att räcka ? Var detta alltid slutet på en kärlekssaga ? Ack, då skulle man väl aldrig vilja börja någon.

Och Gudrun tyckte sig se hur i livets väv grått, svart och rött blandades och hon ville slita bort de grå och svarta ränderna och trycka de röda, bara de röda, mot sitt hjärta.

När Gudrun gick in till sig, såg hon åter genom fönstret månskäran, nu högre på himlen. Då tyckte hon att den blivit en smal gyllene spång som ville slå sig fast i hennes hjärta. Hon skulle promenera fram på den över den svarta jorden med stjärnor regnande omkring sig. Långt under henne skulle jorden, hennes egen lilla värld, försvinna, och hon skulle nå en härlighet, vars

gränser lågo bortom allt och som hennes förstånd inte kunde fatta. Då log hon med tungt hjärta därför att hon visste att månskäran var för bräcklig att bära henne.

Men morgonen därpå, ja redan morgonen därpå, hade nymånen uppfyllt hennes önskan: att något skulle hända henne. Hon fick ett brev från en av moderns ungdomsväninnor, fru Agathe Ulfskiöld, född Södercrantz, och i brevet stod att hon skulle få tillbringa dagarna mellan jul och nyår på Ulfvikens bruk i Dalarna.

II.

Det var gnistrande kallt när Gudrun steg av tåget vid den lilla stationen, anhalten till Ulfvikens bruksegendom. Genom den mörka luften föllo stillsamt stora snöflingor. Stationsinspek-torens vissla ljöd, och tåget rullade vidare lämnande skenorna bara, speglande sig i skenet från lyktorna vid stationshuset.

Gudrun var icke ensam. Omkring henne stojade ett helt sällskap av unga damer och herrar som voro inbjudna till

Ulfviken liksom Gudrun.

Flera av dem kände hon från staden. Där var unga Alice Mannerhielm med mörka lockar under pälsmössan. För henne var Gudrun smått rädd emedan hon alltid gav sådana blixtrande och elaka svar på ens frågor. Den långa Eivor Lagerblad stod och svängde med sin kappsäck. Vad innehöll väl den? Kanske en sådan ljusblå klänning Gudrun så hett åtrått? Eivor var vacker, blond och o, så dum. Men det tyckte visst herrarna om. Den fylliga Petan Isopeus hade redan börjat gå upp mot stationen tillsammans med Iris Cederstråle, den ena så kraftig, den andra nästan sjukligt späd med en dyrbar pälskappa över de tunna axlarna.

Där voro ett par bröder, underlöjtnanterna Hjelmsäter, med friska rödblommiga ansikten och höga kommenderande röster, och en liten kammarjunkare von Filipson som hade en apas mimik i sitt rörliga svarthyllta ansikte och som vid slutet av bjudningarna brukade förströ ett lättroat sällskap med att slå kullerbyttor och göra trollkonster. Och slutligen var det Raoul Björn-crona, som Gudrun med en sprittning av glädje igenkänt bland de andra. Honom beundrade

Gudrun, och hon hade ibland dansat med honom på de få tillställningar hon varit med om i Stockholm. Han höll på att utbilda sig till flygare.

Gudrun vände sig om på stationstrappan och såg honom komma gående emot sig. Då blev hon blossande röd, och en underlig oro fick fatt i henne. Han bar en ljusgrön skinnrock, sådan som officerare bruka använda. För att vara karl var han ej lång, Gudrun och han hade nog samma längd. Men det var något tryggt och vackert över hans sätt att föra sig.

Säkert skulle han bli en utmärkt flygare, tänkte Gudrun och förstod ej varför hennes hjärta slog så hårt.

Han hade mörka, en smula sorgmodiga ögon, vilket gjorde ansiktet tungt, men så snart han log kom det något likt en morgongryning i den dunkla blicken och gled ut över ansiktet, som då på ett sällsamt sätt blev ljust och milt.

När Raoul var helt nära Gudrun vände hon sig plötsligt om och sprang ut genom dörren till de väntande slädarna. Hon kröp in i en av dem, kände Petans mulliga höft mot sin och tyckte sig på något sätt räddad. Klangen av hästarnas

bjällror förde hennes tankar till klockans enformiga ticktack i förmaket därhemma. Hon visste inte varför. Ljudet från klockan och det från bjällrorna voro ju alls inte lika. Nu satt hennes mor i förmakssoffan och Arnold och fadern spelade sitt eviga brädspel, medan klockan på kakelugnsfrisen tickade. Men i bjällerklangen låg det lust och jubel så att snöflingorna tycktes ta starkare fart och snurrade omkring varandra i rymden.

Där var ju herrgården. Det lyste ur alla fönster ett välkomnande sken. Slädarna svängde upp på gården och stannade. När Gudrun skulle ur, råkade hon snava och föll omkull i snön. Ingen märkte det och hon reste sig yr i huvudet. En stor grå schäferhund tumlade emot henne och lade vänligt och uppsluppet sina tassar mot hennes bröst.

— Bli inte rädd, Gudrun, ropade en av husets söner. Han är inte farlig.

— Jag är inte heller rädd, svarade Gudrun och gav det lurviga huvudet en hastig smekning.

Inne i hallen stod värdinnan och tog emot dem. Hon hade blå ögon under en krans av vitt

hår. Hennes man bredvid henne log vänligt och visste icke riktigt, vilka dessa unga damer och herrar voro. Ett

par söner Emil och Sigfrid som voro ansedda som mammas gossar, litet tråkiga och alltför korrekta, och ett par strålande döttrar Flora och Betsy höllo sig intill dem. För dessa barn var det fru Agathe Ulfskiöld både under julen och om somrarna bjöd hem gäster. Hon älskade att se ungdomen roa sig på ett friskt och oskyldigt sätt, här på den vackra herrgården. Och i hennes hjärta frodades en ej ringa vegetation av romantik som kom henne att i förväg ana små spirande kärlekshistorier och ordna förlovningar.

Särskilt hjärtligt hälsade hon nu på Raoul som hon önskade till måg i huset.

Nu kom den tredje och äldste sonen Haquin fram och hälsade. Han haltade olyckligt och hade alltid varit en smula efter. I hans ögon låg en bönfallande försynt blick som om han varit en fånge inom sig själv och bara hoppats att någon skulle befria honom.

De unga damerna fördes nu till sina rum som voro belägna i en av flyglarna. Där var lågt i

taket. I kakelugnarna sprakade hemtrevligt brasor. På fönsterbrädan till det rum Gudrun skulle dela med Petan stod en julkaktus som just slagit ut och sträckte fram sina röda små blommor från taggiga blad. Genom fönsterrutan såg Gudrun de breda blanka spåren efter slädarna i snön. Månen som nu var rund och blank kastade sitt sken över gården.

Med ens blev det liv och rörelse i flygelbyggnaden under de låga taken. Kappsäckar tömdes, små ljusa plagg ströddes överallt, tunna baltoaletter i alla färger breddes ut över de vita sängarna. Vatten porlade i handfaten. Det doftade av god tvål och ljuvlig parfym. Smala flickben skymtade, när underklänningar drogos på eller av. Det knastrade elektriskt av kammar som ivrigt fördes genom tätt hårsvall.

Petan stod bredbent med händerna i sidorna och såg på hur Gudrun med darrande fingrar tog upp en enkel vit muslinsklänning ur sin kappsäck.

— Jag har en ljusblå, sade Petan då och visade Gudrun en klänning av samma färg som Gudrun så beundrat i bodfönstret före jul.

Gudrun kände nog ett sting av avundsjuka. Just en sådan klänning hade ju hon velat ha. Men medan hon klädde på sig sin vita blev hon gladare då hon i spegeln upptäckte att hon kanske ändå inte såg så oäven ut. Hon måste också hjälpa Petan att knäppa i ryggen, och det var ej lätt att få igen skärpet kring den bastanta midjan. Det tröstade.

Jag är ju ganska smärt, tänkte Gudrun då.

I de andra rummen hörde hon hur de diskuterade sina toaletter, men också kavaljererna. Namnet Raoul Björncrona nämndes också ett par gånger av en spröd flickröst — kanske den späda Iris med pälskappan.

De ha honom redan, for det då igenom Gudrun. Jag kan inte ta honom ifrån någon av dessa eleganta.

Nu knackade det på dörren. Det var Haquin, den halte unge mannen, som kom in. Han såg sig förvirrad och blek omkring. Han hade kommit för att säga att de skulle äta middag, men när han såg de blomstrande leende flickansiktena blev han rädd och slog igen dörren om sig.

— Tant Agathe vill alltid att vi skola dansa

med honom, suckade Petan bekymrad. Han dansar hemskt, skall jag säga. Man får ju inte låtsa om hans lyte utan se glad ut.

— Jag skall dansa med honom, sade Gudrun.

Hon kände plötsligt en lust att uppoffra sig.

Efter den muntra och festliga middagen blev det också sedan dans i den stora salen. Trots Gudruns beslut att uppoffra sig blev hon dock ej så glad, när den halte unge mannen kom och bjöd upp henne. Han hade ett bedjande, liksom urskuldande uttryck i sina svarta ögon. Det var inte alls hans fel att han dansade med sin dåliga fot. Det var hans mor som sköt på honom och uppmanade honom till det. Helst hade han nog stått i en vrå och sett de andra virvla förbi på lätta fötter.

Men när Gudrun sakta och varsamt dansade över golvet med honom, ofrivilligt haltande också hon, tyckte hon att hans plötsliga leende var likt någon annans. Det var Raoul Björncronas. Hur kunde två unga män så alldeles olika varandra ha samma leende av morgongryning? Raoul var allt vad en man kunde begära att vara — den här stackaren tycktes som en halv människa med

en själ som aldrig riktigt ville vakna. Så besynnerligt att de logo på nästan samma sätt! Hade Raoul också någon sorg, hemligare och mer undangömd än den andres? I detsamma dansade Raoul förbi och råkade stöta till hennes arm. Då möttes deras blickar hastigt, och Gudrun kände sig med ens lycklig.

Här där hon haltade över golvet, förd av den stackars Haquin, tyckte hon sig på långt håll höra äventyrets vita fåle stegra sig. Var han äntligen där? Skulle till sist något hända? Men liksom hon i hemmet hölls fast av de outtröttliga, enformiga vardagarna med broderns ständiga pianoklink i sina öron, var det som om den halte Haquin med denna en instängd fånges blick i sina ögon, som tiggde om befrielse, nu fattat ett krampaktigt tag om henne och icke ville släppa henne.

Skulle hon naglas fast här vid golvet för att för evigt dansa en haltande löjlig dans? Då läto de andras glada röster och porlande skratt som hån och de andras stampande och trampande fötter gledo förbi henne och lämnade henne ensam kvar att streta med en outhärdlig börda.

När Haquin äntligen slutat dansen, kom fru Agathe som suttit vid pianot fram och gav Gudrun en vänlig och glad nick. Hon tyckte om alla som sysselsatte sig med hennes stackars son.

Och Gudrun rodnade av sitt dåliga samvete. Ack, så god var hon visst icke!

Men hon fick likväl sin belöning när Raoul förde henne fram till buffén och bjöd henne på förfriskningar. Deras händer snuddade vid varandra, medan de sträckte sig efter apelsiner och konfekt. Plötsligt tappade Gudrun sin apelsin i golvet och han böjde sig efter den och lade den på hennes tallrik.

— Å, jag är dum, sade Gudrun då och skakade på huvudet.

De satte sig i en fönstersmyg och betraktade de dansande. Fru Agathe Ulfskiöld gick förbi och tittade på dem. Hon såg inte så vänlig ut nu, tyckte Gudrun. Hon hade ju redan gjort upp att Raoul skulle uppvakta en av hennes döttrar. Men Raoul tycktes ej ha lust att följa fru Agathes utstakade plan.

Efteråt mindes inte Gudrun vad hon och Raoul talat om. Hon mindes bara att apelsinen blev

liggande orörd på hennes tallrik: en gul, skimrande boll med sydliga blommande trakters brinnande sol i sig.

Gudrun hade svårt att somna denna första kväll på herrgården. Pulsarna bultade ännu efter dansen. Petans trygga snusningar hördes från sängen i närheten. I ett annat rum talade någon med gäll och dum röst i sömnen obegripliga ord. Kanske var det Eivor Lagerblad. Hennes drömmar måste vara lika dimmiga som hennes tankar.

På den mörka rullgardinen kastade månen sitt silversken. Det var ju nästan ljust i rummet. Gudrun reste sig på armbågen. Hon kände sig hungrig. Nu skulle hon gärna ätit upp apelsinen. Kaktusens små blommor syntes så väl i fönstret. Deras färg var inte röd nu. De voro mörka, mörka som Raouls ögon. Det var så tyst mot i staden där spårvagnar och bilar slamrade mot gatorna. Här härskade en ljuvlig frid som om en dunig, stor fågel lagt sina

vingar över det brutna tegeltaket. Gudrun log och sträckte ut sina armar.

Vem omfamnade hon?

En känsla hon förr aldrig erfarit fyllde henne. Hon sjönk hän i en domning som varken var

sömn eller vaka. Då tyckte hon att hennes lemmar upplöstes och hon blev till mjuk, varm mylla. Och i denna mylla slog ännu hennes hjärta hett och oroligt. Blommor skulle växa upp ur henne och suga till sig solljuset för att få färg, kanske träd skulle höja sig och kasta skuggiga grenar över en vit väg, där människor vandrade par om par.

Då vaknade Gudrun åter ur dvalan med blossande kinder. Vad var det med henne? Hade kroppen då inga gränser? Hon kände det som om hon här i natten skulle kunna bli vad helst hon önskade: en grönskande äng för att Raoul skulle få vila sig bland gräs och blommor, en porlande bäck för att Raoul skulle få dricka sig otörstig och spegla sitt ansikte i dess klara vattenblänk, ett träd för att Raoul skulle få njuta av den skugga dess vajande breda krona kastade. Och då förstod Gudrun med en hisnande känsla som fick henne att fara samman att hon redan älskade Raoul Björncrona.

Hon försökte upprörd banna sig själv. Hon kände honom ju så litet: inte stiger man så oförberett in i kärlekens rike. Han hade tagit upp

hennes apelsin, men vad betydde en artighet? Han hade lagt sin arm omkring henne och dansat ut, men på en bal lägger varje kavaljer sin arm om damen. Och en flicka skall inte vara så oerfaren att hennes hjärta fördenskull blir oroligt i bröstet.

Men förnuftets röst var som en trubbig och slö kniv, som alls ej förmådde skära av de känslor som likt blommande grenar om våren redan spirade hos Gudrun Cardell.

Det lilla förmakets väggar därhemma hade äntligen vidgats. Och Gudrun hade tumlat ut med sin oerfarenhet och sin stora längtan och inte in i ett annat lika tyst och enahanda rum utan rätt ut i livets stora äventyr.

Och innan Gudrun Cardell fått klart för sig detta hade hon somnat in med kudden tätt tryckt i sin famn.

III.

Dagarna på herrgården voro fyllda av små händelser, som alltid där ungdomar äro tillsammans. Iris, den späda, svaga, gjorde sig illa i foten och måste en dag sitta stilla i en stol,

och till sällskap hade hon Haquin, sora ej kunde sporta och ville underhålla henne med böcker om djur, till dess hon förtvivlad slog ifrån sig med händerna. Alice Mannerhielm envisades med att köra ett par unghästar framför en släde, full-packad av en sjungande skara, till dess hästarna råkade i sken och allesammans hamnade i diket med yrande snö över sig, som täppte till munnarna på dem.

Den dumma Eivor Lagerblad var inne i ladugården med en av bröderna Hjelmsäter och råkade halka i ladugårdsrännan. Det fordrades mycket tvål och hett vatten och en hel flaska eau-de-cologne att få henne fri från lukten.

Över dem alla vakade den praktiskt ordnande tant Agathe, som redan, fast motvilligt, släppt tanken på Raoul och var i färd med att sammanställa andra små partier. Nu var hon vänlig mot Petan, därför att hon lagt märke till att en av hennes söner, Emil, svärmade för henne. Utmärkt, en flicka som Petan, som själv var från en stor lantegendom, borde passa hennes son.

Men bland dem alla gick Gudrun liksom med framsträckta händer, ett lyckligt, hemlighetsfullt

leende och blundande ögon, som om en alltför het sol stuckit henne. Det ständiga vistandet i den friska lantluften efter innesittandet i staden gjorde henne yr. Det var som om hon förut varit bunden och nu någon lossat alla band och vänligt uppmuntrande viskat i hennes av kyla rodnande öra: spring, lek, var glad!

Hon stod på skidor utför vad hon själv tyckte svindlande stup. Hon åkte på botten av kolryssjar med himlen kantad av grantoppar som ett blått valv över sig. Hon dansade om kvällarna i den stora salen, klädd i sin enkla, vita klänning som snart blev litet skrynklig.

Ljudet av klockans entoniga ticktack därhemma på kakelugnsfrisen dödades snart av ljudet från hästarnas bjällror och det underliga suset i den stora granskogen. Inte alltid var Raoul Ejörncrona vid hennes sida, och hon visste inte, om han besvarade hennes känslor. Men han bjöd ofta upp henne till dans, och ibland stodo de tillsammans på skidor efter häst, vinande fram över den snötäckta sjön. Hon tyckte alla voro snälla mot henne. Inte ens Alice kom med några spydigheter.

Om kvällarna på sina rum i flygelbyggnaden kvittrade och snattrade alla de unga flickorna som fåglar som kommit samman i ett träd. De voro upplivade av dagens små äventyr. De borstade sitt hår framför speglarna. De jämförde med leende miner vem som hade de vackraste benen och armarna. Iris Cederstråles voro otvivelaktigt smalast och Petans de bastantaste. De viskade små toaletthemligheter i varandras öron och måste ibland sorgligt nog stoppa en silkesstrumpa som fått en rispa eller sy upp en fåll som dansats sönder. Ibland rullade de upp gardinerna och blevo stående i svärmisk åskådan av den blanka silvermånen. Då blevo deras ansikten vita i månskenet och ögonen, de glada ögonen, fingo mystiska skuggor. Och Gudrun mindes hur hon en gång, o, för länge sedan innan något ännu hade hänt, nigit för nymånen på en Östermalmsgata. Gick hon inte nu på en darrande, gyllene spång rätt in i den skinande härligheten, som skulle uppenbara så mycket för henne?

En dag hade de farit ut på skidor hela sällskapet.

Deras mål var en sportstuga långt borta i

skogen. Den användes mest om somrarna, men nu skulle ungdomen dricka hett kaffe ur sina termosflaskor där och kanske tända en sprakande stockvedsbrasa.

Dagen började ej så lyckligt för Gudrun. Vid hennes sida åkte kammarjunkar von Filipson, och långt där framme såg hon endast en skymt av Raoul Björncrona. Han åkte mellan Petan Isopeus och en av flickorna Ulfskiöld. Gudrun hörde knappast på vad den lilla svarta apan vid hennes sida talade om. Det gjorde nästan ont i henne att himlen var så klart blå. Men på den blå ytan dröjde ännu en vit cirkel kvar. Det var nattens lysande måne som den soliga dagen suddade ut.

Det var skare och skidorna gledo lätt framåt. I luften hördes rösterna och skratten från de skidåkande ibland nästan skärande skarpt. Lille von Filipson jämkade oupphörligt på en rem över axlarna, vid vilken ryggsäcken med termos och smörgåsar var fastgjord. Det var som om han inte orkat med ryggsäcken. Och Gudrun som såg Raouls breda skuldror där framme dyka upp och försvinna gav sin kavaljer en föraktfull blick.

De mötte bönder, som nere på den smala vägen körde timmer och hojtade åt sina hästar. Timmerkarlarna togo av sig mössorna för herrgårds-herrskapet och tittade efter dem. Ett par hundar kommo också löpande och skällde muntert. Dagen var full av liv.

Gudrun försökte åka fortare. Hon ville hinna upp Raoul. Hon och kammarjunkarn voro de sista i den långa raden. Men hennes skidor tycktes nu i stället vilja glida tillbaka. Åker man också fatt sitt stora äventyr? Det kom svettdroppar på Gudruns panna under sportmössan. Skulle Raoul nu fara ifrån henne mellan två glada skrattande

flickor? Om någon dag skulle den här tiden vara slut. De skulle allesammans resa hem igen. Och Gudrun som varit så viss på att äntligen något avgörande skulle hända! Hon hann inte upp Raoul. Händerna blevo kalla inne i de stickade röda vantarna. Någon natt i en dröm åker man så och arbetar sig fram igenom en skog efter en flyende gestalt. Och efteråt vaknar man med av ångest bultande hjärta.

Gudrun stannade plötsligt och stödde sig mot skidstavarna. Lille von Filipson stannade också

och jämkade med ömklig min på den där remmen över axeln.

— Vi ha inte så brått, sade Gudrun.

Hon insåg med ens att det inte var värdigt en ung dam att på detta sätt löpa efter en herre. Så åkte de långsammare och färden tycktes aldrig vilja ta slut.

Äntligen ställde de av sina skidor mot sportstugans vägg. Raoul var redan där inne och när Gudrun kom i dörren tände han just en brasa av stora kubbar i den öppna spisen.

Nu flockade de sig alla runt elden. Deras ansikten fingo ytterligare förhöjd färg av de röda flammorna. Ryggsäckarna plockades upp och de började dricka och äta under glada skratt och utrop. Det stack i Gudruns fingrar efter kylan nyss. Händerna kunde knappast fatta om bullen hon tagit upp. Hon hörde Raouls röst. Han pratade med Petan och Iris. Hon svalde gråten som steg upp i halsen. Hade han nu glömt henne? En av bröderna Hjelmsäter stämde upp en sång. Han hade en hög glad röst som fyllde stugan och kom fönstret att skallra. Alla tycktes vara på sitt bästa humör. Petan blåste upp sin tomma

papperspåse. Hennes kinder blevo runda som en kyrkängels. Så smällde hon till påsen och det lät som ett skott. Snart var luften fylld av ljuden från smällande papperspåsar. Någon hade lagt in nötskal i elden och nu sköto de också små glada salvor.

Så idiotiskt, tänkte Gudrun.

Hon smög sig ut ur larmet och gick fram till väggen där hennes skidor stodo. Hon ville inte vara med längre. Hon tänkte åka vidare ett tag och komma tillbaka när de andra beslutat sig för att fara hem. Hon var i denna stund ett trilskt barn som inte ville leka med de andra.

Nu spände hon på sig skidorna. Gråten satt ännu i halsen, inte ens det heta kaffet hade kunnat skölja undan den. Hon tog sina stavar och satte i gång. Då hörde hon någon ropa sitt namn. Hon vände sig halvt om och fick se Raoul stå i dörren i sin gröna sportrock. Han hade ännu en halvrökt cigarrett i handen. Nu slängde han den och gick fram till sina skidor. Men Gudrun Cardell åkte rätt in i skogen.

Snart hörde hon hur han på skidor kom glidande bakom henne.

— Stanna då, Gudrun, ropade han otåligt.

De hade blivit du de här dagarna, liksom alla

de andra ungdomarna. Men Gudrun stannade inte. Nu får han jaga mig som jag for efter honom nyss, tänkte hon.

Och gråten försvann från hennes hals och låg där inte längre som en klump.

Det löpte ett enda skidspår där inne i skogen. Gudrun följde det. Det var äventyret, det stora äventyret, som var efter henne. Och då flydde hon! Så besynnerligt funtat är en flickas hjärta.

Raoul hann i alla fall upp henne. Han grep hennes arm och hon måste hejda sig.

— Vad tar du dig till? sade han barskt.

— Jag ville vara ensam, svarade Gudrun trotsigt.

Och så fortsatte hon att åka.

Det var som om skidorna nu haft vingar, och stavarna voro lätta som de snöflingor som plötsligt börjat falla från en mulnande himmel. Men Raoul lämnade inte mera hennes sida. Hans skidor skuro ett nytt smalt spår i skogen bredvid hennes.

Vad skola väl de andra tänka, när de upp-

täcka att vi försvunnit? for det genom Gudruns hjärna.

Men varför skulle hon bry sig om de andra som nu sutto där inne i stugan och smällde med sina dumma papperspåsar, om de ej redan haft sönder varenda en?

Skogen blev mörkare. Och så stannade de båda två.

— Var äro vi? undrade Gudrun smått förvirrad.

De hade kommit ifrån det första skidspåret, eller också hade det blivit översnöat. Raoul tittade sig omkring. Sannerligen om han mindes hur de farit kors och tvärs!

— Tänk om vi råkat vilse, sade Gudrun långsamt.

— Det är ditt fel. Varför skulle du också löpa i väg så? svarade Raoul.

Men det låg ingen förebråelse i hans röst. Han satte händerna för munnen och gav till ett rop. Ingen svarade. Endast ett par fåglar flögo upp och försvunno.

— Ack, förlåt mig, bad Gudrun ödmjukt. Tänk om vi inte hitta hem till natten.

— Du fryser ju, sade Raoul medlidsamt.

Och först nu kände Gudrun att hon frös.

— Det gör då rakt ingenting, sade hon, men det kom i en liten förskrämd snyftning.

Hon hade burit sig illa åt. Nu skämdes hon. Raoul tog av henne vantarna och började gnida hennes händer.

— Vi måste fara vidare, sade han fundersamt. Om vi vända och ta av åt det där hållet, kanske vi komma ner till sjön och då är det inte långt kvar.

Så började de på nytt. De voro vita av snö. När de skakade litet på sig, regnade snön av dem.

— Stackars liten, vad du arbetar, sade Raoul med öm röst tätt intill Gudrun.

Det var som om något hett och gott kommit henne nära och ville smälta snön omkring dem.

— Varför sprang du din väg? frågade han vidare, och åter var den där ömma rösten tätt invid hennes öra.

— Ingen brydde sig om mig, svarade Gudrun uppriktigt.

— Har du inte märkt något alls de här dagarna? frågade Raoul.

— Nej, sade Gudrun och måste anstränga sig för att sätta någon fart på skidorna.

— Jag är kär i dig, sade Raoul.

Och då måste Gudrun stanna mitt i en snödriva. Hon såg upp i hans ansikte. Och nu var den där märkvärdiga

morgongryningen åter över det. Då vände hon sig på nytt om och de åkte stillsamt bredvid varandra, som om de alls inte farit vilse i någon mörknande skog.

Gudruns hjärta var så fullt. Innan hon kunde säga något annat berättade hon om sitt eget liv. Om de enformiga dagarna, om klockans eviga ticktack i förmaket därhemma, om hennes ständiga väntan på att något skulle hända, om den vita stridshingsten, om äventyrets bländande vita fåle...

Raoul hörde på med ett leende.

Så hejdade han henne.

— Hörde du inte vad jag sade? viskade han. Jag är kär i dig. Du stod där på stationshusets trappa och såg så rädd och glad ut. Det var då jag blev kär i dig.

— Det är ju just därför jag berättar allt det här, sade Gudrun. Jag vill att du skall veta att jag bara väntat på dig.

— Inte heller jag har ju någon vit stridshingst, log Raoul.

Men Gudrun gled in till honom så gott hon kunde på sina skidor.

— Jag älskar dig, sade hon och slog sina händer i röda skidvantar om hans hals.

De skulle säkert blivit översnöade, om de stått så där länge. Men Gudrun märkte inte snön och kylan. Ur ett oändligt avlägset fjärran tyckte hon sig höra förmakets klocka ticka. Också hon skulle säkert ha en sådan klocka i sitt förmak. Men den skulle mäta upp hastigt svinnande timmar, bräddade av lycksalighet och sällsamma äventyr.

IV.

— Hallå, ha ni hunnit hit? ropade en av bröderna Hjelmsäter som kom farande genom skogen.

— Ja, hit ha vi hunnit, svarade de båda två och skakade snön, som snöat över deras kyssar, från sina axlar och armar.

Och då stack den silvervita månen fram ur ett moln och lyste upp hela nejden omkring Gudrun Cardell och Raoul Björncrona.

IO4Stulet nyår.

När Gerda Vasteson stod i begrepp att öppna dörren för att gå var det som frestelsen kom över henne. Fötterna sögo sig fast som i gummi vid den mjuka, sköna mattan i hallen. Den ljumma, parfymdoftande luften gjorde henne matt i alla leder. Hon sjönk med ett litet jämrande, kvalfullt läte ned i en av länstolarna av japansk korgflätning som stodo under lampan.

Hon satt där liten, mager och sliten, och de röda arbetshänderna fingrade som i feber på kjolens nötta tyg. Hon hade aldrig förut haft denna frestelse — den kom över henne så plötsligt att hon inte förmådde kämpa emot den. Hon tänkte med en rysning på sitt lilla kalla rum där nere på andra sidan gården. Tätt intill av-skrädestunnorna låg det. Feta råttor kilade med glada, makliga hopp omkring. Hon vågade inte öppna fönstret av rädsla för att de skulle ta sig in. Men här uppe i kapten Gyllanders våning

fanns det ingen risk för att råttorna skulle hoppa in genom något öppet fönster. Familjen hade rest bort över helgen, och Gerda, som brukade gå som hjälp vid storstädningar, hade fått i uppdrag att se till våningen och vattna alla blommorna. Hon hade gärna åtagit sig uppdraget. Alltid kunde hon tjäna en liten slant, fastän frun här i huset var känd för sin snålhet. En högdragen snålhet som aldrig hade lust att ge ett öre över det som var alldeles tvunget och vilken nu kommit henne att avskeda jungfrurna för att slippa betala dem julpengar.

Gerda stirrade med bleka ögon upp mot taklampan. Hon ville inte gå! Nej, hon ville inte härifrån! Den där

frestelsen som nyss stuckit vassa nålstyng i henne blev nu till ett par ömma armar, som oemotståndligt och bedjande slingrade sig omkring henne för att hålla henne kvar.

— Ja, ja, mumlade hon trött. Tack, jag stannar!

Det var som om någon bett henne stanna, helt enkelt bjudit henne kvar i denna luxuösa våning av skinande mahogny, mjuka mattor och glittrande ljuskronor.

— Tack, jag stannar väl då, sade hon på nytt och for ihop för sin egen röst som om någon slagit igen en dörr.

Och i själva verket hade också en dörr slagits igen: dörren till hennes fattiga, hårda liv, fyllt av råttor, lukt från avskrädestunnor och kamp för födan.

Hon märkte inte själv att genast hon fallit för frestelsen att stanna kvar i våningen svällde alla hennes lemmar angenämt ut i länstolen. Hon satte sig till rätta i den, bekvämt tillbakalutad med det ena benet över det andra, hon Gerda, som när familjen och jungfrurna voro här placerade sig på yttersta kanten av en trästol i köket och med rädda sidoblickar sörplade i sig kaffet från fatet. Inte ens nu när hon gått ensam i våningen och vattnat blommor och torkat damm hade hon vågat slå sig ned i de fina rummen. Kanske var hon rädd för att hennes usla fattigdom skulle sätta en ful fläck på det glänsande sidentyget.

Hon slumrade till litet där hon halvlåg mot stolens pösande kudde. Hon hade inga drömmar under sina tunga, svidande ögonlock. Det var

bara ett mörker hon halkade ut i — ett mörker utan andetag och utan viskningar, som var bra likt sömnens syster, döden.

Men när hon efter en stund vaknade upp med en liten sprittning i en skrämmande och van känsla av att hon försovit sig och att den långa arbetsdagen nu åter skulle börja, blev hon medveten om den vackra omgivningen på ett nytt och behagligt sätt. Hon var varm och god i hela kroppen. I hennes ögon sken taklampans ljus. Nu när hon sovit här tyckte hon att våningen blivit hennes. Hon reste sig och gick in i rummen. Hon knäppte på otaliga elektriska knappar, och snart strålade allt i ett sagolikt bländande sken. Hon rörde sig över mattor som voro som mossa under hennes klumpiga kängor. Men i speglarna gled oupphörligt bilden av hennes magra gestalt med den hängande kjolen, som var en smula trasig nedtill, och det tunna håret, som föll i stripor kring öronen. Hon skakade otåligt på huvudet åt denna spegelbild. Den passade illa i omgivningen. Den luktade illa av gamla skurtrasor. Den hörde hemma på bakgården och inte inne i en slipad spegels gnistrande glas.

Måste man så i sagans och överflödets lyckliga land släpa med sig denna fula figur, märkt av arbete och umbäranden? Å. hon ville kasta den av sig.

I Gerdas lilla tunna och frysande själ brast en längtan ut: hon ville bli fri, bli en annan. Under sin snart fyrtioåriga levnad hade hon aldrig fått känna sig lycklig, aldrig riktigt mätt, aldrig riktigt varm. Inte ens denna stormande längtan hon nu brann av hade hon erfarit. Tanig och liten hade hon slunkit omkring i livet. Till vad nytta? Ingen hade älskat henne. Inte ens en kyss hade snuddat vid henne. Hon hade varit så ohjälpligt utanför.

Med en hjälplös åtbörd lyfte hon sina händer. Det fanns smuts i skårorna, smuts som aldrig skulle kunna tvättas bort. Naglarna voro nötta, filade av arbetet. Det var rysliga händer. Förstörda, naggade som av råttors glupska bett.

Nu stod hon i herrskapets sängkammare. Herregud, vad här ändå var vackert! Hon slank fram till de breda sängarna, som i lugn och ro stodo så tätt intill varandra. Hon nöp i täcken och kuddar. Dun och siden! Och spetsar på de rena

lakanen, där initialerna till kaptenens och fruns namn virade sig omkring varandra i ett krampaktigt famntag. Här måste man drömma ljuvligt. Ingen väckarklocka skar med sitt skärande ljud av ens andetag om morgnarna. Inga skurhinkar med flottigt vatten väntade vid uppstigandet. Där stod visserligen en liten pendyl på nattduksbordet. Men den skimrade av pärlemor. När Gerda försiktigt, i en oemotståndlig önskan att få höra den gå, vred upp urverket kom ett litet rart silverklingande ticktack ur klockans djup, icke störande och hackigt som från hennes egen bleckdosa. Här mättes timmarna och minuterna ut på ett försynt och angenämt sätt.

Gerda satte tillbaka klockan och mötte åter sin bild i en spegel. Usch! Det var en tredelad spegel. Hon kunde se sig från alla håll: de kantiga axlarna, den glesa hårknuten hårt hopsnodd i nacken, den redan kutiga ryggen, som körde upp som en vanskaplings puckel. Hon måste skjuta undan detta gamla, fula och slitna jag, som inte hörde hemma här.

Beslutsamt och ändå med en tjuvs snabba rörelser öppnade Gerda garderobsdörren. Med

gapande mun drack hon in doften av en fin och lättjefull kvinnas kläder. Även i garderoben kunde man tända elektriskt ljus. Det skimrade där inne av guldlamé under skirt silkespapper. Luden som ett djur trängde sig en aftonkappa av dyrbart pälsverk under skogen av silkesom-spunna klädhängare.

Gerda blev länge stående vid den öppna dörren. Hennes fingrar började spasmodiskt röra sig. De ville gripa, rycka åt sig. De längtade efter att sjunka in i päls och siden. De ville ha ny hud, nytt, fint skinn att fly in i. Innan hon visste hur det gått till hade hon hakat ned en klänning från en hängare. Den var av tunt, mjukt ylle och av en härlig violblå färg. Framför spegeln lossade Gerda med darrande händer sin trasiga kjol och den slitna blusen. Hon lät klänningen falla ned över sig. Den var litet för stor för hennes figur. Men när hon nu mötte sin bild i glaset råkade hon strax i hänryckning. Voro hennes ögon verkligen så blå och skinande? Det var som om ögonen också ifört sig en ny skrud. Hon glättade på tyget. Insidorna av hennes händer mådde väl av beröringen. De blevo varma och smidiga också

de, som om de aldrig hållit i en borste eller skurtrasa.

Därpå kammade Gerda sitt hår med en liten silverkam från toalettbordet. Hon stack näsan i en halvtömd puderdosa. Pudret flög in i henne, gjorde henne yr i huvudet, som om hon berusat sig. Kängorna, de fula båtarna, spruckna i sömmarna, tänkte hon ej på. Dem glömde hon. De syntes ju inte heller i spegeln.

— Jag skall strax gå, mumlade Gerda mutande sitt samvete.

Men hon visste att hon inte skulle gå. Nu var hon inte längre skurhjälpen, fyrtioåringen, som redan kallades "gumma" av grannarna. Hon var en förnäm fru, vilkens man rest bort för ett par dagar och som nu måste ensam fördriva kvällen till dess natten kom. Natten? Det var nyårsnatten. I morgon, ja bara om några timmar, begynte ett nytt år. För Gerda hade det redan begynt. Nu rörde hon sig hemvant bland de dyrbara sakerna. Hon stötte inte längre tölpigt emot stolar och bord. Bakgården sjönk undan i en skugga som dolde den. Tassandet av råttornas fötter försvann i klockans silverljudande tick-

tack. Hon tänkte inte på att hon i själva verket var en tjuv, som stal värmen från andras rum och mjukheten ur andras stolar och klänningen från en annans kropp. I och med att hon rörde vid tingen och kände värmen omkring sig voro de hennes.

Hon spatserade leende omkring i rummen. När hon kom till barnkammaren tänkte hon: Mina barn äro borta på ferie. De skola snart vara hemma igen.

Fattiga, ensamma Gerda Vasteson var maka och mor. Hon som aldrig fött ett barn, aldrig smekts av deras

jollrande röster och känt deras hjärtan klappa mot sitt eget, hon ägde nu en barnskara. Barnkammaren var bara tom för tillfället. Hon sköt ut barmen litet och tog upp en docka från golvet.

— Vyssa lull, sade hon med ett litet fnittrande skratt som brast ut från hennes nariga läppar.

Dockan, som kunde blunda, blinkade åt henne med sina långa ögonhår. Då släppte Gerda dockan och satte i gång ett lokomotiv, som rusade runt på skenorna med en rad av vagnar efter sig. Skramlet och oväsendet tycktes blåsa

liv i hela våningen. En klocka slog från salen dovt och högtidligt, men Gerda hörde det inte. Hon låg på knäna och följde med glänsande ögon tågets rasande fart. Å, som liten, hur lion avundats de rika barnen deras leksaker! Dessa leksaker som hade liv och ande! Nu dödade hon sin gamla gröna avundsjuka och satte åter och åter i gång lokomotivet. Den forna avundsjukan sjönk och skrumpnade till något armt och vissnat, som leksakslokomotivet krasade under sina framilande hjul.

Det ringde i telefonen. Gerda hörde det inte först. Men när lokomotivet stannade med ett plötsligt ryck, nådde henne den gälla signalen. Hon reste sig upp och gick genom rummen fram till apparaten. Hon såg litet tankfullt på den. Å, så det ringde! Då lyfte hon av luren. En uppsluppen herröst sade i hennes öra:

— Det är Herman. God afton! Jag ville bara önska hela familjen ett gott slut på det gamla året!

— Tack, detsamma! sade Gerda hest.

Så lade hon hastigt på luren, rädd att hennes röst skulle förråda henne. Men strax därpå fyll-

des hennes bröst av ljuva känslor. Någon hade önskat henne ett gott slut på det gamla året. Ingen hade någonsin önskat henne något alls. Den glada rösten tonade länge i hennes öron. Ett gott slut! Det betydde något. Betydde det inte att något nytt växte fram, ett grönskande träd, som här på nyårsaftonen skulle helt insvepa henne och låta henne vila i ro bland lekande skuggor?

Då ringde det igen. Nu var det inte på telefonen. Det var på tamburdörren. Inte en sekund tänkte Gerda på att det kunde vara någon av familjens medlemmar som kommit hem. Hon hade glömt familjen Gyllander liksom hon lyckats glömma bakgård och råttor. Hon hastade genom rummen och slog gästfritt upp dörren till förstugan.

— Välkommen! sade hon innan hon hunnit tänka sig för.

Det var nyårsafton. Det var ju alldeles som sig borde att hon då också väntade gäster. Hon hade ju klätt sig fin och tänt i alla rum.

Det var en ung bettlare, vilken just sträckt fram handen för att tigga, som fick emot sig detta

välkommen. En oviss, misstänksam blick sköt ut under hans svarta ögonbryn. Men då han såg Gerdas leende ansikte tänkte han kanske att detta var en människa som ville göra gott på nyårsaftonen, och eftersom han mött många besynnerliga situationer i sitt liv fann han sig också till rätta i denna. Därför kiev han djärvt in i hallen.

Gerda betraktade honom vänligt leende. Det måtte snöa ute. Han förde med sig en frisk fläkt av ren snö, och hans hatt var vit av snökorn.

— Ta av er, sade Gerda beställsamt. Ni kan behöva något att äta.

— Är frun ensam hemma? frågade han misstroget och lurande.

— Ja visst! myste Gerda.

Han skakade på sig. Hon hade väl blivit intagen av hans charm. Han var inte den som sade nej till ett mål mat.

Och när Gerda nu förde honom in i de strålande rummen var han genast med på leken. Tokiga fruntimmer

funnos överallt. Den här var väl spritt galen. Men när de blevo stående mittemot varandra gled hans sylvassa blick granskande över hela hennes gestalt och fastnade vid

kängorna, fattigmanskängorna. Nehej, den här var inte frun i huset, hon spelade herrskap medan familjen var borta. Sådant har man också hört förr, men det hindrade inte att hon kunde bjuda på mat. Han skulle inte låta märka att han genomskådat henne. Hon ville vara fru i huset. Bevars, så skulle han också behandla henne som en sådan.

Han jämkade på sin smala halsduk, sträckte litet på sig och sände henne ett tjusigt ögonkast. Gerda blev het om kinderna. Så vacker han var, gossen! Hon såg inte alls det lömska i ögonen. Ansiktet var vekt. En svart lugg föll ned över pannan, gestalten var liten och smärt. Sannerligen, han såg ut som en gentleman. Hon tvekade inte alls att bjuda honom in i matsalen med de snidade ekmöblerna.

— Var så god och sitt, sade hon artigt. Han log.

— Tackar så mycket.

Medan han satte sig svävade Gerda ut i köket. Ja, hennes gång hade fått något svävande. Hennes stora glädje bar henne på lätta vingar uppåt — uppåt! Hon hade ett hem. Nu skulle

hon också bjuda på supé i matsalen. Med ivriga händer rotade hon i skafferiet. Där fanns ingen färsk mat. Familjen skulle ju vara borta. Det fanns rader av konservburkar med gyllene märken och stämplar på: hummer, sardiner, äkta kaviar, gåslever, kompotter av alla de slag och sylter. Men inte en smörklick och bara en hård brödkant i botten på en låda. Gerda fick ett bekymrat veck mellan ögonen. Hon ville ha något som hon kunde värma, fräsa upp i en gryta. Han var väl frusen, stackaren. Men här fanns ingenting att värma upp.

Då placerade hon så många burkar hon fick plats med på en bricka och tog fram fat och knivar och gafflar och — det nödvändigaste av allt till detta kalla överflöd — en konservöppnare. Med brickan på armarna kom hon åter in i salen. Han stod framför skänken och vägde en bägare i handen.

— Gediget silver ? frågade han med ett plirande ögonkast.

— Lita på det, försäkrade Gerda glatt. Det finns inte en sak som blänker här som inte är av gediget silver.

— Aha! sade mannen från gatan.

Åter slog han sig ned vid bordet.

— Jag skall ta upp burkarna, erbjöd han i det han lystet granskade dem.

Gerda såg på hans händer som rörde sig över bordet. Fingrarna voro smala, händerna voro små och nätta, icke som hennes stämplade av arbete. De förde sig också otroligt snabbt och tyst när han nu öppnade konservburkarna. Kanske han verkligen var en gentleman som det gått utför med. Så många förlorade pengar på affärer numera. Gerda kände en plötslig översvinnlig glädje över att kunna hjälpa honom. Hon, som satt här med famnen full av livets goda!

— Kanske det skall vara något att dricka? frågade hon nu nästan moderligt.

Han knyckte på nacken.

— Tackar så mycket, sade han kort.

Då gick Gerda fram till salsskåpet. Det var inte låst. Hon tog fram ett par buteljer och satte på bordet. Hans ögon fingo glans. Han drog ur en kork så att det small. Innan Gerda hunnit sätta fram glas hade han gripit silverbägaren och

hällde den starka bruna drycken i den. Det var visky.

—• Skål, frun, sade han och förde bägaren till sina läppar.

Förhäxad stirrade Gerda på honom. Hon tyckte att han såg ut som en kunglig person, där han satt med den höjda silverbägaren i sin hand. Nu tog han för sig av kaviaren och gåslevern. Gerda lade händerna i kors över magen och bara såg på honom.

För henne var han själv kostbar dryck och dyrbar mat. Hon nändes inte äta, hade nog av att sluka honom med ögonen. När han räckte henne bägaren drack hon dock en djup klunk och blev strax rusig. Han ville hon skulle äta av kaviaren, men hon drog sig förskräckt undan när hon kände den råa lukten av fisk och salt hav.

När han äntligen blivit mätt stödde han huvudet i händerna och skrattade.

— Tack, frun, sade han.

- Vad skall jag kalla er? frågade Gerda.

De män hon känt i sitt liv hade varit husbönder, under vilkas grova eller fina klackar hon

krälat. Hon längtade efter en man att kalla vid namn.

Det var som om han funderat ett ögonblick-över svaret. Han hade haft många förnamn och många och klingande efternamn. Det hörde till hans yrke. Nu letade han efter ett.

— Birger, sade han slutligen. Kalla mig Birger.

- Birger, sade Gerda trohjärtat. Tack, Birger!

Spriten hade löst hans tunga. Tillbakalutad i stolen berättade han om sitt liv, en tjuvs och cn äventyrares liv, men det fattade ej Gerda. Han hade rört sig i härliga gemak och salar. Och han kunde berätta om dem. Hon lyssnade girigt med lysande ögon. Han var högtuppsatta mäns och sköna damers förtrogne. Ack, det trodde Gerda så gärna. Och när han tystnade började hon själv darrande berätta om sitt familjeliv, sina barn, de vackra små barnen, och de fester hon bevistal. Hon såg inte att han skrattade i mjugg och att hans blickar okynnigt sökte sig ned mot hennes kängor, fattigmanskängorna.

En tjuv och en skurgumma! Över deras huvuden svävade denna nyårsafton den värld de velat

gripa och trycka till hjärtat. Den var deras i denna sekund. Den sänkte sig närmare dem, de andades den kristallklara luften och slöto ögonen av svindeln som fattat dem.

Men snart blev han otålig över Gerdas ordström. Han önskade att hon skulle lägga sig, så att han finge gripa sig an med sitt arbete. Så lätt som i afton hade det väl aldrig tyckts honom. Han tryckte händerna mot tinningarna och blev åter sig själv. Prat och sladder bara om denna högre värld de båda ville tillhöra! Natten var snart här, och han hade bråttom.

— Skall du inte lägga dig? sade han skarpt.

— Lägga mig? upprepade Gerda dröjande och förvirrad.

Ett ögonblick, som djupt ur det förflutnas mörker, steg i hennes hjärna långsamt upp bilden av rummet vid bakgården: den smala grå bädden, som alltid knarrade och jämrade sig för hennes lätta tyngd, mörkret, de tassande råttorna därutanför. Men en annan bild jagade strax undan denna trista. Där inne låg ju sängkammaren badande i ljus och trygghet. Där stodo de breda sängarna tätt intill varandra, med kuddar av

dun, slätaste linnelakan. Hon tänkte inte på att hon borde be denne okände gå sin väg. O, varför skulle han gå? Hon behövde inte vara ensam längre. När hon släckt den rosenröda lilla lampan vid huvudgärden skulle han komma in till henne.

— Ja, jag måste gå till sängs nu, Birger, sade hon med de drömmande, bleka ögonen riktade mot honom.

Han hade hukat sig fram över bordet. Det såg ut som om han hypnotiserade henne. Ur hans smala ögonspringor flöt ett blått skimmer, som omsvepte henne.

— Jag går, upprepade hon entonigt, som talade hon i en dröm. Jag går, Birger.

Men hon hade så svårt att gå ifrån honom. Väl reste hon sig, men hon stod där vacklande vid bordet, som vore hon nära att falla över honom. När hon äntligen tog ett par steg snubblade hon på sina otympliga kängor.

Han hade hastigt stigit upp. Nu tog han emot henne och tryckte henne med en liten grimas, som hon inte såg, intill sig. Han kysste henne

verkligen. Han ville bli av med henne så fort som möjligt.

— Jag kommer strax efter, sade han nästan ömt.

Gerda log. En kyss hade äntligen en gång i hennes fattiga liv snuddat vid hennes läppar. Hon tyckte att millioner stjärnor lyste och brunno över hennes huvud. Ja, taket lyfte sig, och en himmel, djup och blå som ett oändligt hav, välvde sig över hennes huvud.

Hon smög sig ut ur rummet. Han log litet bistert åt hennes kängor. Om hon vänt sig om, skulle hon vaknat ur sin dröm när hon sett detta hans leende. Men hon vände sig inte om.

Nu var hon i sängkammaren. Hon satte sig på en av sängarna. Den var mjuk så att hon sjönk ned i den. Nu var hennes bägare rågad med lycksalighet. Nu förmådde hon snart inte mera. Denna afton, den sista på det gamla året, hade allt som var av värde i livet i en porlande ström flutit emot henne: hem, barn, skönhet, rikedom, och till sist en ung man som kysste henne. Hon visste inte att hon nu kommit till gränsen. En sådan dröm kan inte vara. Den är

en såpbubbla som svävar en stund skimrande i luften som en trollslända, och sedan brister den. Det blir bara en smula såplödder kvar — såp-lödder i en hink med skurvatten, varur disktrasan mörk höjer sig som en elak och svullen padda.

Men Gerda drömde ännu med öppna ögon. 1 spegeln såg hon en violblå gestalt med ögon som lyste också de som violer. Hur länge hon satt så visste hon inte. Klockan tickade tätt invid henne. Dess silvervisare närmade sig hastigt tolv. De hade så bråttom att komma in på det nya året. Tick-tack, så de rusade i väg.

Slutligen reste Gerda sig. Hon ville gå ut i salen och be den unge mannen stiga in. Mitt i sin förvirring undrade hon litet över att han inte kommit.

Tyst öppnade hon dörren. Ljuset brann ännu överallt. Genom filen av rum kunde hon se en mörk gestalt skymta längst bort i salongen. Hon gick sakta över de mjuka mattorna. Hennes steg hördes inte. Hon kom till salongen. Han stod vid sekretären, böjd över ett juvelskrin. Sekretären hade varit låst. Han hade haft en stunds arbete

med att bryta upp den, men det han funnit var väl värt mödan. Den bortresta frun hade lämnat en del smycken inlåsta hemma. Han vägde just ett i handen när Gerda stod i dörren. Det sände långa blixtar omkring sig. Det var en härlig och dyrbar sten, som han skulle kunna få mycket för.

När han hörde Gerda röra sig vände han sig fort om. Hon närmade sig. Hennes ögon vidgade sig litet då hon såg

honom med smycket i handen. Just så ser en tjuv ut. Men hon ville inte tro det.

— Birger! sade hon.

Hon tyckte hans namn var så vackert — vackert som denna härliga nyårsafton.

Hon hann inte längre än till att uttala hans namn. Han var van att handla snabbt. Hans hand träffade henne under hakan. Med ett kvävt skrik tumlade hon baklänges. Hon slog huvudet mot en stol och blev tyst.

Det var så stilla i rummen när tjuven smugit sig ifrån våningen med sitt byte. Plötsligt började alla kyrkklockor med dånande larm ringa in det nya året. Men Gerda hörde det inte. Hon

var djupt inne i medvetslöshetens natt och visste inte att hon skulle vakna till liv en grå dag, då allt vad nyårsaftonen skänkt henne skulle doppas i en skurhink och suddas ut av en flottig trasa.

Där ute fortfor det att snöa.

127Var så god!

— Tack!

Vaktmästare Axel Rundström stod i telefonkiosken på Grand Hotell i den lilla småstaden och talade lågmält och hackigt in i luren.

— Är det — är det ingen förändring med Martina? frågade han.

Hustruns trötta röst tycktes honom komma så långt bortifrån.

— Nej, det är detsamma, sade den.

Han tyckte detta "detsamma" lät så likgiltigt. Men hon kunde inte vara likgiltig. Det var deras egen dotter det gällde.

Medan han talade torkade han nervöst med servetten över sin panna, där små svettdroppar pärlade. Hela tiden såg han för sig rummet där deras adertonåriga dotter låg döende: ett litet rum som tycktes fyllt av hennes andetag. Det visslade av dem — en låg pinande vissling.

Han fortsatte att tala och fråga in i luren. Dessa frågor som han varje timme gjorde sin

hustru hade liksom mist sin färg, voro utskrikna och slappa som de gummiblåsor barnen lekte med.

Plötsligt blev det avbrott. Telefonistens skarpa röst kom emellan:

— Direktör Lundberg har samtal från Stockholm.

Då rusade vaktmästaren ut efter direktör Lundberg. Denne kom flåsande i frack och en liten blixtrande orden. Han slängde raskt igen dörren mitt framför vaktmästare Rundström, men vaktmästaren stod ändå kvar därutanför kiosken. Han hade svårt att lämna telefonen. Den hade blivit som ett slags budbärare mellan honom och Martina. Han hörde direktören tala. Det lät minsann glatt och gemytligt:

— Tror jag det! Det var så klart det... Och ett gott nytt år! Det nya året är strax här, lilla pullan!

Det var kanske med sin familj han talade. Där stod tydligen allt väl till. Ett gott nytt år skulle man få.

Vaktmästaren suckade, torkade sig åter i

pannan med servetten som det var litet hummersås på.

Nu måste han in i festsalen igen. Småstadens honoratiores hade nyårsbal i kväll.

Mager och hålögd slank vaktmästaren genom kaféet. En tjock herre spärrade plötsligt vägen för honom. Han höll fram en fuktig, skinande svart cigarr.

— Eld! sade han kort.

Flinkt drog Rundström upp en tändsticksask ur fickan och tände. Han släckte sedan stickan med en invant ledig, flott sväng av armen. Men han kände sig mordisk. Han ville tutta eld på hela hotellet. Vilken brasa! Och bland eldslågorna skulle han fly sin väg, utan att någon skulle märka det. Men man tänder inte på en stor lokal, vilken en festkväll som denna är fylld till brädden av sorlande människor — från köken där kockarna röra sig av och an framför ångande pannor och kastruller upp till festsalen där det dansas.

Nu stod vaktmästare Rundström i en av dörrarna till den stora salen. Det var andra vaktmästare där också. De sågo ut som en skock svartvita fåglar på tunna höga ben. De löjliga

tvådelade frackskörten hängde och slokade som trötta stjärtfjädrar. En hop fåglar på stranden av parkettgolvets blanka sjö, som förde små krusiga vita vågor från de dansande damernas förbiilande toaletter.

Längst uppe i salen i förgyllda fåtöljer bubblade, tjock och massiv, stadens grädda: borgmästaren och borgmästarinnan, översten och överstinnan, konsuln och konsulinnan... De voro förfärligt fina, dessa damer, vilkas titlar ändade på -innan. Deras män hade dingelidang på fracken och band, kulörta band om halsen — som hundar i ledband, tänkte vaktmästaren. Framför regementet och på rådstun kommenderade de och ljungade med ögonen, men hemma och på fester gingo de snällt i fruns koppel.

Å ja, vaktmästare Rundström hade nog sett dem vid andra tillfällen, på små gemensamma intima middagar här på hotellet, då inte fruarna varit med. Då, när vinerna stigit dem åt huvudet och glödde som fläckar i pannan, förde de samtal som man kunde rodna åt. De nämnde namn på flickor, som de ej skulle vilja visa sig på gatan med och blottade skamlöst sitt hemligaste

liv för varandra. Det var otroliga saker de berättade. Men vaktmästaren kom inte ihåg allt. Han bara serverade:

— Var så god! Tack!

Man fick aldrig tappa huvudet i hans yrke och inte fötterna heller. Fötterna voro kanske det viktigaste. Ut och in fick man springa mellan serveringsrummet och matsalen. Vid hemkomsten voro fötterna så svullna, att man knappt kunde få loss skorna.

Hovmästaren gick nu med högtidligt glidande steg förbi. Han rörde nätt och jämnt på huvudet, när han gav Rundström och en till en vink om att de behövdes borta vid byffén.

Vaktmästare Rundström skyndade försynt genom sälen. Men hur försiktigt han än förde sig för att ej stöta till någon, snuddade ändå mjuka axlar mot hans arm i den blanknötta fracken. En liten spetsig klack stack hans tå. En doft av parfym kittlade hans näsa. Nu, när han var så nära all denna dansande ungdom, kunde han inbilla sig att han var en av dem. Frack och vitt skjortbröst hade han ju också. Det fattades bara en dam att hålla mellan de utsträckta ar-

marna. Men under armen kände han servetten som det var litet hummersås på, den var honom en trogen följeslagare. Den satte sitt klassmärke på honom liksom de granna banden och ordnarna tryckte sitt på de förnäma herrarna.

Han blev törstig bara han såg bordet där buffén var framdukad. Stora bålar med vindruvor och körsbär i — glittrande vida glas. Vaktmästaren skulle velat föra en hel sådan skål till sina torra läppar och dricka, dricka —

skulle inte världen liksom förändras då? Den skulle vagga under hans fötter. I en väldig gunga skulle han svänga runt i rymden över de dansandes huvuden. Men han måste servera:

— Var så god! Tack!

Och så en bock:

— Var så god! Tack!

Bjuda och truga dessa överfyllda magar, dessa otörstiga läppar! Det var så man kunde bli tokig av det. Bålen fräste när man öste i glasen. Det var champagne i den. Champagne och ostron hade han hört skulle vara så nyttigt för en svårt sjuk. Martina! Martina! När han nu hällde i borgmästarinnans glas, tyckte han att han ryckte

något ifrån Martina: en dryck hennes smala vita hand sträckte sig efter. Han kisade upp mot borg-mästarinnans väldiga barm. Hon hade bröst som en fet duva. En dum och elak duva. Han tyckte sig se hur krävan svällde av champagnebålen. Hans ögon blevo rödkantade. Bocka och bjuda fastän ens hjärta var en tiggares och tiggde för ett barn — ett barn som skulle dö!

Nu kom en ung flicka farande i en sky av blått. Hon sträckte fram sitt glas och lade huvudet på sned. Vaktmästaren kände igen henne. Hon var jämnårig med Martina och hade gått i samma klass som hon i skolan. Vaktmästare Rundström hade sparat och snålat för att kunna hålla sin enda dotter i en fin skola. Till vad nytta? Läste hon väl nu upp Europas floder eller stavade på franskan, där hon låg?

Han mötte den unga flickans blick. Hon kände igen honom, det såg han nog. Skulle hon fråga efter Martina? Men hon gjorde inte en fråga. Å nej! En ung herre viskade något i hennes öra och hon log både mot honom och vaktmästare Rundström. Eller kanske mot ingendera. Kanske log hon bara rätt in i festens yra, lycklig över

sin friska unga och vackra kropp. Vaktmästaren hade hört att hon och den där unge mannen voro förälskade i varandra, men att hennes familj, rådman Löfkvists, ej ville veta av honom. Han hade visst gjort något streck någon gång, som rakt inte kunde gillas. Det pratas så mycket i en liten stad. Och vaktmästarna på hotellet få höra om allt.

Fröken Löfkvist sade:

— Var så snäll, ett glas till!

Rundström fyllde i på nytt:

— Var så god!

Men när han höjde blicken märkte han till sin häpnad att fröken Löfkvist ville honom något.

— Kom, sade hon lågt och hastigt.

Hon gav sin kavaljers arm en snabb tryckning, så svävade hon före vaktmästaren ut ur salen. Han tvekade ett ögonblick. Hade hon menat att han skulle följa efter? Men nu vände hon sig om och gav honom en blick.

Då kastade sig vaktmästare Rundström åter modigt ut i havet bland de dansande. Medan han långsamt trängde sig fram med sin eviga servett under armen ljusnade det litet inom honom. Det

var en snäll flicka den där. Kanske hade hon ändå hört om Martinas sjukdom och ville sända henne en hälsning.

Man skall aldrig döma, tänkte vaktmästaren nästan glatt. Mitt i glädjeruset kommer hon i alla fall ihåg min dotter.

Hon stod och väntade på honom bakom en dörr som ledde ut till salen. Hon såg hemlighetsfull ut och lade fingret på läpparna när han närmade sig.

— Vaktmästaren, sade hon fort och flämtade litet. Jag känner ju er och vet att jag kan lita på er. Vill ni göra mig en tjänst?

— Ja, sade Rundström. Och efter ordet "ja" lämnade han munnen dumt och på ett frågande sätt öppen. Det var ju snarare han som velat be henne om en tjänst.

Och medan musiken där ute spelade vidare och dränkte allt i sitt brusande tonsvall, anförtrodde fröken Löfkvist vaktmästaren att hon tänkte göra en liten utflykt med sin kavaljer, den där som en gång begått något fult streck.

— En liten utflykt, upprepade hon med en andfådd flämtning.

Hon bad att han ett visst klockslag på kvällen skulle skaffa en bil till bakporten av hotellet. Där skulle de två komma och stiga in.

Rundström såg ned på sina blanka skor. Han förstod mycket väl vad hon menade, fast hon tydligen ej vågade säga det. Hon tänkte rymma med den där herrn. Det var nu också ett påhitt. Men han, Rundström, hade ju ingen rätt att varna någon.

Hans mun slöts och mungiporna drogos till det diskreta leende han brukade använda, när han sträckte fram en särskilt pepprad nota. Det var inte fråga om Martina nu — det var fråga om fröken Löf kvists flykt i natten och hennes lycka.

— Ja visst, ja visst, svarade han hövligt på hennes prat.

Hon kunde åtminstone sagt något om Martina. De hade ju suttit i samma klassrum i många år. Men nu hade hon väl glömt det. Martina skulle blivit glad om hon fått en hälsning bara. Men sådant var väl inte att begära.

— Glöm alltså inte bilen, sade fröken Löfkvist och lade åter fingrarna på sina röda läppar.

Rundström bockade tankspritt. Nu passade han åter på att smita ut till telefonkiosken. Hans huvud smärtade av musiken. Mot hans panna hamrade som små hårda fingrar: Glöm inte bilen. Glöm inte!

När han kom till telefonkiosken var den upptagen. Det fanns en liten fönsterruta i dörren och genom glaset såg vaktmästaren två huvuden, en mans och en kvinnas, som kysstes. De begagnade inte alls telefonen. De hade gömt sig för att få sköta sin kärlek i fred, och de tänkte inte på den förrädiska glasrutan.

Vaktmästaren stirrade på dem med matt blick. Han var inte chockerad. Mycket hade han sett försiggå här på hotellet. När han först hade tagit plats här hade han varit ung och nyfiken. Nu hade både ungdomen och nyfikenheten runnit av honom. Nu kände han inför det kyssande paret endast en molande värk av otålighet över att han inte kunde komma fram till telefonen.

För att förströ sig gick han till pulpeten där portieren satt. Det var en klipsk liten man med stora öron, som om de vuxit av ständigt artigt lyssnande.

Han stack Rundström med en blyertspenna i bröstet.

— Du ser dålig ut, Rundström, sade han. Stig innanför här skall du få dig en styrketår.

Det ville Rundström gärna. Han var inte svag för sprit. Men en afton som denna ... I den lilla skrubben innanför portierlogen drucko de var sitt glas konjak.

— Ja, nu ha vi snart ett nytt år, sade por-tieren.

— Min dotter är så sjuk, sade Rundström och satte ifrån sig glaset med en tung suck.

— Hon blir bättre, skall du se, blinkade den andre välvilligt. Unga träd brytas inte så lätt. De äro fulla av säv som

träd om våren.

Det var vackert sagt, tyckte Rundström. Han såg genast för sig Martina som ett litet vajande träd med utslagna ljusa hängen som svajade för vinden. Ja, sådan var hon: ett ungt litet träd. Hon kunde inte brytas. För första gången den aftonen for en ilning av hopp igenom honom. Det var den starka drycken han svalt som för ett ögonblick värmt upp hans blod. Men han trodde det var hoppet.

— Ja, kanske blir hon bättre, sade han.

När han kom ut igen för att telefonera hade det unga paret gått. Men Rundström gick inte in i kiosken. Han kände leda vid tanken på sin hustrus trötta röst.

Med nästan lätta steg vandrade han tillbaka till festsalen. Värmen därifrån slog emot hans ansikte. Yr i huvudet av den smula konjak han förtärt, lutade han sig mot väggen.

Hans ögon vilade en stund på en ung fru i svart sammetsdräkt. Hennes axlar och hals voro så obeskrivligt vita mot detta svarta. Det var som om hon växt upp ur en svart plantering. Det var väl liknelsen med trädet som fortfarande spökade i Rundströms hjärna. Ja, kvinnorna voro som träd, sköna blommor. De vissnade ... Nej, han ville inte tänka på det. Den unga frun, som var resande i staden och bodde på hotellet över helgen med en liten dotter, hade två herrar som ivrigt uppvaktade henne. De nästan stötte samman pannorna när de på en gång böjde sig över hennes mjälla skuldror. Det såg dumt och löjligt ut. Två eldfängda tuppar som trampade varandra på tårna och foro emot varandra med mörkröda

resta kammar! Men hon tyckte om det. Hon delade ut en liten bit skönhet åt var och en att smaka på — alldeles som när man skär små stycken av en tårta: här får du, men det mesta behåller jag själv.

Rundström tyckte att hon gav en liten bit åt honom också. Han åt den girigt och glömde för en sekund sin dotter. Så blev det ett uppehåll i musiken och han måste servera vid buffén. Där var en trängsel nu, så att man knappast kom fram.

I detsamma gick hovmästaren förbi.

— Gå upp på elvan, sade han lågt. Frun där vill att du skall se efter att hennes dotter somnat. Hon är själv alltför upptagen, och städerskan är visst borta i något ärende.

Var det inte ett litet ironiskt leende kring den högdragne hovmästarens spetsiga mun ? Deras blickar sökte den unga frun i den svarta sammetsklänningen. Å, de kände väl till dessa resande fruar som lämnade sina bam ensamma och mörk-rädda på ett hotellrum om natten.

Vaktmästare Rundström tog hissen upp till nummer elva. Han var trött i knävecken. Hiss-

pojken med mössan på sned visslade på en melodi, samma refräng som musiken nyss spelat där nere.

Rundström gick tyst genom den skumma korridoren där ett par matta lampor lyste. Han öppnade dörren till nummer elva. Ett vinddrag for emot honom. Fönstret var på vid gavel och uppklättrad i fönstret stod en liten flicka på tre, fyra år med utbredda armar. Det kom fart i Rundströms stela ben. Med ett par språng var han över mattan och ryckte till sig barnet.

— Gud i himlen, stönade han.

Flickan vände ett runt leende ansikte upp mot honom. Hennes lilla kropp i pyjamas med rosenknoppar på tryckte sig förtroendefullt intill hans.

— Flyga... jollrade hon.

Ja, hon hade tänkt flyga. Vaktmästaren blundade ett tag: såg en liten barnkropp virvla genom rymden och förvandlas till en hop slamsor mot gatans stenläggning. Och där nere satt hennes mor och bjöd ut av sin läckra tårta.

Rundström lyfte barnet till sängen och stoppade ned det där. Med fumliga fingrar som det kröp i av rädslan nyss stängde han sedan väl till

fönstret och rullade ner gardinen. Han vågade inte gå sin väg. Därför satte han sig vid sängen. Den lilla låg med kinden mot kudden. Tummen hade hon stoppat i munnen. Hon betraktade honom med fundersam min.

Jag har räddat ett människoliv, for det genom Rundström.

Han blev röd i ansiktet vid tanken. Men det var inte Martinas liv han räddat. Martina, hon stod också på ett fönsterbräde beredd att flyga — redan sträckte hon ut armarna ... Han kunde inte hindra henne som han hindrat barnet nyss. Livet var förskräckligt. Ända hit upp nådde spridda toner från musiken. Man dansade — dansade. Man skulle dansa in i det nya året och möta det med champagneglas i händerna.

Vaktmästaren stödde armbågarna mot de blanknötta knäna och betraktade tankfullt den lilla flickan. Så liten och rund hade hans Martina också varit vid den åldern! Inte så fin och vårdad förstås i pyjamas med rosenknoppar på och inte heller hade hon bott i ett sådant här rum — ett av hotellets dyraste. Men i hennes blick hade samma oskuld glänst. Hennes skära

små fingrar hade lekt över täcket och hon hade haft tillit till alla människor.

— Man borde göra något åt det, mumlade Rundström.

Han menade kanske att man borde kunna stanna tiden, att barnen inte skulle växa upp, inte förändras, att människorna borde få dröja i den första morgonens lyckliga skimmer. Men det var ju så omöjligt.

Då, när Martina varit så där liten, hade de om somrarna hyrt en stuga på landet där han vistades under sin semester. Utanför fönstren i den lilla trädgården hade ett valnötsträd vuxit. Det där trädet hade varit hans och Martinas förtjusning. Dess smala fingerblad hade varit ljusare än andra blad, så ljusa som om solskenet ständigt silat genom dem. Det hade kastat besynnerliga skuggor på gången och i gräset. Han kunde ännu se Martina dansa över dessa skuggor, som voro som tunna spetsar. Hon hade sjungit med en liten späd röst ofattbara ord, som hade stigit upp ur hennes barnhjärta. Obegripliga ord! Obegripliga valnötsträd som kramade all sommarens skönhet mellan smala gröna fingrar! Nu efter

så många tröttsamma år längtade vaktmästare Rundström tillbaka till valnötsträdet. Han händer rörde sig för att hålla fast något — trädets spröda skönhet som på något vis var så lik Martinas egen.

Barnet hade somnat. Han behövde inte stanna här längre. Nu flög väl den lilla i drömmen genom tusen världar.

Från rummet bredvid hörde han plötsligt röster som grälade på ett väsande sätt. Det var en man och en kvinna som bytte onda ord här på nyårsaftonen. Han visste vilka de voro: en grosshandlare som kommit nu på förmiddagen med en mörk och högbröstad dam som bar en röd hatt likt en hjälm på sitt glänsande svarta hår. Han hade skrivit in sig som grosshandlare Abelson med fru. Med fru. Det skriva de alltid. Men hon bar ingen ring. A, innanför ett hotells väggar försiggår mycket. Nu grälade den högbröstade, stiliga damen. Kanske ville hon ned och dansa med unga officerare. Grosshandlaren hade varit liten och fet.

Vaktmästaren hade lust att knacka i väggen för att påminna dem om att det fanns folk som

kunde höra dem. Men han brydde sig inte om det. Han gav den sovande flickan en blick och smög sig ut ur rummet.

I detsamma öppnades dörren till rummet bredvid och den granna kvinnan han sett på förmiddagen störtade ut. Hon nästan flög i famnen på vaktmästare Rundström.

— Förlåt, sade hon hastigt. Jag har ringt. Ingen kom. Skaffa mig en vichyvatten.

— Jag skall gå efter, sade Rundström. Se alla äro så upptagna av nyårsbalen.

Men han pratade bara på för att närmare få syna henne. Ja, hon var ond. Ansiktet var förvridet. Det ryckte i det när han nu nämnde nyårsbalen.

När Rundström gått efter vattnet och kom in i rummet med brickan, satt grosshandlaren helt ödmjukt framför ett litet rökbord. Damen stod vid en spegel med ryggen åt honom och bet i sin näsduk. Vaktmästaren tyckte luften var tung där inne. I glaset fångade han en plötslig glimt av hennes ögon. De voro fyllda av hat.

Han gick fort därifrån. Nej, alla hade inte

roligt. Det var som en tröst att pengar inte kunna göra allt.

Ännu dansade man när vaktmästaren kom ned i festsalen. Han såg fröken Löfkvist och kom ihåg bilen. Ja visst. Klockan närmade sig den avtalade tiden. Han hade räddat ett människoliv, nu skulle han hjälpa fröken Löfkvist att finna lyckan.

Han glömde överrocken och smet ut genom bakporten i sin frack. Han fick tag i en bil borta på torget och satte sig själv i den och åkte med till den lilla porten, där fröken Löfkvist sagt att den skulle hålla. Nu var han ute på äventyr. Han log melankoliskt när han kände de rullande gummihjulen under vagnsdynans mjuka resårer. Här skulle de två unga strax sitta och kyssas. Han skulle säga att han skulle ta hand om henne för hela livet. Hela livet — ja, om inte bilen i vinternatten krossades mot en mur eller hon förkylde sig och fick lunginflammation. Ingenting kan man i alla fall räkna ut. Så mycket kommer emellan.

Vaktmästare Rundström satt kvar inne i kupéns värme tills det slog i dörren och paret

kom ut. Då hoppade han ur bilen och höll upp dörren. En slant stacks i hans hand. Han bockade:

—- Var så god! Tack!

För alla kunde han ordna med en bock och ett försynt "var så god". Bara inte för Martina. Det sista han såg då bilen svängde förbi lyktan utanför hotellet var fröken Löfkvists lyckostrålande ansikte. Hon hade inte hälsat till Martina. Nej, nej. Sådant kunde man ju inte begära.

De sista timmarna blevo tröttsamma för vaktmästare Rundström. Inte ett ögonblick fick ens uppmärksamhet slappna. Han hade inte tid att ringa hem. När tolvslaget slog virvlade det i salen av brokiga serpentiner. Det klingade av glas som stöttes mot varandra. Det lät som små ringande klockor. Kling! Klang! Bing! Bång! Gott nytt år! Vaktmästaren sprang av och an. Också han hade fått fracken och kragen omslingrade av serpentiner. Hans bleka ansikte var det enda dystra i salen.

När han äntligen fick gå hem sprang han också som han nyss sprungit mellan borden. Han tyckte månen såg sjuk ut. Den kastade stora

fläckar i hans väg. Han tyckte att de där fläckarna voro kalla som döden, då hans fotsulor rörde sig över dem.

När han kom till sitt hus såg han att Martinas fönster stod öppet. Då stannade han och stödd mot husväggen grät han tyst och förfärligt sorgset. Hennes ande hade flytt ut genom det öppna fönstret. Var fanns hon nu? Var hon en av de vita fläckarna månen kastade efter sig eller flög hon genom rymden sval och isande som en månstråle?

— Var så god! Tack!

Han torkade sig i pannan. Till sin förfäran såg han att han fått med sig servetten från hotellet — det var litet hummersås på den.

— Var så god! Tack!

I Stjerneborgs trädgård och park syntes den heta juliaftonen grupper av samtalande och spatserande människor. Det var en del av sommargästerna nere från det lilla skånska fiskläget, traktens badort, som efter att ha intagit middag på slottet nu njöto av den sköna kvällen. Fastän de ej voro så många, tycktes trädgården ändå som uppfylld av dem. Deras flyende skuggor på gångar och gräsmattor, skymten av-ljusa sommarklänningar mellan träden, ljudet av fotsteg mot sanden — allt gav trädgården liv och rörelse.

Framför dammen med guldfiskarna salt en gammal herre. Han stirrade ned i vattnet, följande guldfiskarnas lek, och i hans knä vilade en stor grå katt, också den blickande efter guldfiskarna med gröna skimrande ögon. En rabatt med röd vallmo lyste bredvid detta par, de enda i trädgården som tycktes förhålla sig orörliga.

— Se, sade baron Gyllen, slottets ägare, och pekade på den gamle herrn. Kunde man inte tro att min onkel slutit förbund med katten och nu vaktar oss och guldfiskarna? För honom är vårt promenerande här under träden och guldfiskens glidande i vattnet något av samma slag —- ända-målslöst och obegripligt.

Fru Åkesson vid hans sida såg hastigt upp.

— Tror Rudolf det? sade hon undrande. Tänker han då verkligen ?

— Nej, nej! Baronen slog ifrån sig. Det var bara mitt påhitt. Han tänker inte. Hans huvud är tomt — som ett urblåst ägg. Han hör hit till stället liksom familjeporträtten och silvret. Jag minns honom ju från min barndom. Alltid med en katt på knät. Han älskar kattor. När jag var liten, kunde jag långa stunder sitta mittemot honom och tyst stirra på honom. Ibland sade jag "Bu-u" till honom. Det var inte av näsvishet. Det föreföll mig bara vara den enda möjliga formen av konversation.

— Och alltid var han likadan?

— Ja visst. Vi andra, hans brorsbarn, växte upp och förändrades. Hans bror, min far, dog,

och jag övertog godset. Min mor var länge sjuk och dog sedan också hon. Men han, han lever. Liten och mager, går han omkring och stirrar mot något i fjärran. Det är egentligen besynnerligt, men har ni inte märkt att det i alla gamla släkter finns en sådan figur? Han har familjedragen, precis desamma som på de gamla porträtten. Han är lik de döda, och som de är han utanför. Alla de andra gå förbi honom. Han stannar kvar i de avlidnas eviga tystnad.

— Och om man skulle fråga honom vad han minns av det här livet, fortsatte fru Åkesson, skulle det förmodligen bli en damm med guldfiskar och några ansikten och röster. Men inte som vi andra se och minnas, påtagligt och med livets varma färger, utan som man ser en bild i en spegel eller i ett vatten. Avlägset och drömlikt.

De gingo långsamt fram mot dammen. Bredvid den storväxte baronen föreföll fru Åkessons gestalt mycket liten och späd. Hennes huvud var obetäckt, och det grå håret, mjukt och vågigt, var tillbakastruket från en låg kullrig panna. Hennes ansikte såg runt och mjukt ut, men nu

sedan han hunnit till några och fyrtio år hade huden redan fått många veck och rynkor. Munnen hade ett vemodigt drag, men de uppåtböjda munvinklarna visade hur snar till leende den ändå var. Och de blå ögonen lyste.

— Förändras, ja, sade baronen. Men förändras vi andra då egentligen så mycket? Se på mig! Har jag blivit mig olik, sedan ni först kommo hit till badorten för ett par år sedan?

Och han vände sig mot fru Åkesson.

Hon skrattade. Han ville alltid gärna föra samtalet på sig själv. Ansiktet sotn blickade ned på henne hade nu, när han log, ett pojkaktigt uttryck som verkade avväpnande liksom hans leende.

Hon mindes att hon först ej alls funnit hans utseende sympatiskt. Detta ansikte med de fylliga sinnliga läpparna, den kraftiga näsan, den cyniska blicken i ögonen, som glimtade fram under tunga fettvalkar, hade snarast väckt hennes motvilja. Det var det där plötsliga pojkaktiga leendet som försonade. Han var en man på minst trettioåtta år, men när han nu log, så där gosslikt, hade hon velat skaka hans arm och helt moderligt be honom skicka hem grevinnan Löven som, visser-

ligen tillsammans med hans vän provinsialläkare Kurk och dennes fru, varit hans gäst från mitten av juni — och nu var man redan långt inne i juli.

Fru Åkesson var ej särskilt fördomsfull, men för sin unga dotters och hennes väninnas skull tyckte hon ej om det skvaller, som grevinnans närvaro uppe på slottet gav anledning till. Och hur skulle hon kunna annat än bli upphov till skvaller, denna rödhåriga yppiga skönhet med de blanka blå ögonen och det utmanande sättet? Fru Åkesson såg henne komma på gången från andra sidan dammen. Hon var klädd i vitt, och hon gick vårdslöst snavande, som om hon ej bekymrade sig om var hon satte sina fötter. Hon vinkade åt baronen och fru Åkesson. Leende och varm kom hon fram till dem.

— Jag har blivit lämnad ensam, utbrast hon. Ingen vill gå med mig. Och jag som ändå var så snäll under middagen!

— Vad har du gjort? sade baronen.

Hon höll upp en bukett med skära och vita rosor.

— Känn så gott de dofta! Jag plockade demHERRGÅRDSIDYLL

nere i rosengården. När jag satt där bland buskarna, gingo Elna och Monica förbi.

Hon nickade åt fru Åkesson:

— De sågo så förskräckligt unga ut. O! Och Monica sade med låg och hemlighetsfull röst: "Säg, tror du på ett liv efter detta?" Då skämdes jag och kände mig så tung och jordisk. Man måste vara nitton år för att kunna diskutera de där sakerna. Se här komma de.

Hon tog hastigt rosorna och gick fram till de två unga flickorna som närmade sig arm i arm.

—• Här få ni, små vänner, sade hon och stacken bukett rosor åt var och en.

De båda väninnorna stannade helt förlägna med rosorna i händerna.

— Så vackert, sade Monica Le Febure och förde blommorna upp mot sitt ansikte.

De andra sågo på henne. De kunde inte låta bli. De tyckte att hon själv var en blomma och att hon nu, då hon böjde sig ned mot rosorna och inandades deras doft, hälsade sina systrar. Hon hade icke fyllt tjugu år, och hennes ungdom hade just detta spröda skära över sig som är så

betagande därför att man vet att det aldrig kommer åter.

Det blonda håret, klippt som en gosses, visade den stolta vita nacken och öronens bedårande snäckor. Vid tinningen syntes en ljusblå åder, tydligt tecknad som ådern i ett blad, men med oväntad kraft drogo ögonbrynen två svarta streck över de strålande mörkblå ögonen. Fru Åkesson flyttade sin blick till dottern. I sin ömhet för denna ville hon att också Elna skulle te sig till sin fördel. Hon var icke vacker som Monica. Kraftig och bredaxlad med klotrunt huvud och ett par kloka grå ögon och en fyllig röd mun hade hon tycke av faderns släkt, som generationer igenom varit rika bönder. När fru Åkesson, såsom nu, såg på Elna, spanade hon nästan ängsligt efter något drag, som kunde vara likt henne själv. Men hon fann ej något enda. Med en liten suck vände hon sig åter mot de andra.

— Min man kommer inte den här veckan heller, sade grevinnan Löven. Generalen skulle visst inspektera regementet.

Greve Löven var ryttmästare i en närbelägen stad, där ett par regementen voro förlagda.

— Så synd då, utbrast Rudolf Gyllen. Han och jag trivas så bra ihop.

Fru Åkesson visste att det var sant. Rudolf var reservofficer vid samma regemente som greve Löven, och de inläto sig alltid i oändliga diskussioner om hästar och mässminnen, utan att någonsin ens snudda vid upplevelserna med den vackra rödhåriga kvinna som hade sin givna plats i bådas liv.

Grevinnan sökte med en orolig handrörelse sitt öra, där en stor oäkta pärla skimrade. Det var en gest som hon alltid hade, när hon kände sig nervös och missbelåten. Nu hade hennes plötsliga svartsjuka väckts av den blick hon sett baron Gyllen kasta på Monica.

— Titta, sade hon och gick plötsligt emellan Monica och baronen, döljande den unga flickan bakom sin gestalt. Där borta från parken komma de andra.

Men baronen såg ned på henne. Hennes självsvåldiga sätt att ställa sig mellan honom och Monica, som han ej sagt ett ord till, gjorde honom missnöjd. Just nu föreföll denna kvinna honom så överväldigande massiv. Det var som

om hon lättsinnigt skrattande skymt för honom bilden av en helig spröd ung jungfru.

Nu hördes bankdirektör Åkessons röst.

— Ja, så är det, fru Le Febure, sade han, i det han stannade framför de andra, och utan att vända sig särskilt till dem fortsatte han att tala med damen vid sin sida: Varje yrke har sin poesi. Tror ni ej ? Jo visst. Det beror alldeles på mannen som idkar det. Jag kände en gång en parisisk slaktare .. .

Fru Åkesson smålog och ryckte lätt på axlarna. Hon hade så ofta hört historien om slaktaren.

— Naturligtvis hade han slutat att slakta och var direktör för ett stort livsmedelsbolag, annars hade jag väl inte blivit bekant med honom. Han bodde på samma hotell som jag i Nizza, och en middag började han, kanske på grund av någon fråga av mig, att tala om kött, ja, om slaktat kött. Ni skulle hört honom. Det var en storväxt man med ett präktigt friskt utseende, och medan han talade, glödde hans ögon av fröjd. Han beskrev Hallarna om morgnarna. Han berättade hur köttet kom fraktat på väldiga vagnar, och i

sin iver lade han framför mina häpna och fängslade blickar upp en hel freskomålning med det färska nyslaktade köttet som motiv: oxens dunkelröda kött, spädkalvens läckra ljusa, svinets nästan vita. Han formligen rullade sig i blod, och han reste sig och blev stor skådespelare med väldiga gester och en röst som åskan. Detta var hans liv.

Hans yrke! Hos honom fanns minsann ingenting av den slentrian och försoffning, som man tyvärr stundom förmärker bland yrkesmännen. Tanken på alla de hjordar av djur han slaktat, då han dagarna i ända arbetat med förskinnet nedsölat av blod, upptände honom. I den fina franska matsalen förde han in en pust av Hallarnas underligt kryddade luft: blomdoften, lukten från de färska grönsakerna och fisken, allt genomströmmat av den fräna utdunstningen från köttdiskarna. Den, som älskar sitt yrke, vad det än må vara, blir alltid något av konstnär, det är verkligen sant. Han var det, eljes skulle han inte till den grad förtrollat mig att jag minns honom ännu med glädje.

Bankdirektören rätade på sig och nickade mot Elna. Hon såg beundrande på honom och gick

fram och fäste en ros i hans rockuppslag, i det hon gav tyget en liten smekning.

Fru Le Febure tänkte säga något, men ändrade sig. De hade börjat tala om olika yrken och deras möjligheter, men så kom bankdirektören fram med slaktaren från Paris och hon liksom miste lusten att själv tala. Hon såg från den ena till den andra med ett litet fladdrande leende. Hon var klädd med en viss pretention, och ansiktet var vackert, men med så hastigt nervöst växlande uttryck att de vackra dragen ej kommo till sin rätt.

Nu slöto sig doktorn och hans fru och artisten Möller med sin hustru till gruppen vid dammen.

— Vad skola vi nu göra? sade doktor Kurk och gnuggade händerna.

Hans fru skakade honom småleende i armen.

— Du är ju här för att vila, sade hon. Var inte så evigt rastlös, Ebbe.

Den smala vinthundsliknande mannen, vars huvud var alldeles kält och vars mun ständigt ryckte under den ljusa mustaschen, som om han haft ett betsel på sig, tog ett par steg av och an framför dammen. Hans fru fortsatte att tala om

sin mans ständiga arbetsiver. Hon hade en stor hästmun, som tycktes vilja sluka hela sällskapet, men hon talade nästan viskande, när hon öppnade denna stora mun. Den låga stämman hade hon vant sig vid på den tiden, när hon varit sjuksköterska och tagit emot sin blivande mans patienter i mottagningsrummet. För att icke störa doktorn, kanske också för att ytterligare betona den storhet hon ansåg att han ägde, hade hennes röst då alltid sjunkit till en viskning. Nu ute i livet verkade denna blida röst i samband med hennes kraftiga gestalt rent grotesk.

Artisten rörde med en käpp i vattnet och betraktade guldfiskarna som skrämda kilade undan. Han skrattade road åt dem. Ett litet kluckande skratt, som om han druckit för mycket vin. Hans runda pojkansikte blossade. Hustrun, en kvinna med röda arbetshänder, lade moderligt beskyddande sin arm under hans.

Bakom det pratande och skrattande sällskapet satt den gamle mannen tyst och såg allvarsamt framför sig med katten på knät.

Vinden drog genom trädgården. Den röda vallmon böjdes framåt. Kalkarna vidgades än mer

och visade sina svarta bottnar med de stora ståndarna och pistillerna, som gömde det befruktande frömjölet. En liten krusning for över dammens vatten, och från en gyllene rosenbuske föllo sakta några blad ned på sandgången.

— Men var äro barnen? ropade plötsligt fru Möller och såg sig häpen omkring.

Det var paret Möllers lille sjuårige pojke och doktorns yngre flicka som blivit lämnade åt sig själva.

Nu började man åter gå nedåt parken för att söka dem. Solen hade sänkt sig mot havet. Värmen var inte längre så

tryckande.

Inne i skogen av bokar skymde det redan. Från marken steg upp en lukt av fukt och av ruttna stubbar. Högt uppe i trädtopparna glittrade ännu ljuset av den nedgående solen. Med ett sprött sjungande ljud rörde sig bladen mot varandra. En trast lät höra sin röst långt borta. Det var något trolskt med bokskogen i sommarkvällen. Varken blommor eller grön mossa bredde ut sig mellan dess silvergrå stammar. Allt spirande liv täcktes av en matta av skrumpna gula löv. över denna grav, som fjolårets löv bäddat åt sig,

darrade sommarens grönska, kastande skuggor över de vissna bladen, låtande kvällssolens ljus plötsligt fara fram som svaga blixtar.

De muntra rösterna sänktes här. En verklig ängslan för de två små tog makt över sinnena.

Vid en krökning av vägen fick man så syn på dem. De båda barnen sutto på en soffa, tätt intill varandra, och sågo upp i träden. De hade gråtit, och deras ansikten voro så allvarliga. De sprungo upp och fram till sina mammor, då de nu upptäckte dem.

-— Det var ett troll, förklarade den lilla flickan. Vi vågade inte gå vidare. Det stod där borta.

Hon pekade inåt skogen.

— Och det hade två stora svarta vingar, förklarade hon.

— Här finns inga troll, sade bankdirektör Åkesson med övertygelse.

Fru Åkesson gav sin man en förtrytsam blick. Hade han då alldeles glömt sin barndom? Barnens ord väckte en svidande längtan inom henne efter denna tid, då allt i naturen hade liv och

röst. De tystnade, de gledo bort, dessa troll och féer, varav ens värld fordom vimlat. De hade ersatts av andra skrämmande väsen, skapade av nattens tankar och hjärtats ångest, och i jämförelse med dem föreföllo barnens troll godmodiga.

Långsamt gick sällskapet åter upp mot trädgården.

Den gamle herrn och hans katt hade försvunnit.

Uppe på verandan serverade baronen herrarna grogg. Häruppifrån såg man en skymt av havet. Plötsligt hördes någon slå an några takter på pianot inne i salongen, dit verandadörrarna stodo öppna, och en manlig röst började sjunga. Det var doktorn, ackompanjerad av Britt Löven. En vemodig längtansfull melodi trängde ut till de lyssnande. Det var en gammal folkvisa. Skymningen sänkte sig ned, men högt över träden lyste himlen blå, och ännu svagt brinnande stjärnor framträdde.

Doktorn fortsatte att sjunga och de andra ute på verandan sutto tysta, försjunkna i den drömstämning musiken framkallat.

Ett gällt upprört skrik från grevinnan avbröt med ens sången. Hon kom störtande ut på verandan och sprang rätt på värden som hastigt rest sig.

— O, Rudolf, din avskyvärde gamle onkel! Han kom alldeles tyst och ställde sig bakom mig — och så, utan att jag anar något, känner jag den otäcka kattens tassar mot min hals. Jag tror han ville katten skulle riva ihjäl mig. Du vet att han inte tycker om mig, fast han ej säger något. Varför skickar du inte bort den där besynnerliga galna människan?

Och åter sökte hennes hand darrande den stora pärlan under hårslingorna.

Baronen kastade en nästan generad blick på sina gäster och tände en cigarrett. Med förorättad min satte sig hans

väninna i en stol, som doktorn leende skjutit fram, och tog några bigarråer från en skål. Hon hade ingen tanke på att det var hon som var inkräkterskan och att slottet var den gamle herrns fädernehem. Men Rudolf tänkte därpå, där han satt och stirrade mot den ljusa klänningen som skimrade i skymningen. Han steg upp och tände lampan i taket.

De andra ryckte till, då ljuset så plötsligt träffade deras ansikten.

Endast grevinnan fortsatte oberörd att äta sina bigarråer. Ljuset sken på hennes röda hår och präktiga gestalt. Hon visste att hon var iakttagen, och hon höll upp en stor bigarrå i stjälken, lät den beskriva en liten cirkel i luften och fångade den så mellan sina röda läppar.

De båda barnen hade slumrat in lutade mot varandra. En stor fläckig nattfjäril flög mot lampan och fladdrade oroligt tätt intill glaset.

En stund senare togo gästerna farväl.

Baronen stod kvar på terrassen och hörde deras steg avlägsna sig i allén. Uppifrån andra våningen ropade Britt Löven på honom. Ett ögonblick dröjde han obeslutsam. Så gick han in genom porten och lät den tungt slå igen bakom sig.

166Vivi, flicka med melodi.

I.

De kommo klampande uppför husets lilla trätrappa, som klagande jämrade sig under deras tyngd, och hängde av sig sina våta vindtygsjackor och regnrockar i förstugan. När krokarna inte räckte till slängde de resten av överplaggen på golvet i ett hörn. En av dem slog upp dörren till salen och steg in följd av de andra.

En doft av brynt potatis och lök fick dem att lyfta upp näsorna och vädra.

— Gustav, skreko de i korus, har du maten klar?

Ett mumlande hördes från köket. Strax därpå stod Gustav Heineman i dörren. I ena handen höll han en rakborste, i den andra en karott. Hans mörkhyllta ansikte var vitt av tvållödder ända upp till de mörka, skinande ögonen. Den höga drömmarpannan, ovanför vilken svart tätt

hår föll i vågor, hade gått fri från intvålningen och tycktes mäktigare än vanligt. Med en duns satte han ned karotten på kortändan av det långa dukade bordet och försvann ut i köket igen för att strax därpå åter komma in med ett fat fyllt av små hackade biffar, simmande i sås och brun-stekta lökstrimlor.

— Var så goda, maten är färdig, sade han med ett blixtrande leende.

— Du skall säga: det är serverat, snäste ingenjör Ennert Tallman honom.

Heineman lyfte rakborsten och fortsatte att på stående fot tvåla in sig.

— Det här är ingen raksalong, påpekade baron Reinhold Hårleman och bredde sig med stort välbehag en smörgås, allt medan han fiskade upp en sillbit ur en burk.

— Ni skulle inte skälla på mig om ni visste vad jag skaffat, sade Gustav milt. Blev det ingen fisk?

— Det ligger en gädda i sumpen där nere, brummade överste Samuel Loman.

— En gädda för sex man, log Gustav. Var den stor då?

— Vi orkade inte bära upp den hit, sade Bror Arieman.

I detsamma upphörde pratet och alla sutto med gapande munnar och stirrade på två ouppdragna brännvinslitrar,

som Gustav Heineman med ett uttryck i sitt intvålade ansikte som om han varit försynen själv placerade mittpå bordet.

— Jag har alltid hållit av dig, Gustav, mumlade bankir Olle Vadlund.

— En bror kunde inte älska dig högre, fnissade Bror Arieman och tittade sig omkring för att se om någon märkt att han vitsade.

Men alla voro nu upptagna av att höra på Gustav, som medan han satte fram brännvinsglas av alla storlekar och kulörer omständligt redogjorde för hur han anskaffat varan. När en klipsk man oförutsett kommer över två liter brännvin njuter han av att berätta hur finurligt han burit sig åt. Således blev Gustavs historia ganska lång och vackert utbroderad, och i historien tycktes en godlynt handelsman på ön mittemot spela en framstående roll.

Han avbröts av att de nu fyllda glasen höjdes

och att alla stämde upp Helan går. Där de sutto och sjöngo med blickarna fromt riktade på glasen i sina händer sågo de ut som en samlad klan under utförandet av en helig och hemlighetsfull rit. Ennert Tallmans stämma tremulerade nervöst uppe i diskanten. Han var en kraftigt byggd man i fyrtiofemårsåldern. Med sitt lingula, slätkammade hår och sitt rödlätta ansikte med mid-sommarblå ögon hade han tycke av en bondpojke i ett teaterstycke på en friluftsscen. Över håret satt en liten ljusröd virkad mössa kvarglömd. Men såg man närmare in i detta ansikte var det lätt rynkigt som en gubbes, och munnen sjönk gärna inåt och liknade en gubbkäft.

Överste Samuel Loman var kortväxt och axel-bred. Man fick intryck av en blandning av nordisk Napoleon och mot sin vilja fromsint tambjörn när han sträckte på sig. Ansiktet var sjukligt blekt och fett, och hans hår var kammat rätt upp. Ögonen hade en ärlig och svårmodig blick, inte lätt att tyda. Han hade fått sin överstetitel i finska inbördeskriget, där han stritt på de vitas sida. Historien om hans äventyr i kriget hade blivit legendarisk. Nu var han chef

för en fraktion fascister och redaktör för ett fascistblad.

Baron Reinhold Hårleman koxade fram bakom honom med oroligt blixtrande pincené. Han var så liten och späd att han tycktes försvinna i sin röck. Hans ålder var omöjlig att bestämma, han kunde varit femtio likaväl som fyrtio. Ansiktet var en nötknäppare med en haka som sköt smal och skälvande rätt ut i luften. Han var kretsens snobb och beundrades för sina slipsar. Nu kom han från Panama eller Patagonien dit han expedierats av en uttröttad släkt som ville bli av med honom. Vartannat år skickade hans anförvanter ut honom med pengar på fickan till världens osundaste och ogästvänligaste trakter, påstod han själv, och efter tolv månader vände han tillbaka, inte längre som förstaklasspassage-rare, utan som kolskyfflare eller uppassare. Utfattig, nästan trasig, men med oförbränneligt gott humör dök han upp i förnäma släktingars salonger och gladde sig åt deras besvikna och förtvivlade miner.

Bror Arieman, kallad Sing-Sing, hade nyligen kommit från Staterna där han haft allehanda yrken

och gift sig med en svenska, som han lämnat kvar där ute, när han for över ett tag igen till Sverige för att se sig om efter ett jobb som han aldrig tycktes hitta. Han var sällskapets drift-kucku med sitt eviga flin och sina löjliga små fasoner. Han tyckte om att vara driftkucku och hade varit det så länge han kunde minnas tillbaka. Han överdrev gärna sina små besynnerligheter och sitt hisnande skratt för att vara andra till glädje. Hans pepparögon hade en flackande blick, näsan var platt som nosen på ett djur, de buskiga, svarta ögonbrynen växte snett, en apas ansikte med en apas på en gång stupida och listiga mimik. Hans viga och smidiga kropp lånade sig till allehanda konststycken som att hjula, slå kullerbyttor, balansera på smala stänger, stå på huvudet, med ett ord att trotsa alla rimliga tyngd-och jämviktslagar. I ensamheten kunde han falla ihop och fick då utseendet av en liten

gummifigur, som ingen längre hade lust att blåsa upp.

Bankir Olle Vadlund som sjöng bas vid hans sida var fetlagd med ett utseende av fridfull resignation och grånat hår. En gång hade han på lyckade spekulationer inhöstat en och en halv

million som han sedan förlorat igen på andra, mindre lyckade spekulationer. Det fanns ännu en air av rik man och älskvärd goddagspilt över denne fördetting. När han slog upp sin slitna plånbok var det med en överlägset likgiltig gest, som om den slutit sig om tusenlappar. Men han hade emellanåt svårt för att få ihop kopparslantarna till en krona. Sedan ett år tillbaka var han änkling och hade sin lille treårige son hos sig i stugan. Det var egentligen gossen som ägde det lilla stället. Bankiren hade under sin glansperiod som fondmäklare köpt det en gång och nästan på skämt kallat det "Krakboet" samt genom ett gåvobrev "för säkerhets skull" satt det på sonen "fideikommissarien". Nu var stället det enda de ägde.

Ibland kunde Olle Vadlund se sig en smula förvirrat omkring i stugan, häpen över det sällskap som samlat sig här. De voro alla, också äventyraren översten, vinddrivna och förlista som flutit upp på holmen och sökt sig huttrande och ändå småskrattande in i den varma röda stugan. Den hade blivit deras älskade sommarställe, deras oas och tillflyktsort undan den bull-

rande och larmande staden, dit de då och då foro in med utombordsmotorn och gjorde solkiga affärer och släta figurer. Här ute hade de gemensamt hushåll på hopskrapade småbelopp. Ennert Tallman, som var affärsman, ehuru åtminstone efter vad många ansågo en ganska tvivelaktig sådan, kunde ibland håva in en slant, och då hölls det fester i stugan. Halvjuden Gustav Heineman med drömmarpannan lagade maten. Det hade han lärt sig i Buenos Aires där han av okänd anledning vistats flera år. Han kryddade maten på spanskt sätt och slängde alltsomoftast en starkt pepprad äktkastiljansk svordom över anrättningarna. Någon annan sysselsättning än som ambulerande mästerkock hos goda vänner hade han inte. Hans fru och barn bodde i Stockholm, men där fick han aldrig träda med sin fot i köket och visa sina anlag. Naturlig son till en för länge sedan bortgången börsmagnat, hade han vansläk-tats till den grad i fråga om förvärvsförmåga att de försiktiga lagliga arvingarna numera endast utbetalade bidrag till hustrun på villkor att denna höll deras nära frände så kort som möjligt.

Medan Gustav nu avslutade sin rakning under

det att de andra fem herrarna fortsatte sin måltid, lyssnade han med ett halvt öra till deras samtal. Utanför fönstren lyste det blommande hagtorns-buskaget som omringade tomten. Det var som om en liten vit låga hoppat från kvist till kvist i solskenet. Hagtornet brann av blom. Juni månads friska växtlighet bredde ut sig i den helt förfallna trädgården som ingen brytt sig om att sköta. I gräsmattan som sluttade nedåt havsviken tittade bellis, penséer och blåklockor upp. En och annan maskros blänkte smörgul, och ute på gångarna började redan fina grässtrån sticka fram, vilka inpå sommaren skulle bilda täta tuvor som man snavade över.

Det fanns inte så många stugor på den här gröna ön, Krakholmen kallade de den nu. Ville man ha mat fick man fara över till den större ön mittemot.

Gustav som hunnit bli slät och fin i ansiktet log ut mot trädgården och knackade sakta på rutan. Den lille treårige Putte tog sig en spatsertur över gräsmattan med näsan i vädret. Så här på avstånd såg pysen ganska täck ut, men Gustav-visste att han var smutsig i ansiktet, emedan han

hjälpt till vid spisen. Nu slog Gustav sig ned vid bordet och tog långsamt för sig av biffsteksfatet, på vilket såsen redan stelnat.

Cigarrettröken fyllde rummet. Bror Arieman stoppade med fundersam min en pipa.

— Vad är det för ett fruntimmer ni hela tiden tala om? frågade Gustav.

Samtalet som i spridda spillror nått fram till honom hade verkligen rört sig om en och samma flicka som tycktes heta Vivi.

— Hon skulle vara utmärkt för Putte, sade Ennert utan att ta någon notis om honom. Vi komma säkert hela dagar att vara ute och segla, och pojken är för liten för att följa med. Då skulle Vivi sitta hemma och passa honom. När vi seglare på avstånd nalkas hemmets kust brinner hennes ljus i fönstret visande oss vägen. Det vore ju poetiskt, eller hur, gubbar?

— Det går ändå åt ganska mycket lyse här ute i skärgården, mumlade Olle bekymrad.

— Rid inte på ord, röt överste Loman. Inte tu tal om det, vi behöva en liten kvinna här ute. Dessutom har jag träffat henne när hon satt i kassan på den där lunchrestaurangen vid Kungs-

gatan, som så snart slog igen. Ennert känner henne förstås bäst, men får jag säga vad jag menar skulle hon ha ett gott inflytande på oss alla. Nu står hon utan sysselsättning, och då kunde hon ju lika gärna vara hos oss i sommar och sköta om Putte.

Han hade ett ärr efter ett knivhugg över vänstra ögat. Detta ärr blev medan han talade eldrött.

— Hur ser hon ut?

Det var baron Reinholds haka som tycktes fråga det. Han hade slutit ögonen och föreföll nära att somna efter de fyra, fem suparna.

— Hon ... hon är blond, sade Samuel Loman tveksamt.

— Hon är vit, inföll Ennert. Jag menar platinablond.

— Hur gammal är hon? kom det från Gustav.

— Tjugutre, svarade Ennert. Och hon har en vacker figur.

— Det gör mycket till det, sade Bror Arieman med ett fnissande.

De begrundade allesammans det som nu blivit sagt om den platinablonda och välväxta.

För att vara på den säkra sidan förhörde sig Bror Arieman avslutningsvis försiktigt:

— Men hur är hon annars? Jag menar till sätt och karaktär.

— Det är... det är vad jag vill kalla en flicka med melodi, svarade översten.

— Just det! En flicka med melodi, instämde Ennert Tallman.

Utan att veta varför tyckte alla att saken härmed var klar.

— Vi kunde ställa i ordning lusthuset nere vid grinden åt henne, sade därefter Gustav som alltid tänkte på praktiska ting. Hon kan ju inte ligga här uppe bland alla oss karlar.

— Naturligtvis inte, mumlade översten. Vi lägga henne där nere i lusthuset.

De voro allesammans mer upprymda och intresserade än de ville visa varandra vid tanken på att få den där unga Vivi ut till sig.

När Putte kom inmarscherande fick han många vänliga knuffar och klappar på huvudet. Han var ju anledningen till att hon skulle komma.

— Men har någon frågat henne då? undrade

Bror Arieman plötsligt och tittade på Ennert och översten.

— Ja, har någon frågat henne? upprepade den halvsovande baronen och Gustav.

Ennert såg generad ut och rodnade.

— Nej, sade han och drog på det. Jag måste ju höra mig för hos er först. Jag kunde väl inte så där utan vidare komma dragande med lilla Vivi.

— Då är det ju inte säkert att hon kommer, utropade Bror Arieman.

Gick det ett moln över solen? Det blev så tyst och kallt i stugan. Röken irrade omkring uppe i taket och sökte efter en utgång.

— Jag skall fara in i kväll och träffa henne, sade Ennert.

— Då måste vi klä upp dig ordentligt så du ser gentil ut, avbröt Bror Arieman honom.

De använde gärna Ennert som representant för sig. De ansågo att han såg mest civiliserad ut. När de voro ute och seglade och någon skulle i land för att köpa mat eller skaffa upplysningar skickade de Ennert. Alla de andra voro under seglingen klädda som rövare i skor som en gång

varit vita, besynnerliga ylleкläder, trasiga byxor. Ennert ägde ett par grå plusfours, dem fick han ta på sig och spatsera i land med. Till och med Hårleman kastade under dessa färder av sig sin pråliga elegans och påminde om en sjåare. Vid andra tillfällen ville han ju uppträda som snobb och kunde rent av verka halvt mondän, men det var något så opålitligt med honom att ingen av de övriga herrarna hade lust att anförtro honom något uppdrag.

Bror Arieman åtog sig nu att raka deras budbärare. Han skötte rakverktygen med stor skicklighet, förmodligen hade han bland sina många yrken i Staterna också varit barberare. Men när han lutade sitt mörka apansikte alltför nära Ennerts ryggade denne tillbaka med en grimas.

— Du ser så konstig ut, förklarade Ennert älskvärt.

Baron Hårleman valde ut en av sina grannaste slipsar och knöt den om hans hals. Han fick en mörk kavaj på sig. Men när han skulle gå upptäcktes det att han icke hade någon hatt. Han förfogade för tillfället bara över den lilla löjliga röda virkade mössan. Det blev ett ögonblicks

generad tystnad när han satte den på skulten och leende såg sig omkring.

— Du kan inte gå så där, sade översten missmodigt och provade sin egen bredskyggiga kon-dottiärhatt på honom.

Men den var för stor. Ennerts huvud var ovanligt litet.

— Jag far utan hatt, förklarade han. Jag har ju så vackert hår. Och han strök sig belåtet över sina lingula testar.

Arieman fnissade. De andra sågo olyckliga ut. De hade inga hattar de heller.

De stodo alla på stranden när han for i väg med sin aktersnurra. Länge viftade de åt honom, och han viftade glatt tillbaka. Solskenet flödade över trädgården. Det artade sig till att bli en lång tid av vackert och varmt väder. Det sade barometern dem, när de i tur och ordning betänksamt knackade på den.

II.

— Oh boy!

Ett utdraget tjut ljöd genom trädgården i den stilla morgonen. Det var Bror Ariemans röst.

Nedifrån lusthuset svarade en annan stämma på samma utdragna sätt:

— Oh-oh boy!

Gustavs svarta hår skymtade där nere. Det var deras gemensamma stridsrop: Oh boy!

Ifrån sjön kom samma rop som ett eko:

— Oh boy!

Översten satt där ute och drog upp ett nät.

Inifrån stugan hördes sömnigt ur två strupar:

— Oh boy!

Ennert hade återvänt kvällen förut efter ett par dagars bortovaro och hade med sig den glada underrättelsen att Vivi skulle komma. Hon kunde väntas i dag på eftermiddagen, och hon hade hälsat så hjärtligt till allesammans, särskilt till lille Putte, som hon skulle ta väl hand om. Sedan Ennert framfört hälsningen hade han sjunkit in i den tunga dvala som faller över en sjöfarare efter två stadsdygns glada och outtröttliga festande.

— Min slips gjorde nog sitt till, sade baronen belåtet och lade försiktigt åter in den i ett silkespapper. Han var alltid mycket rädd om sina saker.

Nu voro Bror och Gustav upptagna av att inreda Vivis bostad nere i lusthuset. Detta hade förut rymt en del fiskredskap, spadar och hammare och sådant. Nu vältes alltsammans obarmhärtigt ut på backen. De små fyrkantiga fönstren öppnades. Gustav skurade golvet och for med en trasa uppåt väggarna för att få bort spindelväven. Bror bar dit hinkar med vatten, under det att hans ben gjorde små krumsprång nedför trädgårdsgången. En gång ställde han sig av pur fröjd på huvudet.

— Du gör ingen nytta, fräste Gustav då.

Alla fräste gärna åt Arieman. Han tog aldrig illa upp. När det var som värst dök han bara fram med sitt grinande apansikte och fnissade på ett irriterande sätt.

Hela förmiddagen voro de sex herrarna sysselsatta med att skapa ett det vackraste rum åt den platinablonda Vivi. De släpade ned ett litet bord och stolar från stugan. De placerade en knarrande turistsäng längs med ena väggen och kastade en brokig spansk schal över den ganska nötta madrassen. Gustav byggde upp ett toalettbord av några sockerlådor.

Slutligen trängdes de alla i den smala dörröppningen för att granska sitt verk.

— Här finns ju ingen spegel, sade översten. Vivi måste naturligtvis ha en spegel.

— Oh boy! kom det från Arieman.

Han hjulade uppåt gången och kom tillbaka med husets enda spegel som var Hårlemans. Baronen protesterade energiskt.

— Jag måste absolut ha min spegel, förklarade han.

— Då kan du väl gå hit ned till Vivi och spegla dig, ansåg Bror.

Ennert såg en smula betänksam ut. Han blickade omkring i denna krets av medelålders herrar. Han tyckte att deras ansikten liksom madrassen voro åtskilligt slitna och han undrade tyst om han inte också själv gjorde samma intryck.

— Vi börja bli gamla, mumlade han missmodigt.

Hans ord väckte förstämning. I tur och ordning troppade de nu fram till spegeln, liksom de ett par dagar tidigare i tur och ordning gått fram

till barometern för att se om den pekade på vackert väder. De tyckte inte att spegelglaset visade dem samma artighet som barometern.

— Pu! Usch! Oh bov! försökte Bror grina mot sin bild.

Vad skulle Vivi tycka om dem? Tänk om hon fore tillbaka med nästa båt! Hur skulle då den lille Putte få den ömma moderliga omsorg han så väl behövde? Med ens föreföll det dem ytterst viktigt hur det skulle gå med lille Putte.

— Tycker hon om barn? frågade Gustav.

— Hon sade att hon älskar barn, förklarade Ennert och lyste upp. Hon kommer naturligtvis att stanna för Puttes skull.

Nu granskade de oroligt Putte, som just sällat sig till dem. De hoppades han var tillräckligt intagande. Men när Putte med tummen i munnen lyfte sitt lortiga ansikte mot dem, gjorde till och med hans pappa en grimas av avsky.

— Kom, sade Gustav barskt.

Och han tog resolut och doppade Puttes huvud i skurbaljan, som nyss fått en påfyllning av friskt vatten. Ett hjärtskärande skri skar genom

den milda luften, när Putte dök upp igen, nu randig i ansiktet, och på små knubbiga ben sprang så fort han kunde ifrån dem.

Vivi kom med eftermiddagsbåten. De sex herrarna stodo i en orolig grupp på bryggan med Putte tvättad och snygg om nosen och i sin bästa kostym mittibland dem. Alla spejade upp mot båten. Bror gav till en liten vissling av missräkning då en ful, ej längre ung kvinnsperson lutade sig ut och tycktes vifta åt dem. Men hon viftade åt en dam strax bakom dem.

— Där är hon — där — nej där, där! viskade Ennert ivrigt och puffade på de andra.

De följde hans blickar och logo ett samfällt löje av belåtenhet och lättnad. En slank ung dam, klädd i vit regnkappa med ett brett skärp om den smärta midjan och en liten kokett vit mössa med tofs på sned över platinahåret, stod lätt lutad mot relingen. Nu skrattade hon och gjorde en gest med handen.

— Fascisthälsningen, sade översten förnöjd och höjde också han sin hand.

— Giovinezza.. . gnolade Bror, som träffat mycket italienare i Staterna.

Hon tycktes redan känna alla på båten och lämna saknad efter sig. Kaptenen gjorde honnör uppe från kommandobryggan när hon gick i land. Styrmannen, typ sjöcharmör, förde också handen till mössan då hon lämnade biljetten. En skärgårdsgumma vinkade uppifrån däcket. En äldre herre tog av sig hatten. Hon nickade glatt och med tindrande ögon tillbaka. Hennes högklackade skor smällde mot landgången.

Båten backade mödosamt och pustande ut igen. Vivi stod på bryggan med sina kappsäckar och lät Ennert och översten föreställa de andra herrarna för sig.

—- Vivi, sade hon tillbaka för varje namn som nämndes.

De betraktade henne alla envist och liksom begrundande då hon sedan satt i aktersnurran och lät sig köras mot Krakholmen över små dansande vågor. De funno henne vacker, lysande som ett ljus i solskenet. Hon hade så blå ögon, så vitt skinn, sådana röda läppar, där läppstiftet djärvt förstärkt munnens kurvor. Det var något festligt över hela flickan. Oh boy, något beru-

sande så att de måste blunda ibland. Ja, det var en flicka med melodi, oh boy!

Flickan med melodi var den första som hoppade i land.

— Så vackert här är, sade hon med klar röst och såg sig omkring.

I triumf förde de henne till lusthuset och visade henne var hon skulle bo. Hon fann också anordningarna förtjusande. Hon beundrade den spanska schalen, kastade en leende blick i den lilla spegeln och stängde så slutligen dörren om sig för att packa upp.

En smula besvikna stodo de sex herrarna ocli Putte utanför och stirrade på den stängda dörren. I nästa sekund slängdes den upp på vid gavel och hon kom utspringande. Hon hade tagit av sig hatten. Platinahåret låg i blanka vågor tätt intill huvudet.

— Vivi måste tacka er, sade hon.

Hon gick från man till mail och tryckte deras händer och såg med en varm, på en gång öm och trofast blick in i deras ögon. Hennes hand var smal och spenslig, men tog deras händer i ett kraftigt, kärleksfullt grepp. Så stängdes dörren åter.

När de begåvo sig upp mot stugan sade Olle:

— Hon skulle ju ha Putte hos sig om natten, hade vi ju tänkt.

— Vi kunde väl inte föreslå henne det genast, svarade Ennert och ryckte litet irriterat på axlarna. Det får hon själv komma fram med.

— Varför kan inte grabben ligga hos oss som han alltid gjort? sade baronen. Han är väldigt tröttsam och skall upp så tidigt. Det är som om han bleve stucken av solen om morgnarna.

De tittade på varandra, litet hjälplösa och häpna, som om de stått inför ett problem.

— Det är kanske sista gången nu jag lagar middag, mumlade Gustav medan han skramlade med pannor och grytor på spisen. Hon kan nog laga mat.

Bror Arieman stack fram sitt apansikte bakom honom.

— Tycker du hon såg ut för det? frågade han grimaserande.

Det lät på en gång hånfullt och rent sakligt intresserat.

III.

Det problem de sett dyka upp framför sig den där första eftermiddagen då de stått utanför Vivis dörr med lille Putte som skulle ligga hos henne om nätterna löstes aldrig — växte inte heller. De glömde helt enkelt bort att de borde löst det. Vivi föreslog inte att Putte skulle ligga hos henne om nätterna. Och när de sett lusthuset, sedan alla hennes småsaker kommit upp, förstodo de att där inte fanns någon plats för en smutsig pojke. Där funnos prydnadsföremål och puder och parfymer och vaser med blommor och svällande brokiga kuddar, och där fanns framför allt Vivi själv högbent och smärt, fyllande ut rummet med sina pojkaktiga rörelser och sitt stora behov av bekvämlighet. Hon kunde inte laga mat, hon hade inte lust att diska, när det fanns så många starka karlar som voro kunniga i den konsten, och hon tittade inte mycket åt pojkstackarn efter den första omfamningen. Hon

kanske hade haft goda föresatser att hjälpa till, innan hon kommit till dem. Men när hon

sett hur lätt och med vilken fart de skötte allt det husliga arbetet, föllo dessa hennes goda föresatser samman, och hon beslöt sig för att helt enkelt bara ha en ljuvlig sommarsemester. Kanske hade de heller aldrig haft sådan glädje av henne om hon tillbringat dagarna framför spisen och diskbänken klädd i någon vanlig jungfruutstyrsel och med händer som blivit röda och grova i arbetet. Sval och underbar tronade hon vid middagsbordet, välpudrad, manicurerad, iförd grå, vida flanellbyxor, röd blus och en halsduk på sjömansvis vårdslöst knuten över axlarna. Hon införde en obeskrivligt artig ton vid bordet. Man sade "var så god" och "tack så mycket" och "ursäkta". Gustavs kokkonst fulländades denna sommar.

— Hur smakar det? kunde han oroligt fråga Vivi, när han serverade någon ny rätt.

Med höjda noppade ögonbryn förde hon då en liten matbit till sin röda mun, smakade eftertänksamt på den och gav så nådigt sitt bifall. Då sken hans höga drömmarpanna och ögonen lyste av glädje.

De blevo förälskade i henne allesammans. Ennert hade varit det länge. Började en av dem tala om henne om kvällarna sedan de lagt sig, tystnade han plötsligt för en arg och svartsjuk blick från en av de andra. Det vore orätt att säga att hon föredrog någon särskild. Hon hade ett sätt att smickra var och en så att de rysande av förtjusning oroligt rörde sig på sina stolar. De liknade då guldfiskar som man till-kastar smulor av en sockerskorpa. Hon berömde baronen för hans slipsar, Gustav för hans matlagning, Bror för hans akrobatiska konststycken, Olle Vadlund för hans distingerade väsen och tydliga affärsgeni, Ennert för hans ljusblå ögon, översten för hans napoleonska attityd och hans djärva politiska åsikter som hon inte begrep och som inte funnos. Hon hade den unga kvinnans farliga och säkra intuition då det gällde att hitta de saker de själva voro stolta över. När hon så smickrat dem allesammans så att de smälte, lutade hon sig tillbaka och lät ögonen spela, än mötande den enes än den andres blick som om hon kastat pilar och blommor omkring sig. De träffades i bröstet, de träffades i hjärtat, och de

sex herrarna blevo knäsvaga av denna lek. Om morgnarna slog hon upp sin lusthusdörr så att doften av parfym och puder flöt ut ur dunklet därinifrån och stjälptes över blommor och strand. I en diminutiv vit baddräkt, blottande hennes snart chokladbruna rygg, bröst och lår steg hon ut på klippan nedanför trädgården och lade sig där med utsträckta armar — en blomma, en solros som vill att vinden skall smeka henne och solen flöda över henne.

Då strövade de sex herrarna ned till stranden och togo sig ett dopp. De döko, de frustade, de hade löjliga simuppvisningar i hopp om att hon skulle klappa i händerna. Men Vivi var sömnig om morgnarna. Slutligen behagade hon kliva ned i vattnet, bredde ut sig mellan ett par stenar och plaskade litet med händer och fötter, utstötande förtjusta ah! och oh! Hon kunde inte simma. Hon var bara en näckros som gungade mot en sten.

Sedan sprang hon upp igen och lade sig åter till ro på berghällen och lät solen steka sig än brunare. Då kunde hon jollra litet med Putte som kommit ned, ja ibland till och med berätta

någon smått virrig saga, som dök upp i hennes hjärna som ett minne från hennes dunkla barndom. Hennes far hade varit fanjunkare, och hon kunde därför utan att narras säga sig komma från en officersfamilj.

Herrarna i Krakboet hade ett litet skrälligt piano och det brukade hon spela på. Ibland om kvällarna genljöd huset då av de sex herrarnas sång. Hon ackompanjerade dem och de sjöngo som hesa kråkor, medan hon skakade i kroppen av skratt och knappt kunde hitta tangenterna.

Om förmiddagarna togo de aktersnurran och foro över till handelsboden för att göra uppköp. Då gick Vivi på landsvägen mellan dem, smärt och slank i sina grå långbyxor och med ett läderskärp hårt spänt om midjan. Det såg ut som om de fått en okynnig skeppspojke i sitt sällskap, men hon var alldeles ingen skeppspojke, fastän hennes runda bak såg så frestande stryktäck ut, utan en ung kvinna som kände sin makt. När de vandrade tillbaka sög hon på tomater, som var det bästa hon visste. Hon åt dem som äpplen, krasande det röda köttet mellan sina tänder.

De sex herrarna märkte inte att de blevo mer malätna, mer slitna vid sidan om hennes friska ungdom. Solen sken dem i ögonen och de blinkade bländade. Förtroliga stunder vid kaffet efter maten hade hon dem att berätta om sitt liv. Medan hon gapade över en sockerbit som hon doppat i kaffet lyssnade hon till dem. Det må förlåtas dem att de bredde på sina äventyr litet. Inte bara översten, också de övriga blevo något av hjältar och Napoleon i sina egna berättelser. Men när hon förhört dem allesammans sade hon en dag tankfullt:

— Egentligen ha ni aldrig gjort något ordentligt i hela ert liv, bara gått och slagit dank. Olle har ju visserligen haft en och en halv million, men var äro de nu? Puh, hon låtsades blåsa ut fjun i luften. Och Samuel har blivit överste, men det var visst lätt att få en titel i Finland på den tiden. Vad ha ni gjort — vad ha ni egentligen gjort hela ert liv? Vad ha ni fått för resultat?

Hon dunkade en liten brun näve i bordet.

De sågo skrämda och under lugg upp på henne. Deras små nyss berättade äventyr blevo till ingenting i den där lilla näven. Hon kramade

dem och fick inte ens en droppe vatten ur dem. De voro utan must och färg för denna unga flicka, som bedömde männens värde efter deras duglighet, framvisbara kompetens och ernådda resultat. När hon inte fick något svar, steg hon upp.

— Jag går ner och skriver ett par brev, sade hon.

Hon plirade sömnigt och frånvarande omkring sig utan att längre se dem.

När hon gått sutto de tysta. Sedan började de som molokna hundar tassa av och an omkring varandra i stugan. En hittade på ett att göra, en annan ett annat. Ibland kastade de spanande blickar ut genom rutorna. Det lyste en liten fotogenlampa där nere i lusthusets fyrkant. Var det det där ljuset Ennert en gång talat om som skulle lysa i hennes fönster och visa de trötta seglarna vägen hem? Men ljuset brann inte för dem. Hon hade bara tänt det för att kunna skriva brev till någon främmande person som de inte ens kände till namnet. Hon var alltid så hemlighetsfull med sin brevskrivning, Vivi. När hon gick till brevlådan på bryggan med något

brev dolde hon skrattande adressen för dem. Den som for över till den andra ön för att hämta posten fick ofta bära på brev till Vivi. Det tycktes oftast vara samma stil på kuverten. Och han som bar dem granskade begrundande denna stil och undrade bekymrad vem det kunde vara som skrev så regelbundet. När Vivi mottagit brev försvann hon också för långa stunder och kom tillbaka till dem med en glimt i de blå ögonen och var åter nästan öm mot dem, smickrande dem mer än hon eljes numera gjorde, ehuru med en litet oroande, hård biton av gyckel.

Denna kväll lade de sig utan det vanliga skämtet och bråket. De släckte ljuset och lågo länge vakna, ängsligt vridande sig i sina smala sängar. Det kändes som om deras kroppar träffats av en liten snärtande piska. Men de dyrkade handen som svängt piskan.

IV.

Det stora vita seglet svällde av vind. Kuttern sköt fart och seglade stolt genom sundet. Några fiskmåsar följde en stund efter båten med sina

hesa skrin. Vivi låg på rygg på däcket och följde dem med ögonen. Hennes smala hand beskrev en liten båge i luften som om hon gjort ett tecken åt fåglarna. Så försvunno de plötsligt. Det kluckande ljudet av vågorna som slogo mot fören hördes starkare. Vivi njöt av det, av det svällande seglet, av solen som tycktes dansa, av den blå rymden.

Från kajutan dök då och då ett ansikte grinande mot solen upp och ögonen sökte Vivis utsträckta kropp. Så nickade ansiktet och log.

— Man kunde ju inte lämna henne hemma bara för Puttes skull, mumlade de till varandra nere i kajutan.

Den som satt vid rodret och hört dem skrek:

— Omöjligt!

Och ändå var det ju därför de bett henne komma: för att hon skulle se efter Putte, medan de voro ute och seglade. Nu hade de anmodat en grannkvinna titta till honom. Vivi hade klappat i händerna och givit till små glädjerop då hon hörde att det skulle bli segling av. Hon hade inte haft minsta tanke på att försaka seglingen för

pojkens skull. Nu låg hon där uppe på däck och hade det bra. Hon hade berömt segelbåten och det hade glatt de sex herrarna. De hade en liten del i den allesammans och voro stolta över den. Nu skjutsade Gustav ut dem ur kajutan, han skulle göra färdig frukosten. De grälade litet med varandra om var man sist sett en av pannorna. Slutligen hittades den, och då grälade de över att den som ställt undan den inte ställt den på rätt plats.

— På en båt måste det vara ordning, sade de bekymrat.

Men Gustav röt åt dem att ge sig i väg.

— Se upp för bommen, hördes Olles lugna, men myndiga kommandoröst.

Vivi tittade förvånad upp och höll på att få focken i huvudet.

Under dagens lopp fick hon många tillfällen att förvåna sig över den förvandling de sex herrarna undergingo på sjön. Här voro de härskare och hon som seglat så litet förut måste underordna sig deras vilja. De fingo något retsamt viktigt i sina röster då de skreko kommandoord åt varandra. De kilade på mjuka gummiskor fram

och åter och sysslade med saker som hon inte begrep meningen av. För henne var det nog att båten dansade framåt över blå vågor.

Frukosten nere i kajutan med den färska dill-doftande potatisen och den salta sillen smakade härligt. Det var en skum dager där nere och så trångt att man fick sitta armbåge vid armbåge och hade svårt att föra en gaffel. Hon fick en sup som stack i strupen och gjorde henne het och sömnig.

— Det hör sjömanslivet till, sade de skrattande.

De togo två tre supar per man och blevo ännu mera kaxiga efter snapsarna. Vivi tyckte inte riktigt om det. Hon försökte med små smicker, men de smällande seglen och vattnets porlande dränkte hennes röst. Till sist sjönk hon ödmjukt ihop på bänken i aktern. Där snavade de över henne utan att be om ursäkt och glömde hennes välskapade gestalt för att diskutera sjökortet och speja efter grund.

— Se upp! skreko de.

— Se upp för bommen! Se upp för grynnan där för ut! Se upp, se upp!

Vivi tyckte att orden läto som slag av örfilar. Hon hade fått en svår konkurrent i den sköna dam som hette

Galejan, det var segelbåtens namn.

Havet är stort och mäktigt och har inte mycket sinne för koketteri. Där satt Vivi så välskött i ansiktet, klädd i shorts som lämnade de bruna välformade benen bara, en förtjusande modern jumper i granna färger, Vivi älskade färger som lyste och brände, och en liten basker på sned över platinahåret. Men de sex herrarnas ögon voro denna dag endast fyllda av havet och deras lungor av saltluft.

Motvilligt måste hon beundra dem som hon förut kuvat. Det retade henne. När hon vid ett tillfälle dansade ikull på däcket så att det gjorde riktigt ont där bak röt någon:

— Håll dig stilla, människa! Du rispar mahognyn.

Då försökte hon räta på sig och sända en förkrossande blick. Men hon kände själv att hennes blick inte träffade mål och hörde hur vågorna skrattade.

Hänmot aftonen mojnade vinden och de fingo ligga stilla långa stunder med slaka segel, tacksamma för någon liten vänlig bris som ibland andades lätt på seglen och förde båten långsamt framåt. Då var det inte roligt längre, tyckte Vivi. Hon försökte med små skämt och blickar dra uppmärksamheten till sig. På morgonen när de givit sig av hade de ännu haft ögon för henne där hon i en plastisk ställning legat utsträckt på däck, men nu diskuterade de kursen och hyssjade åt henne. Då blev hon stött och drog sig trumpet tillbaka, ruvande på hämnd.

Äntligen lade de till vid en lotsstation ute i havsbandet, som om somrarna var badort. Här fanns en restaurang, där det till Vivis förtjusning var dans denna kväll. Hon klädde skyndsamt på sig en vit kjol, också en sådan hade hon tänkt på att ta med sig, och fick sedan sitta på en soffa och vänta på de sex herrarna som måste snygga upp sig.

När de kommo i land granskade hon dem kritiskt och fann att de, fastän de hade kavajer och kragar på, sågo en aning sjaskiga ut. De rullade

också litet när de gingo som om de ännu känt däcket under sig.

Men när de alla sutto vid supébordet i en stor sal, där brunbrända ungdomar dansade, lyste Vivi upp. I tur och ordning lät hon sig föras ut på dansgolvet av sina kavaljerer. Utan undantag fann hon att de dansade illa. Då började Vivis ögon spela över rummet. Hon ville göra nya erövringar. Snart kom också en ung herre, som var bekant med Ennert och frågade om han fick bjuda upp deras dam.

— Var så god, svarade Ennert med en flott gest.

De sex herrarna sutto där vid sitt bord och sågo Vivi dansa.

— Det är i alla fall melodi på Vivi, sade de till varandra och smackade belåtet med en min av äganderätt.

Men när Vivi fortsatte att dansa gång efter gång med den där unge herm, började de muttra små svordomar och titta på varandra med ilskna och röda ögon. Vad var nu det här för skoj ? De hade ju fört hit flickan, och se, så hon nu roar sig med en annan! Det var ju inte

riktigt. Ack, de stackars herrarna som nyss rutit kommandoord på däcket, vad de nu sågo avdankade ut och tedde sig enkla!

Med glada ögon kom Vivi efter varje dans tillbaka till deras bord, lät sig bjudas på vin, fastän hon visste hur skral hennes värdars gemensamma kassa var, och muntrade upp dem med små vänliga ord. Men de kunde inte förtöja henne vid bordet. Lik en segelbåt med hissade svällande segel, lik deras egen granna Galeja, ryckte hon sig ständigt på nytt lös och gungade ut på musikens vågor.

—- Hon sliter sig, sade de då, som de brukade säga om segelbåten när de voro rädda att de ej förankrat den tillräckligt säkert.

De följde henne till en villa, något slags annex till hotellet, där hon fått ett rum över natten. När hon stod vid sin dörr och såg dem trampa framför sig där ute på trappan greps hon av ett plötsligt medlidande med dem.

— Här får du — och du — och du! sade hon och gav dem var sin kyss på kinden.

Lätta som fjärilsvingar snuddade hennes kyssar vid dem. Men när Ennert tog ett par steg

framåt för att gripa efter henne och sluta henne i sin famn slog hon igen dörren om sig med ett litet klingande skratt. Då gingo de tysta tillbaka till segelbåten under den strålande stjärnhimlen.

V.

— Laga en riktigt god middag i dag, sade Vivi och stack in huvudet till Gustav i köket. Det kommer en gäst till middagen.

— Oh boy, svarade Gustav muntert.

Men när det platinablonda huvudet försvunnit ryckte han till. En gäst till middagen! Vem skulle det vara! De brukade ju inte ha några gäster.

Han sprang ned i trädgården. De andra lågo på gräsmattan, dåsande i värmen.

— Vem är det som skall hit till middagen? frågade Gustav.

Ennert lyfte sömnigt på huvudet.

— Vivi har visst bjudit en annan flicka, sade han.

— Vad då för flicka? frågade Gustav.

— Kanske en till med melodi? undrade Bror, förhoppningsfullt.

— Förmodligen, sade översten. Jag vet inte annars varför hon skulle vara så hemlighetsfull.

Från sitt lilla fyrkantiga fönster tittade Vivi ut på dem. Hennes ögon voro ömma och illmariga. Hon hade en överraskning i beredskap åt dem och visste inte om de skulle tycka om den.

Vid tiden för middagsbåtens ankomst for Vivi själv över till andra ön. Hon hade lärt sig att sköta aktersnurran och ville inte ha någon med sig.

Det var med en viss otålighet som de sex herrarna inväntade hennes återkomst. De höllo till på klippan där Vivi om morgnarna brukade sol-bada. Till och med Gustav som egentligen borde stannat i köket var med dem.

— Där kommer hon, sade baronen och pekade med pipskaftet utåt sjön.

De sågo båten, men kunde inte urskilja dem som sutto i den. Men när den kom närmare sade Bror dämpat och sorgset:

— Det sitter en karl bredvid Vivi.

De skyggade med handen för ögonen för att kunna se bättre. Och plötsligt som på en given signal vände de helt om och traskade upp till

huset. Bakefter dem kommo Vivi och hennes kavaljer, vilka strax utan vidare gingo in i det lilla lusthuset.

VI.

Ingen av de sex herrarna sade ett ord. De kommo in i salen och stängde dörren efter sig.

— Du har väl dukat åt en till, Gustav? sade slutligen Ennert lakoniskt.

Gustav hade gjort det. Melankoliskt tittade de på varandra och sågo bort igen. Efter en halvtimme som föreföll dem som en evighet steg Vivi muntert in i salen följd av den nye gästen. De märkte med detsamma att hans kläder sutto väl, att hans krage och skjorta voro oklanderliga och att skorna voro blanka. En sådan herre hade de aldrig haft i huset. Dessutom såg han utomordentligt bra ut och hade käck hållning.

Vivi gav de sex herrarna ett av sina strålande ögonkast. Ögonen voro större och blankare än förut, det hade kommit en djupare och tryggare glans i blicken, men också ett hårdare ironiskt glitter. Hon gick runt och presenterade:

— Löjtnant Bert Karleman, min fästman, sade hon. Bert tycker att jag blivit så duktig och brun över hela kroppen och vill riktigt tacka er allihop.

De togo honom lugnt och behärskat i handen. Han slog militäriskt ihop klackarna och bockade sig.

— Jaså, det var till löjtnanten Vivi skrev så ofta? sade översten med forcerat munter stämma, då de alla satt sig ned kring bordet.

Vivi log och svarade i hans ställe:

— Att ni inte förstodo det? Nu vill Bert att jag skall komma tillbaka till staden, han kan inte vara utan mig. Vad jag skall sakna er allesammans ! Men vi komma kanske och hälsa på någon gång.

Den bleka sommaraftonens svårmod var över de sex herrarna. De åto mycket litet och sade ännu mindre. Ibland sneglade de förstulet på det unga paret. Då rätade de på sig och försökte morska upp sig, men kunde det inte.

VII.

När middagen äntligen var slut tog Vivi med sig sin löjtnant på en promenad. Åter voro de

sex herrarna ensamma med varandra. Putte hade somnat i sin lilla säng. De skrapade med fötterna mot golvet och tittade ned.

Slutligen reste sig Bror Arieman.

— Vi måste väl diska, sade han stillsamt.

— Ja, efter flickan med melodi och hennes löjtnant, mumlade Gustav, då han gick före dem ut i köket.

209En vagn stjälper. I.

Badstranden nedanför Tangers stora promenad åt Gibraltar sund till låg ganska öde. Det var en söndagseftermiddag i slutet av september och den östliga vind som nu i ett par dagar rått piskade skummande vågor in över sanden. Denna östliga vind var alla européers förskräckelse. Hård och kall fastän den borde uppljummats av Medelhavets sol, ven den genom stadens trånga gränder och virvlade på de öppna torgen runt med sopor och gröna torra blad. Den förde rök och sot med sig och sand, de häpna turisterna ansågo att de fina sandkornen kommo flygande ända från Saharas öken. Men den väldiga öknen långt i söder var oskyldig till dessa obehag och de utländska damerna och herrarna kunde alltså, hur gärna de än skulle velat det, ej när de väl kommit hem igen berätta om hur de oupphörligt måst torka Saharas sand från sina ansikten.

Badlivet var redan slut för säsongen. Så här på söndagen höllo dock några av ägarna till badhytterna och ett par

små restauranger, vilka sågo ut som grå, i all hast upptimrade kåkar, öppet.

Madame Clotilde Marcabrun satt vid ett av de små borden, som voro nedstuckna i marken en bit framför terestaurangen. Hon visste inte själv varför hon satt här och knappast hur hon kommit hit. Kanske hade hon plötsligt fått en längtan att bada i skummande vatten, att se eleganta människor omkring sig, att höra turisternas prat och rop vid en solig strand. Men här fanns ingen sol. Allt var grått och stolen hon satt sig i hade hon först med sin näsduk måst torka ren från sand och fukt. Några raffinerat utstyrda badande sågos inte heller till. Ett par halvvuxna pojkar sprungo i korta simbyxor ut mot vågorna och deras råa röster och gapskratt fingo madame Marcabrun endast att höja på de tunna axlarna. Hon bar en klänning av svart tjockt siden med ett snitt som förrådde en skicklig fransk sömmerskas hand. Ansiktet, väl sminkat, doldes till hälften av en hatt av svarta blanka flätor. Hon var femtio år, madame

Clotilde, men i skuggan under hatten syntes hennes ansikte yngre, och de ljusblå ögonen med pupiller små som knappnålshuvuden blevo dunkla. Den målade munnen var ännu inte en gummas. Den såg ut att kunna bitas och le, fast den nu var hårt sluten. Araben, som kom fram och serverade henne ett glas te med det doftande gröna yerba buena i, gav henne en dröjande melankolisk blick ur ögon där guld tycktes flyta. Men hon såg inte ens på honom. Hon var så van vid dessa araber och deras kvinnor och barn att hon mistat känslan för deras pittoreska skönhet.

Hon hade vuxit upp här i Tanger. Hennes far hade från Sydfrankrike flyttat över hit, en duktig affärsman, som snart ökat sin redan goda förmögenhet i det främmande landet. Han ägde hus, han ägde kvarnar och fabriker och nu som änkling och vid fyllda åttio spatserade gamle Cavasse ännu omkring i staden, en liten krokig gubbe med tindrande råttögon och en präktig näsa som tycktes vädra i luften på Stora och Lilla Zoccon om någon god affär var under upp-segling, där han kanske skulle kunna gripa in i

rätta stunden. Madame Clotilde hade gift sig med en marseillaisare, en beau garqon med livliga svarta ögon, en rymd av skulder som svärfar fick betala på dotterns smeksamma böner, ty hon var passionerat förälskad. Monsieur Marcabrun hade till och med fått en mjölfabrik, som han inte förmådde sköta. Han blev fabrikör till namnet — den rätte fabrikören och idoge affärsmannen var madame Clotilde med det energiska räknehuvudet och de smala starka fingrarna.

De levde ett högt liv i Tanger. De hade ridhästar och vagnar och, när den tiden kom, bilar. Två söner föddes i äktenskapet, mellan madames ridturer. Hon var en charmant och passionerad ryttarinna: allt vad hon företog sig lade hon en rasande kvinnas glöd i. Mannen tröttnade fort och tog sig älskarinnor, men madame Clotilde lät sig uppvaktas av stadens alla kavaljerer, utan att inleda ett intimare förhållande med någon av dem. Hon hade inte lust. Hon blev förgrämd av svartsjuka och kring ögonen växte skuggor uppstigna från hennes oroliga och bittra hjärta.

En dag när madame och monsieur Marcabrun

voro ute på en åktur i en höghjulig vagn inträffade en olycka.

Madame Clotilde körde själv. Hon befann sig i en upprörd sinnesstämning. Kvällen förut hade en skvallrande och glad väninna viskat i hennes öra det senaste säkra ryktet om en av mannens förbindelser: en ung nygift dam, som ibland brukade komma på madame Marcabruns mottagningar. Att locka en liten nygift fru från hennes man — det var ett högt spel som säkert måste roa monsieur Marcabrun otroligt.

Medan madame Clotilde snärtade till hästarna gav hon Philippe en blick från sidan. De sutto bredvid varandra på den höga kuskbocken. Han hade stuckit händerna i fickorna, och med cigarretten mellan de vackra läpparna gnolade han på en sång under det hans svarta ögon svärmiskt betraktade kullarna omkring och havet som långt

där nere stormade in mot klipporna. Hans lättsinniga sysslolöshet ökade hennes förbittring.

Nu drömmer han om den unga Ginette, tänkte hon.

Hon skötte tömmarna, hon skötte fabriken. Hästarna voro hennes, fabriken var hennes,

pengarna rullade in och han köpte kostbara smycken och blommor stora som sagohjul åt sina älskarinnor. Hon hade förlorat den lilla slingrande stig som ledde till hans hjärta. Åter vände hon då bort blicken.

På vägen kom en rad av arabkvinnor i sina vita dok, fattiga kvinnor från bergen med ryggarna böjda under väldiga risknippor. De voro så hårt lastade som åsninnor. Och när vagnen for förbi dem höjde ingen en blick.

— Kvinnorna äro djur, sade madame Marca-brun häftigt.

Men hon tänkte inte på dem. Hon menade att hon själv i sitt hus blivit ett av dessa mänskliga dragdjur. Inte längre en fransk kvinna, utan en arabs hustru som fick tåla att se sig sparkas undan för den nyaste favoriten.

Philippe hörde inte på henne. Det var en underbar doft i luften: från platanerna som överskyggade de vita trädgårdsmurarna, från kullarna med blommande buskar, ja från den torra gula jorden steg den upp mot dem och tycktes svepa den blå himlen i ett töcken.

— Jag vill ha skugga, suckade Philippe lättjefullt.

Madame gav honom en blick och körde in på en smalare väg som ledde upp mot en utsiktspunkt. Icke heller här var det mycken skugga, men eftermiddagsbrisen kom spelande från havet och svepte om kinderna. Madame Marcabrun lät hästarna gå för slappa tyglar. Hon talade inte. Inom henne steg grollet över mannens otrohet.

Det vore bättre att han dog, tänkte hon. Varför skall han leva och alltid luta sig mot mjuka kvinnobröst och runda höfter som mot vagnsdynorna och fjädrarna här i vagnen?

Hennes lidelse för honom levde dock, men den skulle snart kunna övergå i hat. Hur lätt hade det inte varit att här på den ensliga vägen ge honom en stöt för bröstet! Han skulle äntligen dra händerna ur fickorna för hennes — nej, för sin egen skull, fäkta litet med armarna, falla och malas sönder under vagnen när hästarna satte av i sken. Så tänkte hon, och så hände det att vagnen — till följd av hennes brist på uppmärksamhet? — körde emot en hög sten vid vägkanten och välte. Hästarna skenade inte. Men

när madame Marcabrun, som ej gjort sig illa, reste sig, låg hennes man i en besynnerligt förvriden ställning blickstilla på marken.

Hon skrek till — ett högt gällt skrik som när en av skogens fåglar blir störd av ett bösskott.

— Död, mumlade hon.

Men när hon trevade med handen under hans väst kunde hon ännu känna hans hjärta slå. Då rodnade hon under pudret som en ung flicka. Hon blev slutligen blodröd i ansiktet.

— Ditt hjärta, viskade hon.

Hon sjönk ihop där vid vägkanten, dammig med klänningskjolen trasig av fallet. Glömsk av den vältade vagnen, utan att se på det vita ansiktet och denna sköna kropp som tycktes död, bara förnimmande hans hjärtas slag mot sina fingrar.

Så tyckte hon sig äntligen ha fångat hans hjärta. Hon höll det ju i sin hand — ack, att det droppat blod från detta älskade hjärta och färgat hennes hud röd, då skulle hon förstått att han ännu en gång, en sista, delat med sig av sitt sjudande liv åt henne, den förut förkastade.

Hon väcktes ur sin feberaktiga dvala av några

araber som kommo på vägen. De lyfte upp vagnen och lade den orörliga gestalten i den. De lyfte också upp madame Marcabrun, vars ögon stirrade in i mörker, och långsamt steg för steg drog sig det underliga tåget tillbaka till staden.

Monsieur Philippe Marcabrun kallades åter till livet av skickliga kirurger, men han var lam. De år han nu hade kvar att leva tillbringade de på resor. Madame Clotilde forslade honom med outtröttlig iver och ett hopp som icke ville dö från stad till stad i Europa: Rom, Paris, Berlin, London såg detta sällsamma par dyka upp — han i rullstol eller lutad mot kuddarna i en snabbt framglidande bil, hon vid hans sida med spanande blickar och hopknipen mun. Det var framför allt han som önskade detta. Han ville icke tro att han var obotlig, han kunde icke förmå sig till att fatta att han för alltid skulle ha mistat sin förmåga att röra sig. När plågorna kommo tog han morfin. Det försatte honom i ett tillstånd som nästan kunde kallas lycka, och snart förmådde han ej undvara giftet.

Madame Clotilde lärde sig fort att ge hans stackars kropp de små vassa stingen som fingo

hans hjärna att åter arbeta och hans drömmar att bli rosenfärgade. Hon tog också morfin själv. Så levde de tidtals i ett rus, ett falskt sken av lycka förtrollade dem. Han var hos henne. Nu var hon hans enda stöd.

Hon levde upp, skaffade sig underbara toaletter för hans skull. Nu var hon äntligen den enda kvinnan i hans liv. Men när morfinruset förflyktigat smög hon sig in i hans rum, där ofta en sköterska vakade, och då sjönk hon ihop inför åsynen av en orörlig man, väl vetande att om hon nu var den enda, så var det därför att han inte längre kunde göra bruk av sina lemmar.

Ibland voro barnen med på dessa resor. Men snart lämnade hon dem i Tanger åt tjänstefolket. Hennes egen mor hade redan vid början av hennes äktenskap dött. Hon brydde sig inte längre om fabriken. Hennes far köpte igen den, men lät henne dela förtjänsten.

Slutligen dog monsieur Marcabrun i Paris. En morgon vaknade han inte mer. Hon hade legat inne hos honom den natten och märkte inte när han dog. Då hon steg upp förvånade hon sig över rummets tystnad och som en gång förr lade

hon sin hand mot hans hjärta. Men mot insidan av hennes hand rörde sig ingenting längre. Hans hjärta var förbi. Hon grät inte. Hennes ögon sågo åter in i ett mörker som inte ens morfinet kunde skingra.

Så blev han begravd i det Paris han och hon älskat så högt. Madame Marcabrun kom ensam tillbaka till Tanger. Hon hade blivit en annan dessa år. Då, när mannen varit frisk och rörlig, hade hon utvecklat sig till en förgrämd hustru, nu, då hon ständigt fått vara hos honom och så plötsligt mistat honom "på det rätta sättet", som hon sade sig, levde morfinrusets lyckodröm upp: i det sista hade han tytt sig till henne, han hade äntligen blivit hennes egendom.

Stolt gick hon nu på gatorna förbi de damer hon visste varit Philippes älskarinnor. Ja, hon höjde huvudet och såg dem hånande rätt in i ögonen. Deras blickar veko nu rädda för hennes.

Men en dag hade hon hejdat en kvinna som otympligt vaggande, ty hon var havande, försökte komma förbi Clotilde. Det var Ginette, den förr så granna och unga Ginette. Nu väntade hon sitt tredje barn. Under ögonen hängde grå

påsar, ett par bruna fläckar kring munnen gjorde den gammal. Madame Marcabrun granskade henne fundersamt.

Så log hon ett leende som stack den andra som en kniv i bröstet.

— Ja, åren gå, sade madame Marcabrun, vi bli gamla.

Den andra drog sin hand ur hennes och vaggade mödosamt vidare. Men madame Marcabrun fortsatte sin väg med lätta steg. Själv tycktes hon ha föryngrats. Och hon visste det.

Ännu några år bodde hon kvar i det stora huset nere vid stranden. När sönerna vuxit upp sålde hon det plötsligt. Sönerna foro ifrån henne, de trivdes inte hos henne. Hon var en främmande för dem, hur mycket hon än sökte ställa sig in hos dem, överhopande dem med presenter. Då skaffade sig madame Marcabrun ett stort arabiskt byggnadskomplex uppe på Marshan. Hon hade inte så gott om pengar längre. Hennes söner hade varit outtröttliga i att plocka dem av henne. Men nu när de rest måste hon ha folk omkring sig. Så började hon hyra ut lägenheterna i huset till franska och engelska familjer, som kommo för att tillbringa vintern i ett som de

trodde mycket mildare klimat än deras egna lands.

Själv behöll madame Marcabrun en stor våning med utsikt över havet. Här hopade hon saker från sitt förra hem vilka hon ej velat skiljas ifrån. I hennes sex, sju rum härskade en besynnerlig oreda. Ett virrvarr av möbler och för henne kära gamla minnen trängdes om varandra och tycktes vilja sparka ut henne själv. Såg hon ned på den lilla gården, som på arabiskt vis var kringbyggd av det vita huset och där palmer och blommor växte, stördes hon av sina hyresgästers barn och tjänstefolk. Hon hade räknat miste: hon älskade inte alls att vara hyres-värdinna.

Åt husets baksida var en liten köksgård där höns och en kalkon spatserade i godan ro, och här under ett skjul bodde hennes arabiske tjänare Selam och dennes tredje hustru Fatma. Selam hade hon haft i tjänst sedan hon var nygift. Nu var han en sextio års man och passade ensam upp på henne. Bättre än hon själv gjorde det tycktes han förstå hennes liv. Århundradens visdom blickade ut ur hans milda ögon. Med den

vita turbanen lindad om huvudet brukade han efter slutat arbete sitta utanför sin dörr om eftermiddagarna rökande sin långa kiffpipa.

Då såg han drömmande ut över den gamla förfallna arabiska kyrkogården, genom vilken en smal stenig stig ledde upp till landsvägen som förde till staden. Gulbränt gräs och små gröna buskar vajade sorgmodigt för aftonvinden. En liten get, bunden nära en gravsten, bräkte klagande. Ett par arabkvinnor sutto nedhukade med vaggande huvuden framför någon ny grav. Långt bortifrån hördes signalhornen från bilar och bussar och från andra sidan de eviga havsvågornas slag mot en stenig strand.

När då madame Marcabrun ilade förbi honom på högklackade skor nästan springande, snubblande mot gravarna för att hinna omnibusen ned till Stora Zoccon, märkte han henne knappast.

Försjunken i en värld, som kanske hade sina rötter i hans eget hjärtas minnen, var han okänslig för tingen omkring sig. Med det långa smala skaftet till kiffpipan ritade han ibland en långsam cirkel i luften kring sin turban, som hade han inneslutit sin kropp och själ med den

fina strimma av blå rök som steg upp från piphuvudet. Han varseblev inte att de små okynniga arabpojkarna, som med sviktande, behagsjuk gång på bara fötter släntrade ned mot havet, skattade det stora fikonträdet på dess djupt blåvioletta frukter. Han hörde inte heller det sjungande pratet inifrån skjulet, där hans hustru och svägerskor och uråldriga svärmor slagit sig ned på kuddar på lergolvet och njöto av te och kakor. Inte heller träffade honom den hånfulla glänsande blicken från Fatma, som likt en dolk borde skurit ett snitt i hans bruna nacke. Hon hade nu varit gift två år med honom och väntade ännu inte något barn.

Det enda som kunde väcka honom ur hans dvala var när den medelålders franske herrn kom ut från sin avdelning av huset, där han över vintern inhyst sig, sina gamla föräldrar, hustru och fyra småbarn. Denne, monsieur Pintat,

fet-lagd och med ett par blixtrande glasögon, bakom vilka man aldrig fick tag i hans blick, som om själva hans pupiller smält in i de runda glasen och flutit ut i dem, skrek och hojtade alltid som om han haft en hop tröga mulåsnor framför sig.

Han öste ur sig en massa ovett och anmärkningar om de kalla rummen, den sura veden, den illa skötta arabkyrkogården ... Han fick inte Selam att resa sig, men han störde honom så att det stillsamma drömmande leendet i det gulbleka ansiktet förbyttes till en min av upphöjd ironi. Och när monsieur Pintat äntligen flyttat sig bort och inte längre skymde utsikten med sin ljusgrå kostym och sina livliga nervösa åtbörder, ritade Selams långa pipa åter en cirkel i luften kring den vita turbanen.

Allt detta tänkte nu inte madame Marcabrun på där hon denna söndagseftermiddag satt nere vid badstranden. Hon såg bara med dyster blick ut över havet och läppjade på sitt te som svalnade i vinden. Hennes eget förflutna oroliga liv sjönk aldrig riktigt till botten av hennes själ. Det pickade i nervtrådarna på henne ända ut i fingertopparna, som nu voro kalla. Det låg på lur i hennes hjärna bakom alla dessa års flyktiga tankar på vardagens bestyr och tröttsamma, ideligen upprepade händelser. Ibland knöt sig det förflutna dock samman till en hård boll av nerver, blod och flytande, klisteraktig hjärna och stötte

till hennes sinnen hårt och obarmhärtigt. Då anlitade hon som förr på sina resor morfinet och en mulen himmel blev plötsligt blå, en sol som dolt sig stack henne med sina strålar, det regn-grå havet fick ett skimmer som av en stor akva-marin, rosorna som vissnade i hennes trädgård och i hennes blods begynnande åderförkalkning började plötsligt glöda, och på den stora altanen spändes ett väldigt vitt segel, så att hon i detta hus ensam vaggade ut på en blå våg, lämnande kvar hyresgäster och tjänare att begrava varandra och sig själva på den förfallna arabiska kyrkogården

II.

Här vid badstranden mindes med ens madame Marcabrun varför hon rusat hemifrån.

Det var ett rop från en av de badande pojkarna som kom henne att rycka till. Han hade fallit omkull i vattnet och kravlade sig nu i land och när han föll förde vinden med sig ett ord:

— Maman.

Det var inte på henne, madame Clotilde, han skrek. Inte heller sågs någon annan kvinna i närheten. Han hade ropat "maman" som man ropar "Gud hjälpe mig". Men det där ropet gjorde att madame Marcabrun såg sig omkring och nervöst flyttade sig på stolen. Hon torkade sina läppar med en liten tunn spetsnäsduk och tittade med en orolig glimt på den. Var det blodfläckar? Å nej, det var bara läppsminket som blivit fuktigt och nu satt av sig på spetsarna.

Då slog hon upp väskan, fastän hon inte här hade någon att göra sig fin för, och medan hon såg sig i spegeln som var fastgjord på dess innersida lät hon läppstiftet glida över munnen. Under det att hon på överläppen förstärkte amorbågen som om hon velat göra den skarp och röd för att äntligen tillåta en av sina många forna beundrare att kyssa sig, stelnade hennes blick till och hon stirrade rätt in i sina ljusblå ögon i glaset. Ett namn undslapp henne. Det slapp ut under amorbågens röda streck som en pil som skjutits av:

— Maurice.

Och så åter en liten pil som studsade mot

glaset och icke fick det att spricka, men gjorde det immigt:

— Maurice.

Han, Maurice, hennes yngste son, hade anlänt kvällen förut med sin unga hustru, som hon, fastän han nu var gift med henne sedan ett år, nekat att lära känna. Och nu kommo de båda farande från Fez, där de voro bosatta, och Maurice hade medan han muntert presenterat Marthe, så hette den nya madame Marcabrun, förklarat att de tänkte slå sig ned hos "maman" under hösten. Marthe behövde ombyte av luft och Maurice, som lämnat sin anställning i Fez, tänkte se sig om efter något nytt i sin födelsestad.

— Det betyder alltså att du nu åter skall leva på mig, hade madame Marcabrun vasst svarat, och han hade bara skrattande tryckt sin hustrus arm och icke förnekat det.

Orsaken att madame Marcabrun inte velat lära känna sin sonhustru var att hon blivit förtörnad över att Maurice gift sig helt plötsligt och först när bröllopet var överståndet skickat sin mor en liten biljett om händelsen och samtidigt på sitt

lättsinniga sätt bett om ny förstärkning i kassan, därför att han nu "bildat familj". Det hade sårat hans mor så djupt, att hon föresatt sig att aldrig träffa honom mer och icke heller bjuda den unga frun till sig.

Vem var hon, denna Marthe? Utan att fråga sin son fick madame Marcabrun snart upplysningar från tjänstvilliga andar som så gärna vilja bära fram nyheter och ställa till förtret. Hon var av enkel familj, fick madame Marcabrun höra — å ja, det hade hon kunnat ana sig till — hennes far, från Montpellier, var nybyggare nedåt landet och hon själv en liten musiklärarinna i Fez. Musiklärarinna — det tyckte madame Marcabrun lät tråkigt. Hennes son var endast tjugufyra år och Marthe tycktes ha samma ålder. Ja, Maurice måste ha råkat illa ut. Så går det när man inte låter sin erfarna mor ordna ett gott parti på gammaldags franskt sätt. Och nu kom han utan vidare dragande med denna Marthe, och eftersom madame Marcabrun hade en liten våning under den stora altanen outhyrd hade han strax bestämt sig för att flytta in där. Om hyra hade inte ens varit tal.

— Det kan vara trevligt för dig att ha oss här, hade han yttrat och givit sin mor en av dessa flyktiga kyssar som kommo henne att rysa, därför att de påminde henne om Philippes.

Så hade också han flyktigt låtit sina varma läppar beröra hennes, medan hans tankar voro hos en annan kvinna. Maurice var så lik sin far, att madame Marcabrun för en sekund trodde att Philippe stigit upp ur sin grav och nu leende presenterade för henne en ung dam som kanske nyss blivit eller skulle bli hans älskarinna. Synen av Philippe från förr i världen försvann åter och madame Clotilde granskade Marthe med en av dessa svärmorsblickar som inte vilja se något gott hos den sonen utvalt till sin led-sagarinna. Men den förra lilla musiklärarinnan var en förtjusande uppenbarelse, det hade madame Marcabrun måst erkänna för sig själv.

Madame Marcabrun flyttade sig än en gång på stolen och drack ur sitt nu kalla te. Hon såg för sig den unga kvinnan som skyggt leende sträckt fram en liten bedjande hand. Men madame Marcabrun hade vänt sig om och smällt igen dörren efter sig.

Hon tålde inte åsynen av Marthe, som hade underbara svarta ögon och en gestalt så smärt och smidig som om hon tillbringat sin barndom med att rida barbacka på vilda hästar och simma i stormigt vatten. Icke heller i dag hade madame Marcabrun gått ned till paret. Hon hade helt enkelt flytt ut ur huset för att vara för sig själv.

Hon torkade åter med näsduken över sin mun, glömsk av att hon nyss målat den. Hon visste i djupet av sitt hjärta att Maurice, den yngste, med åren blivit henne outsägligt kär. För honom hyste hon en obesvarad, trånande känsla i släkt med den som tärt henne när hon varit Philippes unga fru. Nu när hon efter ett helt års mellanrum träffade Maurice och hörde hans röst, slog det henne att han mer och mer blivit faderns avbild.

Hade han ingenting av henne? Ingenting. Hur kan ens egen kropp skapa något så olikt en själv? Hur kan man

föda till världen en ny bekymmerslös och vacker Philippe för att på nytt, när han vuxit till man och valt sig en hustru, bli förälskad i honom? Och denne Philippe — nej, Maurice — är icke lam, kan bruka sina

armar och ben och har ett par glittrande ögon som ständigt spana efter frestande äventyr.

Han kommer inte att bli henne trogen länge, mumlade madame Clotilde.

Och det var som om hon hoppats att han skulle lämna Marthe och slå sina starka armar kring henne i stället.

Hon ryckte till. En känsla hon icke erfarit sedan tjugufem år steg som en flamma upp inom henne: svartsjuka. Hon hade glömt bort att en sådan känsla fanns — de sista åren då hon tyckt sig vara allt för Philippe hade fått henne att glömma de sting och brännskador svartsjukan ger. Hon rodnade, ja hon blev blodröd som den gången bredvid den kullvältade vagnen, då hon fått en plötslig förnimmelse av att hon äntligen hållit sin mans hjärta i sin hand, fast hon vetat att det kanske just då tillhörde den bedårande Ginette.

Känslan fick blodet att brinna inom henne, pulsarna dunkade så att det gjorde ont. Hon gjorde en rörelse med handen, alldeles omedvetet samma bedjande åtbörd varmed Marthe i går sträckt sina händer mot hennes. Men det visste

inte madame Marcabrun. Hon längtade efter Philippe — o nej, efter Maurice — han skulle fatta hennes hand och dra henne till sig. För honom borde hon vara den enda. Hon hade aldrig varit det för honom annat än den tiden han fick sin näring från hennes bröst och så ännu längre tillbaka när han bott inom henne, då liksom nu utan att betala hyra.

Hon skrattade till — ett upprört skratt som blåsten strax tog med sig. Varför kände hon sig ung? Skulle det bli vår? Och som om någon där inne i restaurangen vetat hennes känslor stämde plötsligt fiol och piano upp en sprittande dansmelodi. Hon vände sig om och skymtade ett par som med armarna om varandra skrattande dansade mellan borden. Och madame Marcabrun slog takten mot sitt glas.

Då tumlade något ut från skjulet. En vit klänning lyste mot sanden: en liten flicka på ett par tre år kom springande. De små armarna voro glättigt lyftade, och i detsamma lyste en försenad solstråle fram ur ett moln innan den sjönk tillbaka bakom berget. Mitt i solstrimman skuttade den lilla, föll andfådd omkull, men reste sig och

sprang vidare så gott hon kunde. Och nu märkte madame Marcabrun orsaken till hennes lekfulla klumpighet. De bara fötterna hade hon stuckit ned i ett par stora gröna badskor tillhörande en vuxen människa. Hon hade väl hittat dem kvarglömda i någon hytt. De voro som två gröna båtar som förde den lilla glada leende ungen mot havet. Nu blev sanden henne övermäktig, hon hasade framåt i de gröna skorna. Hennes förtjusta små skrin stego mot de grå molnen. Solstrimman gled bort och med den försvann plötsligt all dager och det blev mörkt.

Vart tog barnet vägen? Madame Marcabrun kände en oro, inte heller den hade hon erfarit sedan Maurice var liten, och hon skyndade sig över sanden. Hon fick tag i ett litet mjukt varmt bylte som fallit omkull och lyfte det upp mot sig. Med det i famnen gick hon in i restaurangen. Folket där stirrade på henne. Hon satte ned den lilla som strax sprang bort till sin mor innanför disken. Det var en fet judinna: senora Bendelac. Madame Marcabrun sade ingenting. Hon gick hastigt sin väg igen.

Men när hon åter var på hemväg genom

gatorna, där nu lyktorna lyste och människor trängdes om varandra framför kaféerna, tyckte hon sig på nytt förnimma värmen från barnets kropp. Hon tryckte sina händer mot bröstet där barnet nyss vilat och med

glänsande ögon gled hon genom denna ström av olika typer som vällde nedför gatan: välmående unga araber i röda fezer, seniga rödblonda berber borta från bergen, skinande negrer, gamla judegubbar i vida svarta kaftaner som de med knotiga långa fingrar drogo åt omkring sig, som om de innanför kaftanerna gömt små förmögenheter, moriska kvinnor vilkas drömmande rådjursblickar skyggt fastnade vid butiksfönstrens utbredda härligheter, livliga eller flegmatiska spanjorer, smärta engelska flickor i riddräkter, franska officerare, en blind tiggare som med de brustna ögonen riktade uppåt och handen framsträckt för att taga emot himlens eller människors manna likt en somnambul gick utmed husväggen.

Men madame Marcabrun lade inte märke till någon, hon lät synerna av alla dessa henne ovidkommande varelser glida igenom sig och fördunsta. Hon längtade hem till Maurice och und-

råde, med en lycklig oro, om kanske detta barn i sina alltför stora gröna badskor velat säga henne något, som hon borde kommit ihåg, men för länge sedan glömt.

III.

Varje morgon upprepades detsamma: sedan Selam med sin krökta rygg serverat madame Marcabrun en kopp café au lait och en färsk giffel steg hon upp och klädde sig nödtorftigt, och med en grå linnerock hängande löst omkring sig gick hon fram till fönstret och tittade ut på den fyrkantiga gården. Just vid denna timme steg då Marthe ut från sin port snett emot för att fara ned till staden och handla eller bara för att följa Maurice till omnibusen uppe vid landsvägen. De blickade båda upp till madame Marcabrun och hälsade. Marthe, i en klädsam blå dräkt och med parasoll i handen, log vänligt. Maurice, ännu med ögonen grumliga av nattens sömn och kärlekstimmar, grinade upp mot fönstret, och om han var på gott humör svängde han sin eleganta

hatt. Så gingo de arm i arm ut genom gårdsporten.

Madame Marcabrun kunde följa det unga paret med blicken medan de spatserade på den steniga stigen mellan kyrkogårdens gravsättningar. Hon visste inte att hennes ögon voro oroliga och längtande. Hon var medveten om att hon hälsat stelt och reserverat på dem och det tillfredsställde henne. Men nu, när det unga paret inte såg henne, nekade hon sig inte att dröja kvar vid fönstret ända till dess de försvunnit ur synhåll.

Monsieur Pintat som med kraft pumpade vatten nere på gården såg henne ibland och gjorde i hemlighet en grimas. Madame Marcabrun hade om morgnarna något skrämmande i sitt utseende. Ansiktet var askgrått, innan smink och puder kommit på, håret hängde i testar, ögonlocken voro röda av vaka och naglarna som ännu icke fått polityr sågo ut som döda vita fläckar då hon fattade med handen om fönsterkarmen. När hon från fönstret ropade sina order till Selam som tassade förbi eller till springpojkar, som i hastigheten kommo alltför nära

hennes rabatter, var hennes röst vresig, en gammal kvinnas vresiga och skrikiga organ som likt ett ostämt och skärande falskt instrument fyllde huset och gårdarna med sitt obehagliga ljud.

Men medan hon tycktes se allt som försiggick omkring henne, som om hon haft tusen små onda ögon, vilka dessa morgnar upptäckte fel överallt, följde ändå denna hennes längtande blick i hemlighet paret som vandrade bort. Hur tätt gingo icke dessa två intill varandra! Hur varsamt fattade inte den ståtlige, smärte Maurice Marthes hand om hon var nära att snubbla! Hur smidiga och spänstiga voro icke deras kroppar!

Å, madame Marcabrun önskade att hon varit Marthe som nu vandrade i solskenet med den älskade vid sin sida. Hennes hand grep hårdare tag i fönsterkarmen och blicken hängde trånande vid Maurice. Han hade samma sätt att föra sig på som sin far. När han svängde hatten nyss var det med samma överdådiga åtbörd som Philippes — som om han haft rikedomar att skänka bort och ej aktade det bittersta på om de försvunno ur hans famn.

Det hade visat sig omöjligt för madame Marcabrun att i längden bibehålla sin hållning mot Marthe. I början hade hon försökt att undvika henne, men det hade varit detsamma som att falla i onåd hos Maurice och därför kunde hon det inte. I det längsta höll hon dock borta ifrån sig den unga kvinnans förtrolighet. Hon ville icke bli förtrolig med henne. Hon ville vinna Maurice för sig, icke hans hustru som alla i huset, särskilt männen, blivit intagna av.

Sågs icke monsieur Pintat ideligen göra sig ärende in i det unga parets våning? Han var en praktisk karl, och han erbjöd Marthe sina tjänster, trots att hans egen hustru strax fick en liten vass min. Hans gamle far var lika ivrig, ögonen blänkte av fröjd som om dagarnas tråkighet plötsligt avbrutits av Marthes skratt och vackra figur. Till och med Selam böjde vördnadsfullt och leende sitt turbanklädda huvud där han satt med sin kiffpipa om aftnarna när Marthe gick förbi. De franska barnen voro överförtjusta, Marthe tröttnade aldrig på att leka med dem. Monsieur Cavasse, madame Marcabruns far, som eljes sällan infann sig på besök, eftersom han av-

skydde den svåra vägen över arabkyrkogården, kom nu ofta stapplande på tunna ben och slog sig ned i Marthes rum där hon tillredde te åt honom och bjöd på kakor.

— Hon är en skatt — en guldgruva, suckade han belåtet, fastän han, så mån om pengar, väl visste«4it-hon icke fört något med sig i boet.

På denna tid åldrades madame Marcabrun. Någon gång när hon satt bredvid Marthe på divanen uppe i sin egen virriga salong kunde hon se upp och möta en bild i den stora spegeln med förgylld ram mittemot: bilden av en ung kvinna med kärlekens och glädjens liv i sina lemmar och bredvid henne en trött äldre dam vars ögon tycktes ha försvunnit in i sina grå hålor. Hon såg då också i glaset en skymt av Maurices profil med den svarta hårlock som brukade falla ned över den breda pannan när han ivrigt böjde sig fram och talade. Då hade hon velat flytta om personerna i spegelbilden som man flyttar om i ett puzzle. Hon själv borde haft detta unga ansikte som var Marthes och hon borde blivit placerad närmast Maurices vackra profil. Ångestfull sökte hon framkalla en blick av kärlek i hans

ögon, då de mötte hennes, men det lyckades henne icke. Han var ännu stött på henne, emedan hon ej förut velat se Marthe och över det mottagande hon givit dem. Men nu stannade han i huset, därför att det passade honom.

Huset passade honom, han behövde inte betala och han var på jakt efter "en situation" i Tanger, och Tanger, där han vuxit upp, passade honom mer än allt annat. Här hade han sina forna vänner, sin barndoms lekkamrater, och så inträffade det snart att han dröjde borta från Marthe hela dagen. Han kom hem fylld av berättelser om sina planer och om sina utsikter att inom kort tjäna stora pengar. Men alltjämt blev ändå ingenting bestämt med hans framtid.

Madame Marcabrun började snart med hemlig spänning titta på klockan, när Maurice fördröjde sig i staden. Inte borde väl sökandet efter denna "situation" behöva ta dagligen så många sena timmar i anspråk. Hennes far hade för resten genast erbjudit honom en plats hos sig, men Maurice hade varit ovillig.

— Jag har nog av familjetrassel, hade han muttrat.

Nej, han ville ha något självständigt och det var ju svårt, så ung som han var. Kanske väntade han endast på att den gamle skulle falla ifrån, då blev det ju pengar att ärva.

Madame Marcabrun hade ingen riktig ro hemma de dagar Maurice var så där försenad. Hon gick fram och åter i rummen. Ibland sprang hon nedför trappan och över gården till Marthe för att fråga, om ej Maurice hörts av.

— Det var något jag skulle fråga honom om, ljög hon.

Men Marthe som sysslade i sitt hushåll eller sydde skakade leende på huvudet.

— Han kommer nog snart, han lovade att vara hemma till middagen, var hennes oföränderliga svar.

Då forskade madame Marcabrun i hennes ansikte med hopp om att finna en ängslan där. Men var Marthe bekymrad skulle hon säkert minst av allt velat visa det för sin svärmor.

Så fortsatte madame Marcabrun sin oroliga vandring genom huset och ända ut på bakgården eller upp på altanen, alltid med spejande blickar

bortåt kyrkogården för att se om Maurice ej skulle komma hemvandrande.

Varför stack henne denna oro? Vad längtade hon efter och ängslades för? Det var ju inte hon som var hustrun och svartsjukt behövde vaka över den vackre Maurices vägar. Å, det var den gamla oron från förr, vilken oemotståndligt likt en flod runnit tillbaka i en fåra som redan torkat ut. Den gjorde hennes minnen åter blanka, liksom en flods vatten, när det rinner till, får bottnens stenar att blänka och kommer mossan att åter grönska vid dess stränder. Hon var åter den unga hustrun som blivit lämnad ensam hemma, medan mannen redan sökte sig förströelser utomhus. Det var en vanvettig tanke. Hon var ju åldrad. Philippe vilade i sin grav sedan många år. Men det hjälpte inte — hennes hjärtas nya älskade var Maurice, och Maurice dröjde allt längre borta.

Slutligen en dag klädde sig madame Marcabrun fin och vandrade ned till staden med fast avsikt att ta reda på vad Maurice hade för sig. Om hon så skulle gå in i vartenda hus måste

hon finna honom och snoka rätt på hans hemligheter.

Hennes vandring blev inte lång. Redan på en av de nya bulevarderna blev hon stående på trottoaren vid åsynen av en ung herre och en ung dam som stolt kommo ridande till häst. Maurice såg henne inte. Med hästen i skritt red han långsamt förbi henne. Hans ansikte med lysande ögon var vänt mot den unga flicka som red vid hans sida i en av dessa stramt åtsittande riddräkter och med höga blankskinnsstövlar, som kommo henne att likna en förtjusande gosse. Madame Marcabrun kände igen henne — det var engelska konsulns yngsta dotter, berömd för sin kvickhet och skönhet. De två där uppe på hästryggarna voro helt upptagna av varandra och tycktes ej ha tid att se ned på gatan. I stället såg det ut som om de funnit något i varandras ögon, som de voro så fördjupade att utläsa att det gjorde dem alldeles okänsliga för omgivningen.

Madame Marcabrun stod kvar med handen så hårt knuten om sin väska att knogarna vitnade. Hon var också vit i ansiktet då hon fortsatte en bit och slutligen sjönk ned på en stol utanför

ett kafé och med hjälplös min, som om hon inte haft pengar att betala med, beställde en kopp kaffe. Här blev hon sittande stirrande ned i bordets marmorskiva.

En smärta som man upplever för tredje, fjärde, ja femte gången upphör icke att göra lika ont som den gjorde första gången. Såret som genom omilda stötar rivs upp på nytt och på nytt blir outhärdligt inflammerat, rött och djupt. Bacillerna tränga in i det — snart sprids varet omkring. Madame Marcabruns sår blödde och hettade. Hon fick än en gång feber av det. Nu gällde det inte Philippe längre, men med outsäglig förvåning förstod hon att lidandet var detsamma. Hon ägnade ej Marthe en tanke. Maurice var otrogen — det var mot henne, Clotilde, han var trolös. Först denna Marthe — nu den engelska flickan, snart en annan, snart en tredje! Varje gång skulle det kännas som om han flydde ur Clotildes armar.

Tårarna droppade plötsligt ur hennes ögon. Då betalade hon hastigt och gick utan att ha rört kaffet. Hon vandrade hemåt med flyktande steg. Och först när hon kom till arabkyrkogården

och på långt håll såg sitt vita hus och havet där bakom undrade hon om hon skulle säga något till Marthe. Ja, hon

måste dela med sig av denna smärta — hon måste lassa av den i en ung kvinnas knä. Porten smällde igen efter henne och hon stod på tröskeln till Marthes rum.

Marthe, intet ont anande, såg upp där hon satt vid fönstret med sitt handarbete. Madame Marca-bruns ord störtade ur munnen på henne, innan hon hunnit tänka sig för.

— Maurice är otrogen, skrek hon och stödde sig mot väggen. Maurice är otrogen, skrek hon igen och gick fram över golvet som tycktes gunga under henne.

Hon sade inte att han var otrogen mot Marthe. Hon måste bara skrika ut denna gamla, gamla sorg som tärt henne själv. Alla skymfer som drabbat henne under hennes första tid med Philippe samlade sig åter till en hård boll som hon nu ville slunga ifrån sig och träffa någon annan med. Ja, nu ville hon döda skimret i Marthes ögon med ett slag.

Marthe sade ingenting. Madame Clotilde be-

rättade flödande och överdrivet färgat om sitt möte på gatan.

—- Han är otrogen.

Hennes röst blev en hes viskning och så tystnade den.

Men hon fick plötsligt en känsla av att ha vänt sig till fel person. Marthe svimmade inte, visade inte något annat tecken till sinnesrörelse än att hon böjde sig djupare över sömnaden i sitt knä och så måtte hon tagit i för hårt — nålen hon sydde med sprang av med ett litet klingande ljud.

Motvilligt sade Marthe:

— Han måste väl ha sina nöjen. Jag är ju lika gammal som han — och då är en kvinna alltid äldre. Jag hade alltid förutsett — ja, jag lovade honom att han skulle få ha sin frihet.

Madame Clotilde fick en hatfull blick i ögonen.

— Jaså, det är det moderna äktenskapet, sade hon. Du är vacker och ännu ung, då har väl du också din frihet?

På det svarade inte Marthe. Men när hon nu fortsatte att sitta där stum, alltjämt böjd fastän hon inte längre kunde arbeta med den avbrutna

nålen och någon ny sökte hon inte upp, förstod madame Marcabrun att hennes historia ändå träffat. Mot hennes förväntan gladde det henne inte. Hon hade velat få en annan att lida — men lidandet gick inte ifrån henne själv. Bilden av Maurice med de lysande ögonen, på nytt förälskad, arbetade sig längre och längre in i hennes medvetande.

— Jag förstår mig inte på den nya generationen, sade hon trött. Du skulle göra som jag en gång gjorde, då jag het av svartsjuka var ute och körde för min man. Jag lät vagnen stjälpa...

Och i detsamma orden utan hennes vilja gledo över hennes läppar gjorde hon en liten förskräckt handrörelse, som för att hejda dem att flyta vidare... Men det var redan för sent. Innan hon riktigt förstått sitt yttrandes innebörd såg hon Marthe dra åt sig kjolarna som om hon varit rädd att nu komma henne nära.

Madame Clotilde satt där med gapande mun, plötsligt begripande, med ens klarvaken.

"Jag lät vagnen stjälpa." Ja, så hade det gått till. Det var ju hon själv som dödat Philippe. Under alla dessa år hade hon inte velat begripa

det. Nu hade hon äntligen, inför en ny otrohet, förrått sig för sig själv — och för en annan. Hade hon inte tänkt

innan vagnen stjälpte: "Det vore bättre att han dog"? Och hon lät vagnen stjälpa — med vilje.

Madame Marcabrun trevade sig utan att säga något mer ut ur rummet. Det skymde för hennes ögon. Det var förvånande att hon hittade över gården. En palms blad strök med kalla, okänsliga fingrar över hennes panna. Så var hon uppe hos sig.

IV.

Hon blev sittande i sin salong, där skuggorna från ett ljus, som hon tänt utan att minnas när, förgrymmade lekte uppåt väggarna. Ja, alla dessa möbler, alla dessa med minnen förknippade ting blevo denna afton till skuggor, grå och smygande skuggor, som allteftersom ljuset flämtade djupare ned i staken slöto sig i en strypande trång ring omkring den ensamma kvinnan i stolen.

Hon hörde Maurices steg där nere. Strax därpå hans klingande skratt och hans ömma

övertalande röst. Nu strök han säkert bort vecken från Marthes panna, nu ljög han som Philippe gjort, nu log han åt sin hustrus dumma föreställningar. Oskyldig till allt! Snart skulle (le sjunka i varandras armar och Marthe skulle tro att hans mor farit med osanning. Hon skulle tro det, utom innerst i sitt hjärta där kvinnan alltid har en hemlig plats dit ingen ljugande älskad man kan tränga.

Madame Marcabrun famlade bland skuggorna efter morfinsprutan. Den tycktes flyga i hennes famn — en del av rummet, av möblerna som ville strypa henne.

Hon lät spetsen på nytt och på nytt tränga in i sig. Så satt hon åter stilla. Var fanns hon nu? Hon låg vid dikeskanten och höll triumferande Philippes hjärta i sin hand. Så hade hon äntligen vunnit honom -— så hade hon själv trollat honom i sin famn med en töm, som drog vänsterhästen upp mot den kullriga stenen.

Vad mera? En kvinna som hon måste äga helt — icke dela med Ginette och med Marthe. Med Marthe?

Nu spändes det väldiga vita seglet på altanen och madame Marcabrun drev ut på ett hav, vars vågor aldrig skulle föra henne tillbaka till stranden.

Min lilla syster.

Jag har en liten syster ... Hon är mycket liten, mycket ljus, mycket spröd. Hon går med försiktiga steg, och hennes fötter lämna inga märken efter sig. Det där att hennes fotsteg icke lämna spår efter sig borde väl om något överbevisa mig om att min lilla syster icke är av denna världen, icke ens av den andra, utan blivit till i min fantasi. Men jag har svårt att låta mig överbevisas därom, och ändå vet jag att hon framskapades i min hjärna en kväll då jag var åtta år och låg i en liten vit säng, sömnigt sugande på min tumme.

Plötsligt satt hon där på sängkanten. Jag blev inte förvånad. Jag hade önskat henne och min önskan blev uppfylld. Det var mycket enkelt. Dockorna lågo i dockvrån, och de som voro blunddockor sovo, men de andra stirrade dumt i taket. De voro inte riktiga. Jag kunde leka med dem, när det behagade mig, men jag kunde också

slänga undan dem, då jag tröttnade på att känna deras sågspånskroppar mellan fingrarna. Utan att fullt förstå det föraktade jag dem.

Men denna varelse, som satt på min sängkant var av en annan materia — inte av kött och blod som jag, inte av sågspån heller. Men hon fanns och hon gav mig glädje, det var nog. Jag fordrade inga förklaringar då, och varför skulle jag fordra några nu så många år senare?

Det var en mycket förståndig liten en: hon talade inte. Hon lät mig tala, och alltjämt låter hon mig tala. Hon nickar bara, ruskar litet på huvudet ibland, småler ibland, och när något allvarligt hänt mig bli hennes ögon mörka av ångest. Det är goda vänskapsbevis eller hur?

Då, den där första kvällen, var jag så säker på att också andra skulle se henne, att jag somnade in med det beslutet att jag skulle ta henne med till skolan dagen därpå och visa henne för lärarinnan och kamraterna. Precis som man förevisar en apa eller en dvärg. Det var grymhet, men jag förstod det inte. Jag skulle klä henne i en liten svart ylleklänning och borsta hennes ljusa hår slätt och ge henne de allra minsta blanka

skor pa fötterna och så föra in henne i klassrummet. Vilket jubel skulle det inte bli, då denna varelse, som icke nådde mig till knäna, trädde fram vid min hand!

Men min lilla syster följde inte med till skolan. Och jag blev inte ens förvånad sedan, då jag fann att ingen annan än jag såg henne. Kanske visste jag innerst att hon blivit till bara för min skull och att hon därför inte brydde sig om att visa sig för de andra.

Också jag bryr mig så litet om vad andra tala om: änglar och djävlar och väsen och diskussioner som fylla tomrummet omkring dem och inom dem. Jag har min lilla syster. Enfaldigt? Å nej! Hon är min och kommer att försvinna, när jag försvinner. Utan mig är hon ingenting, och utan henne skulle jag inte kunna leva.

257Overkliga blommor.

En skål med gullvivor. De stå på min vita bokhylla, och där jag nu sitter vid skrivbordet kan jag se skålen med gullvivorna i min spegel. Två skålar fyllda med gullvivor alltså. Denna anblick ger mig ingen sensation som kan leda till filosofiska betraktelser. Så skönt! Jag tänker bara helt flyktigt att våren och försommaren äro bra försenade i år eftersom man ännu strax före midsommar kan få köpa gullvivor på torgen. För övrigt äro de vackra att se på — de båda skålarna med gullvivor. Vackrast likväl den som återspeglar sig i glaset. Den är på något sätt overklig, därför att jag vet att jag omöjligt kan sträcka ut handen och ta den. Det är således det onåbara och omöjliga som lockar mig mest. Den andra skålen kan jag i vilket ögonblick som helst kasta i golvet eller kanske, lämpligare, flytta bort i ett annat rum. I mina tankar mister den därigenom något av sitt värde. Gullvivorna kostade

ju heller inte så mycket att köpa och skålen fick jag i lysningspresent av en vän, som inte längre är någon vän. Skålen med gullvivor på min vita bokhylla sjunker ytterligare i värde! Om jag resonerar längre så blir det enda som ger mig en känsla av glädje och sol skålen med gullvivorna i spegeln.

Det är en molnig dag och därför lysa de där overkliga blommorna desto mer gyllene. Jag önskar jag vore målare och kunde måla av dem på ett ark papper. Men jag kan varken teckna eller måla, vilket är mycket tråkigt att inte kunna. I stället har jag förutvarande artistvänners tavlor på mina väggar, och jag tycker ännu om att ha dem där. De komma mig också att minnas en del lustiga historier, som ej egentligen ha med tavlorna att göra utan med dem som målat dem. Men jag har inte lust nu att berätta eller tänka tillbaka på anekdoter. Det är alldeles tyst i våningen, och börjar jag tänka på anekdoter komma därigenom en hel massa objudna gäster in genom dörrarna och jag känner redan lukten från deras cigarretter sticka mig i näsan. Nej, bevare mig väl!

Det skall visst vara sommar nu. Jag såg det i går på Johannes' kyrkogård. Syrenerna ha slagit ut och lindarna dofta. Och över gångarna och gräsmattorna falla lövverkens tunga skuggor. Jag tycker bara Johannes' kyrka skulle vara en grå katolsk kyrka från medeltiden och inte sticka upp röd som en galande tupp. Men det är ju bra oförnöjsamt av mig att tycka så när de snälla hyggliga protestanterna i vårt land ha låtit bygga en så fin och dyrbar kyrka på en av de vackraste platserna i Stockholm. Katolikerna bygga vackrare kyrkor. För övrigt är detta dumt och oförsynt sagt av mig. Jag har ju absolut ingenting att göra med Johannes' kyrka, utom att jag fortfarande besynnerligt nog är inskriven i dess församling och tycker om att gå på kyrkogården. Men jag ser en annan kyrka i min fantasis spegel — en overklig kyrka.

Ja, jag tycker om att gå på den där kyrkogården. Där är ej så mycket folk nu, sedan skolorna slutat och många farit ut på landet med sina barn — och ännu färre människor komma att gå där längre fram i sommar, då badsäsongen börjat. Den tanken gläder mig. Vill jag då inte

ha med människor att skaffa? Nej, det vill jag inte. Jag tycker om att ha dem i gravar, i böcker och spelande framför mig på en scen, men alldeles inte mitt framför mig skakande hand med mig, medan deras tungor tala ord som äro främmande både för deras egna hjärtan och mitt. Men är det då så lätt att bli fri från människorna — människorna som behärska jorden och haven ? Mycket lätt! Det behövs inte att man begår något brott för att människorna skola lämna en ensam. O nej! Det behövs bara att man själv längtar efter ensamhet, längtar så där intensivt som när man längtar efter en vän. Precis på samma sätt, fastän det kan låta paradoxalt. Ensamheten är en vän, och jag har längtat mig till den. Se där en bekännelse. Jag längtar efter overkliga människor.

Det var ingen bekännelse. En bekännelse skall vara sanning och ingenting annat än sanning. Har jag då inte längtat efter ensamheten? Jag skrev det ju bara för ett par dagar sedan. Det står här alldeles ovanför ... Nu vet jag att det där skrev

jag bara för att det lät så bra. Jag har lust att bedra mig själv ibland. Jag längtade inte efter ensamheten. Den tvangs på mig som en alltför trång klädnad som jag nu försöker att trivas i. Det är därför jag går på Johannes' kyrkogård. Människorna där i gravarna äro alldeles tysta, de ha varit döda i så många år. De ha ingenting att säga mig. Och nu vill jag att de skola tala, att de skola berätta om alla de ensamma, vilka liksom jag ha strövat omkring där uppe. Jag vet att de måste ha funnits. Marken riktigt bränner av deras såriga och trötta fötter. Nej, jag vill inte tänka på dem. Jag behövde ju bara ta några steg, och jag är vid en bilstation och kan fara till en sommarrevy eller något annat gyckel. Men jag gör det inte. Och ändå tycker jag om att vara åskådare, bara åskådare och icke medspelande.

Det där skrev jag för ett par dagar sedan. Puh! Nej, jag vill vara medspelare. Jag har visst varit det många gånger och så plötsligt dragit mig undan, förstörande därigenom utan vett och

vilja de andras spel. Jag ber så mycket om ursäkt. Det var aldrig min mening. Nu vill jag vara medspelande! Jag kastar mig upp i bilen. Chauffören ser frågande på mig. De tusen nöjenas tempel blixtra för mina ögon. Så nämner jag namnet på en gata och ett husnummer.

När jag betalat bilen går jag långsamt uppför trapporna och sätter nyckeln i min egen dörr. Det var ingenting annat jag ville. Hem till det lilla rummet, där sommarskymningen är vit och poetisk och ett spegelglas återger på ett hemlighetsfullt sätt tingen i rummet. Den är så enkel, den ensammas psyke. De onåbara tingen i spegeln ge henne en starkare glädjekänsla än något annat, som hon plötsligt och onödigt kan längta efter. Nej, jag blev kanske inte ensam av fri vilja. Men nu börjar jag tycka om ensamheten som en vän.

jag vill ligga i en båt och båten skall vagga fram under grönt lövverk, varigenom jag kan fånga glimtar av sol och klarblå himmel. Hur skall man nå den där underbara friden och stillheten i sin själ, som väl varje människa längtar efter? Varför kan jag inte lösgöra mig från det vardagliga livets strand och obekymrad och glömsk av de tusen tröttsamma detaljer, som likt ihärdiga myror krypa upp omkring mig, gunga ut på det klara, skimrande vatten, som bär rätt in i evigheten?

Människorna ha sett att sådant ej lyckats. Det är väl därför var och en efter sitt mått av fantasi skapat sig en himmel där själen skall fröjda sig efter döden. Ty när kroppen är död, tänker man. först då kan ens verkliga jag fly till det åtrådda landet, som skymtar i drömmen.

Det är alltså kroppen som är hindret. Denna idiotiska tingest, som man under en lång räcka

av ar matar, kläder, stoppar in i bostäder och för övrigt gör allt för att den skall trivas! Tänk bara vad den kostat pengar. Och så när döden kommer visar det sig att den bara var hindret, det stora hindret —- och att själen glad som en lätt fågel svingar sig ifrån den! Är det så, eller är det icke så? Det vet jag inte. Det vet ingen.

265Skärgårdsö.

I.

När jag steg ut på den breda soliga verandan i dag på morgonen, ryggade jag tillbaka och stod sedan stilla i stum häpnad. Tjugu, trettio, ja kanske fyrtio fiskmåsar hade slagit sig ned på det redan dukade frukostbordet. De trängdes och halkade och sögo sig fast vid bordduken med klorna. De voro bländande med sina feta kritvita bröst, men över vingarna voro svarta band.

När de med sina skarpa ögon, som ha en litet högmodig blick, fingo syn på mig, lyfte de med ett blankt rassel av vingslag och flögo under gälla skrin sin väg. Frukostbordet var härjat och brödet som de inte hunnit äta upp kringstrött över duken, men hela dagen var jag glad därför att jag tyckte jag sett något vackert och ganska storslaget.

De äro ju också oändligt vackra dessa måsar: den glidande flykten, det snabba nedslaget då de nappa åt sig en fisk som vågat kippa efter andan ovanför vattenbrynet, de eggande skriken när de ropa efter varandra, silverblänket i solskenet från deras fjäderskrud... De tyckas ha hela den blå rymden och det gungande havet för sig.

Kanske igelkotten avundas dem deras flygkonst. Om aftnarna när det börjar skymma och lätta grå dimmor stiga upp ur havet kommer han springande i full fart över det brunbrända gräset. En igelkott som springer är en skrattretande syn. Djuret med de höga piggarna har mistat sin värdighet. Sätter jag då fram ett fat grädde åt honom, står han mol stilla med det spetsiga huvudet framskjutet. Jag böjer mig vänligt över honom och möter en vass pepparbrun blick. Han besväras av mitt sällskap och vill inte dricka grädden, så länge jag är kvar.

Både måsarna och igelkotten ha ett sätt att högfärdigt se på mig som gör mig helt förlägen. Är det kanske de som äga tomten och sommarvillan och jag bara en stackars inkräktare som inte har där att göra? Skapade inte Herren Gud

först fåglarna och de andra djuren och sedan det kräk som heter människa? Fåglarna och tyrfotingarna ha äldre rätt till jorden än vi.

En brun lurvig hund kommer ibland fram till grinden och gnäller. Han hör visst till någon av fiskarstugorna, men han har gjort visit hos mig. Eftersom han tyckte min mat var vällagad behagar det honom att komma tillbaka.

Första gången nosade han omkring överallt i villan. Han luktade på stolarna, prövade soffans mjukhet och höjde då och då nosen i luften och vädrade omkring sig som ville han undersöka ställets atmosfär. Kanske gjorde jag ungefär på samma sätt i våras, när jag var här för att se på huset. Sedan företog han sig något som jag ej vågade med min värdinna: han lade sitt huvud i mitt knä och såg vänligt och forskande på mig. Jag uthärdade hans blick. I en hunds blick ligger ingenting av igelkottens och måsens högfärd. För hunden är människan en Gud.

Vore det inte förtjusande för oss människor att som hunden också ha våra gudar inom räckhåll? Tänk om man hade en Gud som sutte och virkade på en jumper där borta i stolen. Man

behövde bara gå fram till Guden och vackert tigga den med ögonen om något man vill ha och man får det, om

Guden är givmilt stämd.

Den här hunden som inte är min har gjort sig hemmastadd här och jag är tacksam för hans vänskap. Det inträffar att han ibland inte låtsas se mig när jag möter honom inne i fiskarbyn. Då är han tillsammans med sin herre och jag är finkänslig nog att titta åt annat håll. Vår bekantskap är vår gemensamma hemlighet.

Ofta stiger jag upp mycket tidigt om morgnarna innan någon annan vaknat. Då händer det att jag får se en rad ejdrar flyta på vattnet: pappa, mamma och ungar. De äro så skygga dessa fåglar att jag håller andan för att inte skrämma dem fastän de äro långt borta. Höra de ett oroande ljud flyga de. De flyga tätt tätt över vattenytan, nästan snuddande vid vågorna med vingspetsarna och med fötterna tungt hängande nedåt.

Deras röster darra i luften. Det är som om en av dessa krusiga strimmor man ibland ser korsa havet plötsligt lyft sig över vattnet och nu rusar i väg mot någon avlägsen kobbe.

Vad luften är mild dessa morgnar! Från havet kommer en bris som får vattnet att blixtra. Dimman där borta suddar ut horisontens linje. Då har världen inga gränser och jag känner mig så fri och lätt och lycklig.

Hur blev jag människa fångad innanför denna mur av kött och senor och hud? För alla dessa ögon som från luften och havet och ur skogens djup titta fram på en, måste man ju te sig löjlig och klumpig där man tungt forslar sig fram över marken. Man är varken fåglarnas eller igelkottens härskare och de måste förvåna sig över och förakta denna glosögda skepnad som släpar benen efter sig och kastar orimliga skuggor.

Se på fåglarnas skuggor: ett spel av flyktande vingar som tyckas luckra upp själva sanden. Och observera din egen skugga som slår sin påle i jorden och spikar kors på murarna.

Mittpå tomten står ett enda träd — en låg-vuxen tall som liknar en pinie. Den kommer mig här på denna svenska skärgårdsö som är blå och gul, gul av solbränd sand och blå av havet, att tänka på sydligare länder.

Jag känner doften från en höst i Gardone. Om kvällarna doftade det som om all jordens vällukter samlats på ett ställe. Jag gick under blommande träd som jag knappast kände namnet på och drog efter andan. Sjöns små vågor slogo mot stranden och utmed den höjde sig palmerna som om de velat fläka upp himlen med spetsiga blad. Och framemot det svarta tolvslaget hämtade en bil med furstekrona oss upp till honom som kallade sig den seende enögde, Gabriele d'An-nunzio på hans berg.

Jag känner Tangers natt svepa omkring mig. Jag irrade omkring i staden i mörkret och kunde inte hitta hem till mitt hus som låg på andra sidan den arabiska kyrkogården. Jag trampade och trampade i en cirkel, sprang utefter murar över vilka kvistar tyngda av blom välldde, snubblade över stenar som jag inte visste om de ej voro gravstenar. Det föll ett oavbrutet regn och så med ens fann jag att det upphört. Det berodde på att jag gick under ett stort svart paraply, och när jag vände på huvudet mötte jag i skenet från en lykta en arabs gula och drömmande blick under en vit turban. Vi talade inte

med varandra. Jag sökte rätta mina steg efter hans tassande och mjuka glidande. Europa och Afrika ha svårt att gå ihop. Och jag smög mig åter ut från kretsen av vår vän Muley Abd el Azis' sekreterares paraply.

Runtomkring tomten är en låg mur av grå runda stenar uppförd. Den beundras mycket av alla som gå förbi. Mannen som byggt muren heter Algot Arngren och bor inte långtifrån mig. Han brukar ha en vit sommarmössa i toppig form på huvudet och under mössan blickar ett illmarigt fårat ansikte fram. Till yrket är han båtbyggare, men han har visat mig tavlor som han målat där vita segelfartyg gunga hän över vilda vågor. Hur många drömmar har han väl lagt in i den här muren, medan han fogat sten till sten?

Muren är nästan av manshöjd så att man ser bara huvudet och axlarna av dem som gå förbi. När jag om eftermiddagarna sitter utanför byggnaden komma sommargästerna strövande med baddräkter och badkappor på

väg till stranden. Innan de hunnit till muren ser jag dem fastän på långt avstånd helt och hållet, sedan

klipper muren plötsligt av deras kroppar och deras huvuden tyckas sväva i luften. Små barn äter muren upp. De försvinna alldeles.

Jag har sett så många huvuden i sommar. Vackra flickhuvuden, unga gossars huvuden, gamla damers och mognade mäns. Alla ha de för några minuter svävat över min mur, vänt sina ansikten grimaserande i det starka solskenet emot mig och sedan försvunnit.

På ångbåtsbryggan har jag mött huvudena och deras kroppar. Ett sådant komiskt puzzlespel som bjudit på många överraskningar! Det där ljuvt smala flickhuvudet som morgon och afton glidit utmed min mur har en klumpig och grotesk kropp fästad vid sig. Vilken skada! Och gum-huvudet med Hen grå hårknuten sitter på en smärt figur.

Båtbryggan är om aftnarna allas mål. Då kommer den vita ångaren från Stockholm med post och gäster. Där blir ett fasligt demonstrerande av familjelivets och äktenskapets heligaste känslor när båten lägger till. Den äkta mannen kysser sin fru mittpå munnen. Pappan kysser sina små barn en efter en. Systrar och bröder pussa

varandra på kinderna. Man skulle kunna tro att svenskarna äro ett mycket älskvärt folk.

Över alla dessa kyssande lyser den populäre sjökaptenens ansikte där han står på kommandobryggan och mysande tittar ned på hela sällskapet. Det är ju från hans båt de äkta männen och fäderna komma. De ha stora paket under armarna och deras kappsäckar fylla däcket. Sedan hörs långt inpå kvällen prat och skratt från stugorna och villorna.

Men natten, skärgårdsnatten, fylld av fukt och dimmor sänker sig snart över oss. En månstråle darrar i vattnet och för sitt silver in mot stranden. Havet slutar aldrig att sjunga. Jag hör det in i mina drömmar och vaknar då den första morgonbrisen drar mot land.

II.

Det har hänt något. En gammal fru, en av öns äldsta och förmögnaste, hon och hennes söner ägde nästan hela ön, har dött.

Hon hade länge legat och liksom tynat bort. Dagarna innan hon dog såg jag hur folk inte

kunde gå förbi en grind utan att stanna och prata. De stodo där lutade över grinden och talade om den döende: hur långt det gått med sjukdomen och att det nu led mot slutet. Åldriga fiskare och lotsar vilkas ögon alltid ha en fjärrskådande blick tycktes dessa dagar se ännu längre bort. Små pigga gummor blevo allt piggare allteftersom slutet nalkades för den döende gamla. Deras tunna läppar sögo och tuggade dödens hemlighet.

Så en dag sänktes flaggorna i byn på halv stång. Den gamla frun hade utandats sin sista suck. Havet drog långa dyningar den dagen som om dödens hand farit över vattnet.

Alldeles bakom min tomt här ligger den lilla kyrkogården. Eftersom ön består av idel sand är också kyrkogården fylld av den gula sanden. Man sjunker ned till fotknölarna i den. Jorden vill draga en ned och man strävar att komma upp igen. Ständigt blåser sanden fram över gravarna där lotsar och tullmän och deras hustrur och barn ligga.

Men folket här älskar sina gravar. Varje lördag går en aldrig sinande ström av små krokiga

gummor och unga flickor förbi mina fönster till kyrkogården. De ha krattor och vattenkannor med sig. De vattna och kratta i de dödas trädgård. Purpurblommor slå ut under deras händer och späda rosenbuskar blomma. Somliga gravar ha ett enkelt vitt kors eller en sten över sig. Andra äro kringbyggda med grå bräder som se ut som om de tagits ur någon strandad båts botten. Då liknar graven en avlång kista. Det är kanske för att sanden inte skall yra in så mycket som man bygger omkring så där. Och sanden krattas av flitiga händer i de finaste mönster. Ett litet vitt gravkor reser sig i ett hörn och dess svarta kors ser så allvarsamt ut.

Jag står innanför staketet som löper på baksidan av huset, muren har icke räckt till där, och ser sorgetåget komma från det nyuppförda kapellet som ligger uppe på en kulle. Det finns inga hästar här på ön. Tidigt i dag på morgonen såg jag en häst fraktas över i motorbåt från en närbelägen ö. Nu är han spänd framför en flakvagn, en vanlig arbetsvagn, varöver en blågul flagga har svepts, och uppe på vagnen ståten solid ekkista täckt med blommor.

Det är en vacker dag. Solen skiner över den gula sanden och de låga spridda tallarna. Så långsamt det går! Hästens hovar sjunka ned i sanden, vagnens hjul också. Efter vagnen kommer ett långt tåg av svartklädda människor. Männens höga hattar blänka. Klockan klämtar med gäll röst. Den har samma röst som måsarna som kretsa uppe i rymden.

Det är vackert med detta ringlande tåg över sanden. Det ger ett besynnerligt och sagolikt intryck. När tåget kommer närmare ser jag att alla människor bära kransar i händerna. Långsamt skrida de framåt med kransarna lyftade framför sig och sorgslöjor blåsande ut för vinden.

Fyra svarta män lyfta ned kistan när vagnen hunnit till kyrkogårdens grind av trä. Blomkalkar falla av och lvsa mot sanden. Kistan bäres in på kyrkogården.

Snart stiger en dyster psalmsång upp mot himlen som ler så klarblått. En kropp som redan stelnat viges till ro. Kanske nu en själ svävar över ön och ser med vemod på allt vad den ägt här på jorden.

Fram emot aftonen då jag haft min väg förbi gästgivargården, varifrån slamret av glas och ljudliga skrattsalvor förkunnat att begravningsmiddagen nu nått sin höjdpunkt, går jag in på kyrkogården.

Där står dödgrävaren Kalle Andersson och hyvar glättigt ned präktiga kransar i den öppna graven innan han skall skotta igen den.

— Men varför kastar ni ned alla kransarna? frågar jag ledsen.

Det regnar av rosenblad, avbrutna blomkronor singla i luften. Det doftar berusande av blommorna.

— Frun där nere skall väl ändå ha sitt, svarar dödgrävaren lakoniskt.

Jag tycker då att kistans lock med ens blir genomskinligt och att jag ser den gamla bleka frun där nere le belåtet.

III.

Septembers luft är genomskinlig och ljuvlig att inandas. Över min mur ha huvudena slutat att leka. För de andra sommargästerna ha som-

marferierna tagit slut med augusti. Men jag har en rad av vackra dagar framför mig.

När kvällen kommer gör jag upp en brasa i den öppna spisen. Barrveden knastrar och pratar. Skuggorna fara utefter väggarna nosande som djur — som den lilla hunden när han först var hos mig. Ett kort liv de leva, dessa skuggor som väckas då brasan flammar upp och sjunka samman med de sista glöden!

Då tänder jag de elektriska lamporna och rummet fylles av ett vimmel av människor som resa sig ur bokens blad.

De likna skuggorna nyss: nyfiket fara de omkring i rummet och göra ibland den blanka spegeln där borta immig med sin andedräkt.

Havet där ute sjunger för mig. Hela sommaren har jag sökt tyda dess röst. För mig liksom för den lille Paul i Dombey & Son tycks det ha något att berätta.

279I NN EHALL

281AGNES VON KRUSENSTJERNA

ROMANER OCH BERÄTTELSER.

I. FÖRSTA KÄRLEKEN. (NINAS DAGBOK. HELENAS FÖRSTA KÄRLEK.) Två små romaner.

II. EN DAGDRIVERSKAS ANTECKNINGAR.

III. FRU ESTERS PENSIONAT.

IV. HÄNDELSER PÅ VÄGEN.

Pris pr häftad volym 5: 50, i konstnärliga klotband 7: 50 i högeleganta presentband med vita skinnryggar 9: 75

TONY VÄXER UPP 8:50

TONYS LÄROÅR........................... 9: 50

TONYS SISTA LÄROÅR 7:75

EN UNG DAM FAR TILL DJURGÅRDSBRUNN. Andra uppl....................... 5: 75

DELAT RUM PÅ KAMMAKAREGATAN. Sjunde uppl................................ 5 : 75

VIVI, FLICKA MED MELODI 5: 75

FRÖKNARNA von PAHLEN.

I. DEN BLÅ RULLGARDINEN. Andra uppl. 7:50

II. KVINNOGATAN 7:50